

§ 1 Aktuell debatt om situationen i utsatta stadsdelar

*Aktuell debatt om
situationen i utsatta
stadsdelar*

Anf. 1 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Liberalernas riksdagsgrupp har alltså begärt denna extra-
insatta debatt i kammaren med anledning av de minst 53 utsatta stadsdelar
som polisen har pekat ut som mycket bekymmersamma. Detta skedde
långt innan det att *Aktuellt*s inslag om stadsdelen i Borlänge, Tjärna ängar,
fick allmänheten och inte minst våra politiska kollegor att inse att vi måste
göra mer åt dessa utanförskapsområden.

Detta är områden som polisen inte har full access till. Det är områden
där människor känner sig otrygga. Oavsett om det är upplevt och faktiskt
eller inte är det väldigt många människor som är oroliga för sitt liv och för
sina barns situation. Det är områden där polis, brandkår och andra sam-
hällsviktiga funktioner inte kan gå in utan att drabbas av attacker eller sten-
kastning.

Detta är inget vi kan acceptera. Det är inget vi kan lösa ensamma som
riksdag, utan det måste naturligtvis ske på olika plan. Men helt klart har vi
ett mycket större ansvar när det gäller vapenlagstiftning, socialtjänst och
vilka befogenheter vi ger polisen.

Regeringen har aviserat samtal med blåljusverksamheten. Det ska bli
väldigt spännande att höra vad dessa samtal har lett till. Från Liberalerna
vill vi också efterhöra inte minst vad den nya samordningsministern har i
sin plan för de här områdena. Vi kommer naturligtvis också nu under mor-
gonen här att presentera våra förslag.
(Applåder)

Anf. 2 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Låt mig börja med de nyheter som nådde oss i går och
som dominerar rubrikerna nu på morgonen, nämligen det bestialiska mor-
det på en av våra kollegor i Storbritannien. I ett fritt och demokratiskt sam-
hälle drabbas återigen dem som är demokratins arbetare. Detta tål att upp-
märksammas också i riksdagen en dag som denna. Våra tankar går till hen-
nes familj och hennes nära och kära.

Herr talman! Vi lever tack och lov i fria och demokratiska samhällen,
men det saknas inte utmaningar. Tvärtom har vi ständigt att jobba med att
stärka demokratin, tryggheten, jämlikheten och friheten i våra samhällen.
Jag har precis som Roger Haddad läst en hel del de senaste åren om de
utmaningar som finns i delar av vårt land. Jag säger ”vårt land”, för här får

det inte finnas vi och de. Sverige är vi, och varje gång människors rättigheter kränks någonstans i vårt samhälle är det en angelägenhet för oss alla.

Stenkastningen och annat som Roger Haddad beskriver, som hindrar räddningspersonal, brandmän, ambulanspersonal och polis från att komma in i delar av vårt land får aldrig accepteras. Det handlar inte bara om tryggheten för dem som är anställda för vår service, vår trygghet och vår frihet utan också om de många människor som behöver denna service. När en ambulans åker ut är det på grund av att någon är akut sjuk. När brandkåren åker ut är det för att det behövs räddningstjänst av olika slag – brand eller något annat. När polisen åker ut är det för att man förmodar att det antingen planeras eller pågår ett brott mot människor.

Herr talman! Förlåt mitt ordval, men varje gång jag ser detta blir jag förbannad. Det skulle kunna vara min mor, min vän eller någon annan som står mig nära som hamnar i ett utsatt läge och inte får den hjälp de behöver.

Vad är då vårt svar på detta? På kort sikt måste det handla om att polisen ska vara närvarande – inte bara åka in utan vara närvarande i många av dessa områden redan från början. Det jobbar regeringen och polisen med. Det handlar om att se över straffen, så att det blir väldigt tydligt att detta inte är något vi accepterar. Vi har visserligen en lagstiftning som säger detta redan i dag, men på Justitiedepartementet tittar man nu på om det behöver göras något ytterligare på straffområdet. Det handlar också om att få tag i dem som begår dessa brott, så att man kan lagföra dem.

Men det räcker inte med detta. Även om det jag nu nämnt är viktigt och ett tydligt svar räcker det inte.

Jag är själv uppvuxen i ett av dessa områden. Jag vet vad det innebär när arbetslösheten är hög. Jag har ibland tänkt på hur mitt liv kunde ha sett ut om inte mina båda föräldrar hade fått jobb ganska snabbt efter att vi kommit till Sverige. Det hade nog sett helt annorlunda ut. Jag är helt säker på att jag då inte hade stått här i den här debatten i dag.

För det första: Det viktigaste vi kan göra och det regeringen har jobbat med från första dagen är att bekämpa arbetslösheten och se till att människor får en ordnad situation, en självkänsla och kan ta ansvar för både sig själva och sina barn, för i grund och botten finns det föräldrar.

För det andra måste vi vända skolresultaten. När ungdomar kastar sten är det ofta ett uttryck för ett misslyckande som har pågått under väldigt lång tid. Det har kanske grundlagts redan i grundskolan och har sedan fortsatt i en bristfällig och ofullständig utbildning. Vi måste därför också vända skolresultaten. Jag är glad för att min kollega på Utbildningsdepartementet, Gustav Fridolin, har inlett ett sådant arbete, med riktat stöd till de skolor som behöver det mest.

För det tredje behöver vi också stärka de civila organisationer som vi vet gör stora insatser. I grund och botten handlar det om att ta ett gemensamt ansvar, och därför kommer regeringen också att fortsätta stärka dessa organisationer som jobbar specifikt i områden där det finns väldigt tuffa förutsättningar.

För det fjärde: Bostadsbristen och trångboddheten måste vi råda bot på, och närmiljön och samhällsservicen måste stärkas. När man känner sig övergiven och som att ingen bryr sig om en är det lättare att också dras med i sammanhang där man säger: Jag skiter i reglerna och bryr mig inte om vad de andra tycker!

Det är viktigt med kortsiktiga insatser på polis, straff och beivrande av brott, men det är också viktigt att vi tar oss an dessa viktiga långsiktiga åtgärder. I mitt andra inlägg kommer jag att återkomma mer detaljerat just till dessa.

Anf. 3 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! I Moderaternas plan för ett starkare Sverige ökar tryggheten för alla, för Sverige ska fungera, med en trygghet som det faktiskt går att lita på. För många människor är Sverige redan i dag ett tryggt land där man känner att vi har tillit till varandra och till samhället. Samtidigt är dock tryggheten långt ifrån självklar för alla, och det visar sig som allra tydligast i utanförskapsområden och i utsatta stadsdelar.

Precis som nämndes tidigare har polisen identifierat 53 områden runt om i Sverige som är utsatta för allvarlig brottslighet. I 15 av dessa beskrivs situationen som särskilt allvarlig. Det är gänguppställningar som har slutat med att oskyldiga har fallit offer. Det är skjutningar och våldsdåd, poliser som möts av stenkastning, räddningstjänst som får sin utrustning sönderskuren, ambulanspersonal som inte kan göra sitt arbete utan att polisen följer med, brottsoffer som inte vågar vittna på grund av hämndaktioner, unga människor som begränsas i sina liv på grund av hedersvåld och förtryck och tyvärr också radikaliserings och extremism.

Så här ska det inte vara i Sverige. Så ska det inte vara någonstans i vårt land. Vi måste alla stå upp för att visa hur fullständigt oacceptabel utvecklingen är. Samtidigt är problematiken bred. Arbetslösheten i de här områdena är för hög. Skolresultaten är för låga. Jag välkomnar debatten i dag. Det är bra att frågorna diskuteras. Det råder säkert ingen oenighet här i kammaren om vikten av jobb, trygghet och utbildning. Men det räcker inte att bara tala om frågorna. Det krävs också handlingskraft, och det krävs en plan för att kunna genomföra nödvändiga insatser.

Vi måste skapa fler vägar till arbetsmarknaden, särskilt för dem som står allra längst ifrån den. Vi moderater har föreslagit det vi kallar första-jobbet, så att fler människor kan få en chans att få det allra första jobbet. Det skapar förutsättningar också för att människor ska kunna få sitt andra och tredje jobb. Vi måste höja kraven på att människor ska sträva efter att göra rätt för sig. Krav och kontroller i bidragssystemen tror vi måste öka. Samtidigt behöver vi en utbildningsplikt för vuxna som kommer till Sverige och som saknar grundskoleutbildning. Det är avgörande, tror vi, för att fler ska bli anställbara.

Herr talman! Att öka kraven är en del i att stå upp för svenska värderingar, som att vi alla ska bidra och göra rätt för oss. Men jag tror också att vi behöver bli tydligare med vilka värderingar som vi vill ska gälla i Sverige. Därför har vi föreslagit ett obligatoriskt samhällstest för nyanlända med indragna bidrag vid utebliven närvaro. Det handlar faktiskt om att säkerställa kunskap och vetskap om att i Sverige ska alla män och kvinnor faktiskt behandlas lika. Det ska vara tydligt för alla redan från dag ett att hedersvåld och förtryck är oacceptabelt och att var och en som bor i Sverige ska göra allt som står i ens makt för att faktiskt få ett arbete och kunna försörja sig själv.

Herr talman! Vägen in i samhället börjar för de allra flesta i skolan. Därför har Moderaterna föreslagit en nolltolerans mot dåliga skolor. Alla människor ska ha rätt till bra kunskap, oavsett i vilket område i Sverige de

råkar bo. Det behövs ett aktivt skolval och en gemensam kö med både friskolor och kommunala skolor för att öka möjligheterna till mer blandade klasser. Genom insatser som ser till att alla elever kan gå i bra skolor och som höjer kunskapen i skolan – det handlar till exempel om mer undervisningstid, som vi har föreslagit – tror vi att fler kan ges möjlighet att gå vidare till jobb eller studier i stället för till utanförskap.

Herr talman! Jobb, egen försörjning och nolltolerans mot dåliga skolor är centralt för att man ska lyckas bryta det nya utanförskap som vi ser i de mest utsatta stadsdelarna. Samtidigt är förebyggande insatser en avgörande faktor, exempelvis att vi ser till att fler socialarbetare är ute på fältet även efter kontorstid, så att man bättre möter ungdomar. Lokalt och nära trygghetsarbete är viktigt.

Grunden för att Sverige ska fungera är också att lag och ordning upprätthålls. I ett starkare Sverige lämnar rättsstaten inte någon eller något område utanför. Grunden för att man ska kunna få ett arbete och en bra skola är faktiskt att man kan känna sig trygg, att man vet att polis eller ambulans kommer om man behöver det och att rättsstaten inte sviker någon.

Det är svårt, herr talman, att söka arbete om man inte kan känna sig trygg när man går ut på gator och torg. Satsningar på bättre undervisning i skolan spelar väldigt liten roll om skollokalen återkommande sätts i brand. Därför behöver Sverige minst 2 000 nya poliser som finns på plats, särskilt i de områden där tryggheten är som minst.

Vi har också föreslagit, herr talman, att reaktionerna på attacker mot blåljuspersonal måste skärpas. Därför har vi tillsammans i Alliansen föreslagit att till exempel våld mot tjänsteman bör vara ett eget brott, där straffet som lägst är sex månaders fängelse.

Det krävs insatser här och nu såväl som ett långsiktigt arbete på alla nivåer för att vända utvecklingen i utanförskapsområdena. Det kräver också en regering som vet vart man ska och som inte vill blunda för problemen. Och det krävs att man har en plan för ett starkare Sverige. Det har Moderaterna.

(Applåder)

Anf. 4 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Det är i korthet en enda anledning till att vi har den här debatten i dag: de andra sju partiernas förda invandringspolitik de senaste 30 eller 40 åren. Det är egentligen så enkelt. Hade man inte fört den grovt oansvariga invandringpolitiken och kombinerat den med en lika oansvarig mångkulturalism hade vi inte behövt stå här och prata om upplopp, våld och attacker mot samhället i våra förorter. Det är lektion nummer ett för samtliga andra partier.

Lektion nummer två är att de åtgärder som ni har testat i årtionden men misslyckats med är lika dåliga i dag som de var då. Som Einstein sa: Definitionen av galenskap är att göra samma sak om och om igen och förvänta sig ett annorlunda resultat. Tyvärr får man mycket av den varan i den här kammaren.

För någon månad sedan hade jag en debatt med Roger Haddad från Liberalerna, kanske inte specifikt om utanförskapsområdena och upplopp i förorterna men om radikalisering och terrorism, vilket har en viss koppling till detta. På bästa sändningstid lyfte Haddad fram en satsning som de

hade om 25 miljoner kronor, som receptet mot radikalisering. Jag tycker att det visar lite på det jag nyss sa: att de gamla metoderna som inte har fungerat testas om och om igen. 25 miljoner kronor är försvinnande lite i sammanhanget, om man tittar på samhället i stort.

Och vad skulle de här pengarna gå till? Jo, till moskéer och fritidsgårdar. 25 miljoner till moskéer och fritidsgårdar var det förslag som Liberalerna på bästa sändningstid fokuserade på i *Aktuellt* i SVT, i hopp om att det ska förändra någonting. Min analys är att det förmodligen inte kommer att förändra någonting alls. Och om det gör det är det kanske snarare i dålig riktning, för då pumpas de dessutom in pengar i de organisationer där radikaliserings sker.

Det är ungefär lika naivt som när vi diskuterade organiserad brottslighet 2012. Miljöpartiets förslag för att bekämpa organiserad brottslighet var gratis komvux.

Trots årtionden av de här fantasifulla integrationsprojekten saknas det nästan helt självkritik och självinsikt. Vi har redan hört om liknande fantasifulla förslag, och det kommer vi förmodligen också att höra om i denna debatt. Både den förra alliansregeringen och den socialdemokratiska regeringen dessförinnan drev en politik som cementerade och ökade problemen i de så kallade utsatta områdena. Folkpartiet hade till och med en utanförskapslista som, när de var i opposition, visade hur dåligt det hade blivit. Sedan ändrade de beräkningsgrunderna för den när de själva kom in i regeringen för att få det att framstå som finare när det egentligen blev värre.

Fortfarande, i skrivande stund, har vi en asylinvandringstakt på runt 25 000 per år. Det motsvarar en mindre svensk stad varje år. Och då räknar jag inte in anhöriginvandring, arbetskraftsinvandring eller, för den delen, illegal invandring. Vi pratar alltså fortfarande förmodligen om människor motsvarande en medelstor svensk stad som varje år kommer in till det här landet.

Herr talman! På kort sikt handlar det om att återta kontrollen över de områden vi nu diskuterar, som vi i olika grad har förlorat kontrollen över. Det måste göras genom att sätta hårt mot hårt. Sverigedemokraterna har under en rätt lång tid föreslagit en rad olika åtgärder på en rad olika områden för att möjliggöra detta.

Steg nummer ett är noll asyl- och anhöriginvandring, inte 25 000, inte 50 000, inte 100 000, utan noll. Dessutom har vi i Sverige i dag människor som inte ska vara här, vilket regeringen själv säger. De vill ha ut 80 000 av dem som har fått avslag på sin asylansökan. Vi vill ompröva och se över dem med permanenta eller temporära uppehållstillstånd. Har de fuskat? Har de ljugit sig in i landet eller dylikt? Vi vill även se över dem som har fått sitt medborgarskap på felaktiga grunder för att kunna nullifiera dem, så att vi till och med kan uppnå en negativ invandring till det här landet.

Då pratar jag inte om laglydiga invandrare som gör sitt bästa för att bli en del av samhället och för att anamma den svenska kulturen, utan jag pratar om dem som missköter sig eller på annat sätt fuskar sig in i landet och dem som inte vill uppgå i den svenska nationen.

Utöver detta har vi budgeterat för utbildning av 7 000 nya poliser fram till 2022. Moderaterna lade i höstas fram en budget för 1 000 nya poliser. Urholkningen av polistätheten har pågått ett antal år, och om några år ligger vi på samma polistäthet som, tror jag, 2010.

Beredskapspolisen togs bort 2012 av alliansregeringen, stödd av Socialdemokraterna och de andra också. Det var vi emot, och vi har budgeterat varje år för att återinföra den. Beredskapspolisen kan till exempel användas för att stävja upplopp i vårt land. Man kan snabbt få ihop flera hundra eller kanske till och med tusentals poliser som kan hjälpa till att lagföra dem som begår dessa upplopp, vilket inte har skett hittills. I Husbyupploppet, till exempel, hände ingenting.

Vi vill också se ett särskilt straff för attacker mot blåljusverksamhet. Redan för några år sedan lade jag fram ett förslag om en lymmellagstiftning som de har i Danmark, där det blir en straffskärpningsgrund om man begår ordningsstörningar under andra ordningsstörningar.

Vi vill att straffet för attacker mot blåljusverksamhet ska vara hårt. Vi vill se en miniminivå på fyra år. Anledningen till att vi vill ha det höga straffet är givetvis att sådana attacker riskerar blåljusverksamhetspersonals liv och hälsa, men det drabbar även de laglydiga medborgare som bor i de här förorterna och som kanske inte får tillgång till ambulans, brandkår eller den samhällsservice de behöver för att överleva eller klara sig. Därför är det ett extremt allvarligt brott, och därför vill vi också se det straffet.

Jag återkommer i mitt andra anförande till ytterligare förslag som vi har.

Anf. 5 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Dagens aktuella debatt handlar om situationen i utsatta stadsdelar. I grunden är det en fråga om att alla som växer upp i Sverige ska ha möjlighet att forma sitt eget liv och nå sin potential.

Så är det inte i dag. Det finns flera hinder som på olika sätt stoppar oss från det. Vi måste forma en politik som kan bryta en negativ spiral, som kan få människor och därmed stadsdelar att växa.

En sådan politik måste vara framtidsinriktad. Den får dock inte vara naiv. Det finns ingen motsättning mellan att vara tuff mot kriminaliteten och att vara tuff mot kriminalitetens orsaker. Utan det senare blir det tidigare bara opportunist.

Ett stort problem i flera städer i dag handlar om otrygghet, om kriminalitet, om dåliga skolor och trångboddhet. Samhället måste investera och ge nya livschanser. Men vi måste också ställa krav.

För många unga som växer upp i dag finns det alltför få sätt att bli någon, att bli sedd, att få respekt och synas. Ett är att bli fotbollsproffs. Det kan förvisso vara en väg för någon, men för flertalet kommer det aldrig att bli verklighet. Det kan inte vara den enda vägen. För den Zlatan som inte slår igenom på fotbollsplanen måste andra vägar finnas för att bli frisör, maskiningenjör, sjuksköterska eller trafikplanerare – för att få ett jobb och ett sammanhang.

För alltför många unga som växer upp i dag ligger ett liv i kriminalitet alltför nära. Kanske börjar det oskyldigt med skolk från skolan, ett sammanhang med äldre, mindre brott som skenar iväg mot något värre. Tidiga insatser är helt avgörande för att unga killar på glid inte ska hamna i en snabbt nedåtgående spiral.

De utsatta stadsdelar vi diskuterar är alltför ofta präglade av brottslighet och därmed otrygghet. Mot detta måste samhället agera. Det största problemet är den grova organiserade brottsligheten, med män som lever utanför samhället och har sina egna lagar och regler.

Polisen måste prioritera detta. Regeringen har redan vidtagit en del åtgärder, men mer kommer att behöva göras. Att myndigheter får bättre möjligheter att utbyta information från och med i sommar är ett viktigt steg. Vi politiker måste även fortsatt vara lyhörda inför myndigheternas önskemål för att komma till rätta med och bekämpa grov organiserad brottslighet.

Grogrunden för grov organiserad brottslighet är pengar. Det är därför viktigt att vi ser hela kedjan. Viss ekonomisk brottslighet kan te sig mer oskyldig. Men kostar det 70 kronor att åka taxi, under hundralappen att klippa håret, 25 kronor för ett paket cigaretter eller 25 kronor för en öl på restaurangen måste man fråga sig om lagar och regler följts och vilka villkoren egentligen är.

Den svarta ekonomin hänger ihop med den grova ekonomiska brottsligheten. Det är samma skamlösa människor som smugglar cigaretter och svartsprit som smugglar narkotika, människor och vapen. Det är samma skamlösa människor som utnyttjar arbetare med underbetalda arbeten som inte betalar sin skatt. Att arbeta emot den svarta ekonomin i alla dess former innebär att vi jobbar emot det hänsynslösa utnyttjandet av människor.

Motverkar vi den grova ekonomiska brottsligheten motverkar vi också en av de farliga dörrarna för unga killar på glid som i dag har som en av sina möjligheter att bli någon, att bli sedd, genom att göra karriär som yrkeskriminell. För varje ung kille vi kan förhindra på den banan sparar vi både pengar och ökar tryggheten. Men vi ger också en människa en framtid.

Mycket börjar i skolan. De bästa lärarna och de mesta resurserna ska satsas på de skolor som har de tuffaste utmaningarna. I vårbudgeten finns det en särskild satsning på just dessa skolor. Vi ska satsa på att renovera de bostadsområden som är mest slitna. Vi måste i möjligaste mån förhindra trångboddhet och erbjuda fritidsaktiviteter i utsatta områden.

Samtidigt måste vi ställa väldigt tydliga krav. Att begå brott och sprida otrygghet är aldrig någonsin okej. Våld och stenkastning mot blåljuspersonal är särskilt problematiskt. Det är helt oacceptabelt och måste motverkas.

I miljonprogramsområdena upplever såväl brottsoffer som förövare och boende oro och otrygghet, samtidigt som de har ett lågt förtroende för polisen och dess förmåga att lösa brott. Enligt en rapport som kom från Miklo för några år sedan är det en återkommande uppfattning hos boende i miljonprogramsområdena att de poliser som betar sig tveksamt handlar rasistiskt. Av rapporten framgår att en fjärdedel av dem som utsatts för brott inte anmäler detta och att förtroendet för polisen är särskilt lågt bland unga män.

Dessa uppgifter visar på en allvarlig förtroendeklyfta mellan boende och en av de viktigaste delarna av staten – ordningsmakten. Om människor i utsatta stadsdelar inte känner förtroende för polisen minskar sannolikheten att brott anmäls och att personer ställer upp och vittnar, och risken är att tipsen från allmänheten uteblir. Det leder också till en minskad upplevelse av trygghet och en förstärkt känsla av att vara lämnad utanför.

En annan del av detta är framväxten av polishat. Det sprids nidsbilder av poliser på ett sätt som ytterligare förstärker känslan av otrygghet och utsatthet. Detta riskerar i sin tur att på ett oacceptabelt sätt öka motsätt-

ningar och locka olika individer till upplopp. För att förbättra kommunikationen och förståelsen mellan polis och ungdomar har bland annat Polisförbundet och Fryshuset ett gemensamt dialogprojekt. I Göteborg finns också projektet Människan bakom uniformen, som har till syfte att förbättra dialogen mellan ungdomar och personer i uniformsyrken.

Miljöpartiet vill bygga Sverige starkare genom att säkerställa att polisen kan arbeta på ett effektivt sätt med brottsbekämpning och genom att bekämpa kriminalitetens grundorsaker. Vi måste vända utvecklingen i våra mest utsatta stadsdelar och skapa ett tryggare samhälle där fler känner framtidstro och egenmakt.

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Det är en kväll i maj 2014. En ambulans är på väg i ilfart mot Södersjukhuset. I bilen finns en svårt sjuk patient i behov av akutvård. Plötsligt smäller det till, och kupén fylls av glassplitter. Någon har kastat en sten rakt genom vindrutan på ambulansen. Händelsen hade kunnat få katastrofala följder, både för patienten och för ambulanspersonalen. Denna gång klarade de sig, och ambulansen fortsatte in till sjukhuset utan framruta.

Året innan, under en utryckning i Jakobsberg, börjar det plötsligt regna stenar mot Mattias och hans kollegor i brandbilen. En av stenarna går igenom rutan och träffar Mattias i huvudet. Tack vare hjälmen klarar han sig, men ett stort jack i samma hjälm vittnar om hur illa det kunde ha gått. Chauffören blir inte träffad och kan köra därifrån innan fler brandmän träffas av stenarna som viner genom luften.

Jag tror att flera kommer ihåg det här, för efter händelsen publicerade medierna ett öppet brev från Mattias till gärningsmännen. Han skriver så här: ”Jag kommer att hjälpa din mormor om hon får hjärtstillestånd och jag kommer även att hjälpa DIG om du går igenom isen en solig dag i mars. Varför gör du så här mot mig? Jag har också en familj som vill träffa mig igen, precis som du!”

Tyvärr är sådana här händelser numera inte särskilt ovanliga. Det tillhör blåljuspersonalens vardag att bli attackerad, ansatt och hotad i tjänsten, mitt i deras viktiga jobb när de rycker ut för att rädda liv.

Exemplen ovan handlar om ambulanspersonal och brandmän som hamnar i skottlinjen, men vittnesmålen skulle lika gärna kunna ha kommit från poliser som också allt oftare utsätts för hot och våld. Det kan handla om allt från hotfulla ord till hindrande av utryckning och rent planerat våld.

Under det senaste året har jag haft tillfälle att besöka många delar av landet och följt med polisen för att bilda mig en uppfattning om hur deras möjligheter att arbeta för just denna trygghet ser ut. Senast i förrgår åkte jag med Norrköpingspolisen och besökte Klockaretorpet, där polisen råkat ut för bland annat stenkastning.

Det första som slår mig när vi kommer dit är hur tomt det är. Det syns nästan inga människor ute. Lokaler som tidigare har varit butiker eller ett kafé verkar tomma och oanvända. Något annat som jag tänker på är hur de platta taken bildar taktiska plattformar för den som har onda avsikter mot någon nedanför, till exempel polisen. Den som tar sig upp där kan lätt ställa till med stor skada med stenar eller annat och snabbt försvinna därför utan att polisen har en rimlig chans att få tag i dem.

Efter ett tag börjar folk komma fram. Ungdomar i 14- och 15-årsåldern sätter sig nära oss. De ringer, sms:ar och tar någon bild av oss. Det kan naturligtvis vara helt oskyldigt och bara ett uttryck för nyfikenhet, men troligare är att de rapporterar in vår närvaro till någon äldre, till en person som av olika skäl inte gärna vill ha poliser i närheten, någon som vill kunna ägna sig åt brottslig verksamhet utan att störas av ordningsmakten.

Många områden plågas ofta av ett kriminellt gäng eller flera kriminella gäng som anser sig kontrollera grannskapet – och anser sig ha rätt till det. Det är gäng som gör anspråk på att bestämma reglerna och vem som har rätt till vad. Det är en värld utanför majoritetssamhället, och det är en värld utanför rättssamhället där människors trygghet ständigt hotas.

När jag för några veckor sedan åkte med polisen i Botkyrka utanför Stockholm berättade de om ett allvarligt våldsbrott som hade ägt rum mitt på ljusa dagen, mitt på ett torg och där det borde finnas minst ett tjugotal vittnen – men ingen hade sett något.

När poliserna pratar om detta är det deras samstämmiga bild att de har förståelse för att människor agerar så. Man vill inte bli indragen, och man vill inte stöta sig med fel personer. Även poliser, människor som normalt är utrustade med ett stort rättsspatos, förstår och erkänner att på något sätt är det rimligt och rationellt att vända blicken åt andra hållet, att inte riskera allt det som kan drabba dig och dem du bryr dig mest om om du hamnar på kant med det lokala våldskapitalet. Det här, herr talman, är en utveckling som obönhörligen måste brytas.

Vi kan inte acceptera att delar av vårt land tas över av kriminella, att människor hålls i skräck och inte vågar kräva sin rätt så som den är formulerad i lag. Vi måste vidta nödvändiga åtgärder för att rättsväsendet ska återta kontrollen där den har gått förlorad och säkra den där den är i fara. Vi måste vidta de åtgärder som behövs för att stärka förtroendet för rättsstaten och sträva efter att alla i vårt avlånga land ska känna att rättssamhället finns där för dem, att vi, majoritetssamhället, skyddar dem när de hotas, att vi som inte accepterar rättslösheten står på deras sida.

När hårt sätts mot hårt får samhället inte vika ned sig. Vi ska ståndaktigt ta de utsattas parti. Tillsammans ska vi nedkämpa ett efter ett av de hot mot tryggheten som drabbar människor i det vi kallar utsatta områden. Det handlar naturligtvis om förebyggande åtgärder, dels i kontaktskapande aktiviteter där ungdomar kan möta räddningstjänst och polis och etablera förtroende, dels i många andra sociala åtgärder där unga som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet ägnas särskild uppmärksamhet. Det handlar faktiskt också om hur vi rent praktiskt planerar våra städer. Ibland är det enklare än vad man tror.

En viktig del i denna debatt, som vi skulle kunna föra hur länge som helst, är hur utanförskapet kan brytas. Människor måste kunna jobba. För att människor ska kunna jobba krävs ett växande näringsliv, det vill säga företag i vilka värden skapas och som behöver anställa. Sverige måste ha en politik för tillväxt och företagande av så många skäl. Vi måste genomföra nödvändiga reformer för att göra det lättare att starta företag och få dem att växa. Vi måste se till att framtidens stora svenska framgångsföretag kan agera på en internationell marknad och ha möjlighet att rekrytera och utveckla talang.

Anf. 7 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Det är inte kultur, etnicitet och religion som skapar trångboddhet, låg utbildningsnivå och fattigdom. Det är klass. Det är ett ord som Alliansen vägrar att ta i sin mun, men det är ett ord som är den viktigaste komponenten i dagens debatt.

Vi debatterar förorterna i dag. Det är förorterna som så många debattörer och politiker pekar på och säger: Titta, de är inte som vi, de pratar inte som vi, och dessutom är de hiskeligt våldsamma.

Förorterna målas ut som någonting hemskt och perifert. Förorterna används som en fågelskrämma för att upprätthålla kulturella skillnader när det egentligen handlar om vanligt klassförakt.

Förorten är bara en spårvagnshållplats eller en tunnelbanehållplats bort – men inte för borgarna. För borgarna är förorterna någonstans dit man åker med en Sjäpobil. Förorten är någonstans där bilar bränns och där det är laglöst land.

För Moderaterna är förorten en plats där svenska värderingar inte finns. Vad menar Moderaterna egentligen med de svenska värderingarna? Är det att ha två veckors föräldraledighet under älgjakten? Är det att suppa sig full på logdansen och slå någon på käften? Är det att äta sill och potatis i Östermalmsvåningen och sedan nolltaxera sitt miljöföretag?

De svenska värderingarna är en pik mot det som Moderaterna anser som osvenskt, nämligen förorterna. De är en pik mot dem som inte ska inkluderas, mot dem som ska vara i det moderata utanförskapet. Det är de som har låg utbildningsnivå och låg inkomst. Det är arbetarklassen.

Vad som är positivt med dagens debatt är att vi belyser polisens situation i dag. Vi belyser vikten av en god arbetsmiljö. Vi belyser vikten av ett fackligt engagemang, av en bra löneutveckling, hur det är att arbeta i en pressad myndighet. Vi belyser att brottet våld mot tjänsteman måste utvidgas och inkludera all blåljuspersonal. Vi belyser att polisens arbetsmetoder är framgångsrika, där polisen gång på gång, från ort till ort, går in och stör den öppna narkotikahandeln. Det är tyvärr då bilar brinner. Det är tyvärr då som stenar kastas. Det belyser hur otroligt duktiga poliserna är på att föra dialog och på att känna orten de arbetar i.

Ett lyckat arbete att störa bland annat narkotikahandel leder till totalt oacceptabla händelser när bilar brinner och när personal utsätts för stenkastning. Det är helt oacceptabelt, och det ska utredas och åtalas. Det finns ingen ursäkt.

Men varför brinner det i förorterna? Det handlar dels om det goda polisarbetet att störa kriminell verksamhet, dels om en social utsatthet. Det är inte brister i brottsbalken som leder till social utsatthet. Det är för att välfärden har lämnat förorten. Samhället har lämnat förorten. Det finns inga socialkontor. Det finns ingen försäkringskassa. Det finns inget bibliotek. Det tillsammans med en havererad bostadsmarknad, med en diskriminerande arbetsmarknad, gör att bland de höga husen och de lummiga parkerna är situationen ohållbar.

I grund och botten handlar det om rättvisa. Det handlar om skattepolitik. Det handlar om fördelning av pengar. Förorternas situation i dag är en konsekvens av ytterst medveten politik.

Därför vill jag fråga Alliansen: Hur hjälper vattenkanoner mot dåliga skolresultat? Hur hjälper förslag om gummikulor mot arbetslösheten, och hur hjälper utgångsförbud trångboddheten?

Anf. 8 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Liberalerna har under många år uppmärksammat frågan om utanförskapsområden. Jag blir ytterst bekymrad när jag hör samordningsminister Ibrahim Baylan gå upp i talarstolen och tala om att stötta det civila samhället. Det är viktigt i sig, men vi pratar om områden där polisen inte kan köra in. Vi pratar om stenkastning. Vi pratar om handgranater mot polisbussarna. Det räcker inte att tala om skolresultat och det civila samhället.

För ett år sedan drabbades Göteborg av skjutningar, av grovt våld. Vi efterfrågade ökad polisiär närvaro och skärpta straff i vapenlagstiftningen, men det viftades bort av inrikesminister Anders Ygeman – som tyvärr uppenbarligen inte kunde vara med i dag.

Malmö har under flera månader, inte minst förra hösten, drabbats av systematiska handgranatsincidenter. I Sverige kan du få böter om du innehar handgranater. Vi vill klassa handgranater som vapen. Vi vill att man ska få fängelsestraff för innehav av handgranater.

Polisen har redovisat de 53 mest utsatta områdena. När vi ställer frågor till regeringens ansvariga ministrar talar de om de 14 *särskilt* utsatta områdena. Men de andra utsatta områdena, då? De påverkas också av kriminalitet och annan typ av skadegörelse. Dem säger regeringen ingenting om.

Jag vill också lyfta fram de områden som inte finns med på den här listan, herr talman. Dessa områden i Norrköping och på andra håll, som flera kollegor har besökt, får vi inte glömma bort. De behöver också skydd. De behöver också stöd. De behöver också polisiär närvaro.

Ibrahim Baylan sa: Vi ska öka den polisiära närvaron. Berätta då för mig, herr samordningsminister: Hur många områdespoliser finns det i dag, ett och ett halvt år efter att beslutet om en ny polisorganisation trädde i kraft?

Det absolut viktigaste förebyggande, trygghetsskapande, tillitsskapande och relationsskapande är en lokalt närvarande polis i det lokala samhället, ute i stadsdelarna. Det är de poliserna som ska träffa fritidsgårdarna. Det är de som ska träffa skolorna. Det är de som ska röra sig ute på torget.

Men de finns ju inte. Det är därför svensk polis tvingas åka ut reaktivt. Det är därför det saknas tillit till och förtroende för rättsväsendet. Det är därför många tycker att det är okej att angripa de här bilarna, ambulansen eller polisbilen, och kasta sten eller handgranater. Det är det som regeringen uppenbarligen inte inser.

När kommer de här poliserna, herr statsråd? Och de här samtalen med blåljuspersonal – jag vill fortfarande veta vad de har resulterat i. Nu har de väl ändå pågått i några månader.

Från Liberalernas sida vill vi angripa det här på olika sätt. Straffskärpingar har nämnts. Vi vill införa att kommunerna ska ha skyldighet att arbeta förebyggande. Det står i dag inte i kommunallagen.

Vi i Liberalernas arbetsgrupp har i dag också presenterat ett förslag att alla ärenden måste utredas. Vi vill sänka tröskeln för alla brott som enligt brottsbalken ger minst sex månaders fängelse. De ska utredas av polis även om förövaren är under 15 år. I dag går gränsen vid ett års fängelse.

Prot. 2015/16:122

17 juni

-----

*Aktuell debatt om
situationen i utsatta
stadsdelar*

Vi i Rättspolitiska arbetsgruppen har i dag föreslagit att en variant av ungdomstjänst införs för icke straffbara personer. Det handlar inte om att sätta 13- och 14-åringar i fängelse, utan det handlar om att beordra, tvinga, socialtjänsten och kommunerna att ta ett mycket större aktivt initiativ och ansvar för att få bort de här 13- och 14-åringarna från de kriminella gängerna, från narkotikaförsäljningen, från stenkastningen och in i aktiva och systematiska åtgärder.

Ingenting av detta hör jag i regeringspartiernas inlägg eller för den delen i Vänsterpartiets anförande.

Vi har också sagt att konsekvenserna ska vara glasklara oavsett vilken ålder man har. För de yngre vuxna i åldern 18–21 år föreslår vår arbetsgrupp att straffrabatten ska kunna sänkas eller helt tas bort efter återfall i brott, alltså det andra brottet.

Det här, herr talman, är några av de förslag som vi lägger fram i dag på området lag och ordning. Vi kan prata arbetsmarknad. Vi kan prata skolresultat. Vi kan prata civila samhället. Men det krävs mer.

Jag är från Västerås, där vi har ett utsatt område som Socialdemokraterna har negligerat i tio år. Nej till kameraövervakning! Skriv inte till polisen och kräv en närpolis och ett lokalt poliskontor! Vad har hänt? Skadegörelse, utanförskap. Till slut hamnar det området lik förbannat – ursäktat uttrycket, herr talman – på listan över utsatta områden. Det hade det inte behövt göra om kommunen och staten genom polisen hade tagit sitt ansvar.

Det krävs väldigt många fler åtgärder än de som statsrådet har presenterat i dag. Jag hoppas att det kommer några, för än så länge har det inte kommit en enda nyhet.

(Applåder)

Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Också jag vill tala om det fruktansvärda attentatet i går mot den brittiska parlamentsledamoten Jo Cox som ledde till att hon avled. Tankarna går i dag givetvis till hennes anhöriga. Vi får aldrig vika av i kampen mot de krafter som vill slå mot det öppna och demokratiska samhället.

Herr talman! I höstas vände sig Sveriges Radio direkt till de boende i förorten Tensta för att få deras vittnesmål om våldsspiralen. En mamma sa uppgivet att hon kan stå ut med mycket, men hon kan inte stå ut med skjutningarna – att ett skott från en kriminell uppgörelse går genom hennes oskyldiga grannes fönster. Det fick henne att tänka på Somalia och på det krig hon hade flytt.

Vi behöver socialt och ideellt engagemang i utanförskapsområdena. Den tysta majoriteten i de här områdena måste få möjlighet att själv bygga upp sitt liv. Småföretagare måste kunna erbjuda service och handel utan att utsättas för utpressning. Kvinnor måste kunna välja själva om de vill bära slöja eller inte utan att riskera trakasserier. Hantverkaren måste kunna lita på att hans bil står redo att ta honom till jobbet även dagen efter.

Dessa människor är majoriteten i våra utanförskapsområden, som vi diskuterar i dagens debatt, och för att de ska kunna verka behövs ordning och reda. De behöver fler poliser som står vid deras sida och försvarar och skyddar våra gemensamma värden.

Herr talman! Vad är då regeringens svar på den värderingskris som vi ser? Vad är svaren på framväxandet av parallellsamhällen där svenska laggar inte råder, svaren på stenkastningarna i förorten? Regeringen säger sig inte acceptera detta, men i sina förslag står den passiv inför utvecklingen. Oviljan att agera överröstar flödet av fina ord.

Både Stefan Löfven och Ibrahim Baylan talar gärna mycket och fint om samhällsbygge, om investeringar. Men de har glömt den viktigaste biten för ett hållbart bygge, nämligen en stadig grund. Utan en stabil värdegrund kommer regeringens projekt att falla ihop som ett fuskbygge.

Herr talman! Alldeles nyligen tvingades en butik i Borlänge stänga efter att personalen fått stenar kastade på sig och bildäck sönderskurna. Bilar sattes i brand i Tjärna ängar i samma stad. Räddningstjänsten tvingades vända på grund av stenkastande ungdomsgång. Samma natt sattes sju bilar i brand i Klockaretorpet i Norrköping. Även där attackerades räddningstjänstens personal med stenkastning. Veckan före knivskars en kvinnlig polis i samband med en utryckning i Borås. Därefter attackerades flera poliser av ett ungdomsgång samtidigt som en polisbil vandaliserades.

Jag fick för två veckor sedan ett sms från en polis som jag har träffat vid flera tillfällen och som jobbar här i Stockholm. Han skrev: Nu har det hänt igen. Det är andra gången som jag fått molotovs mot mig. I går var det riktigt nära att någon blev skjuten. Det börjar bli nog nu.

Ja, herr talman, det börjar bli nog nu. Det här är inte pojkstreck. Det är kriminella gäng som slåss med polisen för att vinna kontroll över bostadsområden. I de särskilt utsatta bostadsområdena har polisen svårt att upprätthålla lag och ordning.

Den här negativa spiralen måste brytas. Det måste råda nolltolerans mot upplopp och våld som riktas mot polis och annan utryckningspersonal. Samhället får inte svika de familjer som bor i de här bostadsområdena. Alla i vårt land ska ha rätt till samma trygghet och frihet.

Kristdemokraterna har presenterat ett antal förslag, och jag tänker nämna några av dem nu i mitt första inlägg i denna debatt.

Vi vill säkerställa kontinuerlig polisiär närvaro i de mest utsatta områdena. Vi vill kraftigt öka antalet poliser i yttre tjänst. Vi har i vårt budgetalternativ föreslagit 2 600 fler polisanställda. Det handlar om 2 000 fler poliser, 100 fler poliser i det nationella insatskonceptet och 500 civilanställda för att avlasta och renodla polisens arbetsuppgifter. Det kan handla om att bemanna arrestvakt och reception samt avlasta i fråga om utredningsarbete eller vid gränskontrollerna, så att fler poliser kan arbeta i yttre tjänst.

Vi vill också säkerställa att polisen har rätt kompetens, metoder och utrustning. Polisen måste ges tillgång till alternativa vapen där risken för dödlig utgång kan minska. Det kan handla om möjlighet att använda gummikulor och elpistol samt ha tillgång till vattenkanoner vid demonstrationer och stora upplopp.

Vi vill ge polisen tillgång till skyddade fordon och rätt skyddsutrustning, och vi vill skärpa straffen för våld eller hot om våld mot tjänsteman. Det ska tydligt framgå av lagen att den omfattar all personal som jobbar med utryckning, säkerhet och annan viktig samhällsservice.

Vi har föreslagit detta, och vi gör detta för att den värderingskris som vi ser inte får fördjupas och för att de värden som byggt Sverige starkt ska fortsätta bygga Sverige och alla delar av Sverige. Men för det krävs nya

lösningar – kristdemokratiska lösningar och lösningar som vi har kommit överens om med Alliansen – och inte mer av passivitetens politik.

Jag hoppas nu få höra mer från statsrådet Baylan om de lösningar som regeringen avser att föreslå för att bygga Sverige starkare och för att komma till rätta med de problem som vi ser.

(Applåder)

Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Även om tonläget tidvis är högt uppfattar jag av den här debatten i dag att det finns en bred samstämmighet, vilket är glädjande, om att detta våld som har blivit beskrivet såväl i medierna som i denna kammare måste upphöra. Det är en mycket viktig uppgift för oss gemensamt att se till att det blir så.

Som jag tidigare har sagt är det redan i dag brottsligt att angripa räddningstjänst och ambulans. Men vi tycker, precis som många andra partier, att det är rimligt att också se över straffen och se om det går att göra ytterligare förtydliganden. Men det räcker inte med det. Vi måste också se till att de som begår dessa brott kan lagföras. Det räcker inte bara att straffen är hårda.

Herr talman! Låt mig också klargöra regeringens politik när det gäller den viktiga roll som polisen har i fråga om dessa förorter som vi diskuterar.

Polisen ska stärkas. Mycket av syftet med den nya polisorganisationen är just att resurser ska föras ut närmare medborgarna. Hälften av alla poliser ska finnas i lokalpolisområden. Det är själva syftet.

Ja, Roger Haddad, polisen har själv identifierat 14 särskilt utsatta områden som man nu prioriterar. Det är bra. Låt experterna göra det. Vi kan inte från den här kammaren sitta och fjärrstyra polisen. Då begår vi ett stort misstag. Lyssna på polisen. De har redan inlett arbetet med att tillföra områdespoliser i dessa bostadsområden. Jag tycker att det är bra. Det ökar närvaron, det ökar förtroendet och det ökar också möjligheterna att beivra brott mycket snabbare.

Regeringen har också, även om det kanske inte låter så när man lyssnar på Alliansens företrädare, sett till att det finns fler poliser i dag än när ni regerade. Det är också bra.

Vi för samtal med blåljuspersonalen, eftersom vi tycker att de åtgärder som ska vidtas måste vara förankrade hos dem som är ute på fältet och dem som är experter på området. Om intresset är att åtgärda de problem som vi ser måste vi lyssna på dem som är experter. Om syftet i stället är att vinna kortsiktiga partipolitiska poänger kan man sitta i sin kammare och uppfinna en massa förslag. Men från regeringens perspektiv är det viktigt att vi lyssnar på dem som är experter.

Jag är också glad över att Alliansen börjar få en insikt om många av de åtgärder som vi nu vidtar och har vidtagit under de 18 månader som vi har suttit vid makten. Men man kan önska att denna insikt hade funnits under de åtta år som Alliansen faktiskt regerade. I stället för att prioritera investeringar i samhällsbygget, i att bekämpa arbetslösheten, i att stärka skolor, i att stärka bostadsområden och i att stärka det civila samhället prioriterade man faktiskt skattesänkningar. Det har lett till att klyftorna har ökat i vårt samhälle.

Vi vet, inte bara från Sverige utan internationellt, att ökade sociala klyftor leder till ökad brottslighet och till ökade motsättningar. Det är därför som denna regering prioriterar annorlunda. Vi kommer att fortsätta bekämpa arbetslösheten. Vi är stolta över att det är 110 000 fler som går till arbetet i dag jämfört med när vi tog över regeringsmakten. Men vi är inte nöjda, för arbete är grunden för självförtroende, för försörjning och för trygghet.

Vi kommer att fortsätta att stärka bostadsområdena och skolorna. Vi kommer att bekämpa orsakerna till denna brottslighet men också själva brottsligheten. Det är denna politik som den här regeringen har fört under 18 månader, och den kommer vi att fortsätta föra.
(Applåder)

Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Olika siffror har använts här i dag för att beskriva det faktum att integrationen inte har fungerat tillräckligt bra i vårt land. Vi ska också komma ihåg att detta var innan flyktingkrisen slog till med full kraft.

Många verkar se att utvecklingen behöver förändras, och det är såklart en bra grund att stå på. Men man måste också ställa frågan: Leder den politik som regeringen för verkligen till att fler människor kan känna förtroende och optimism inför framtiden och till att fler kan få sitt första arbete? Tyvärr tror jag inte det.

Regeringens jobbpolitik innebär att man höjer bidragen till dem som ändå väljer att inte arbeta. Då försämras incitamenten att söka sig till arbetsmarknaden, och trösklarna in till arbetsmarknaden höjs. Det är dessutom en politik som är ivrigt påhejad av både Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, alltså svensk politiks kanske främsta motpoler men som förvånansvärt ofta håller med varandra i denna kammare.

Jag måste till Vänsterpartiet säga att det är alldeles utmärkt att man vill bekämpa narkotikahandeln. Men Vänsterpartiet vill också avkriminalisera narkotikabruk, vilket skulle göda den narkotikahandel som i dag är ett mycket stort problem.

Jag vill ställa en fråga till Sverigedemokraterna. När vi redan i dag har så många människor i dessa områden som befinner sig i utanförskap, hur klokt är det då att ta avstånd från integrationspolitik? Hur skulle det göra situationen i de utsatta stadsdelarna bättre?

Vi tror att denna bidragspolitik skulle slå som allra hårdast mot de människor som redan i dag befinner sig långt från arbetsmarknaden. På samma sätt är det en dålig idé, herr talman, att försvåra och fördyra för nya företag att komma fram. Vi tror tvärtom att det måste bli enklare och billigare att anställa. Vi vill ha låga skatter på låga inkomster, en utökad jobbstimulans i försörjningsstödet och det som vi kallar förstajobbetanställningar, som specifikt riktar sig till människor som står långt från arbetsmarknaden.

Det finns i detta sammanhang också en tydlig politisk konflikt. Jag tror att många minns hur det lät för tio år sedan när RUT-jobben presenterades av alliansregeringen. Ingen skulle behöva förnedras genom att städa hemma hos någon annan.

Backar man bandet ytterligare några år tillbaka hade vi samma diskussion när det handlade om att vända burgare på McDonalds. Det var skitjobb. Det var så det lät. I dag är McDonalds förmodligen Sveriges största ungdomsarbetsgivare.

Fundera på följande: Var skulle dessa människor annars vara om de inte hade dessa jobb? Hur skulle de försörja sig själva? Vilken framtid skulle de ha? Vad skulle de göra?

Jag vet inte hur det var för alla i denna kammare. Det kanske var så att alla fick sitt drömjobb redan från dag ett, alltså att ni klev ut efter studenten och bara kunde välja och vraka bland anställningserbjudanden. Men för de allra flesta av oss var det inte så, utan vi fick börja någonstans och arbeta oss framåt. Alla kanske inte får sitt drömjobb på en gång. Men hur ska man kunna få sitt drömjobb om man aldrig ens får sitt första jobb?

Herr talman! Som jag nämnde i min inledning måste vi säkerställa att tryggheten existerar också i våra mest utsatta stadsdelar. Vi har faktiskt färre poliser i dag än 2011; den ökning inom polisen statsrådet refererar till gäller framför allt civilanställda. Samtidigt har vi en växande befolkning. Moderaterna har föreslagit ytterligare minst 2 000 poliser.

Vi har också presenterat flera skarpa förslag. Till exempel ska straffen för våld mot tjänsteman skärpas. Fler yrken ska skyddas av brottsbalkens regler om våld och hot mot tjänsteman. Grova kränkningar, som att till exempel spotta en polis i ansiktet, är inte acceptabelt. Då ska den utsatta alltid ha rätt till kränkingsersättning.

Regeringen har i dag möjlighet att lägga fram dessa förslag om fler poliser och skärpta straff för attacker mot blåljuspersonal. Moderaterna och Alliansen står bakom dem, men jag kan konstatera att regeringen har valt att inte göra det. Nu är det upp till bevis, regeringen!

Anf. 12 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Som jag förutspådde i mitt första anförande blev det rätt mycket snömos från de andra.

Det finns flera partier här som går upp i talarstolen och är väldigt indignerade över tillståndet, till exempel Centerpartiet som inte vill ha id-kontroller vid gränser och gärna vill ha en fortsatt massinvandring. Om man inte förstår att den här problematiken knappast kommer att bli bättre om man har den politiken måste man nog gå tillbaka till skrivbordet, om vi säger så.

Vänsterpartiet kanske man inte ens behöver ta upp – de brukar ju vara ute och cykla – men Linda Snecker anklagade Moderaterna för att vilja upprätthålla kulturella skillnader. Det är ganska intressant, för det har Moderaterna gemensamt med Vänsterpartiet. Det är det som är hela poängen med mångkulturalism, som Vänsterpartiet och Moderaterna förespråkar. Det har ni alltså gemensamt med varandra; det är inget som skiljer er åt.

Linda Snecker nämnde gummikulor och vattenkanoner i undantagstillstånd. Det är faktiskt sverigedemokratiska förslag, som jag kommer in på lite senare. De förslagen lade vi fram redan för tre år sedan. Sedan har Kristdemokraterna anammat dem häromveckan, vilket givetvis är välkommet, men vi lade fram dem för tre år sedan. Sverigedemokraterna kom med de förslagen 2013, och de kommer att behövas.

Också Liberalerna har ett högt tonläge. Det var de som tog bort beredskapspolisen, och nu vill de införa beredskapspolisen igen. Jag undrar hur det hjälpte att ta bort beredskapspolisen, som skulle kunna användas för att stävja upplopp och se till att man får ordning på de här områdena.

Kristdemokraterna talar om 2 000 fler poliser, vilket många har gjort – även Moderaterna. I de senaste höstbudgetförslagen, alltså de skarpa budgetförslag som lades fram i höstas, lade Kristdemokraterna sammanlagt 35 miljoner kronor mer till rättsväsendet men 0 kronor mer till Polismyndigheten. Kanske var detta något de kom på nyligen, så vi får se vad de lägger i höst när nästa skarpa budgetförslag kommer. I dagsläget ser det dock ganska tomt ut på den fronten.

Moderaterna lade 50 miljoner kronor på Polismyndigheten. Vi lade 840 miljoner och sammanlagt nästan 2 miljarder på rättsväsendet. Centerpartiet minskar anslagen till rättsväsendet med 15 miljoner kronor. De satsningar man står här i talarstolen och spelar luftgitarr med är alltså inte mycket att hänga i granen. Man säger mycket, men tittar vi på de faktiska budgetförslagen i höstas – de skarpa förslag som läggs fram en gång per år – är det inte mycket att hänga i granen.

Attackerna mot blåljuspersonal och upploppen i förorterna baseras på en svenskfientlighet från människorna i de här områdena – en fientlighet mot det land som en gång välkomnat dem. Det är en svenskfientlighet som gör att de identifierar det offentliga, till exempel polis, brandkår eller andra offentliga institutioner, som sina fiender. Den svenskfientligheten har existerat i vårt land under väldigt lång tid, och den ökar. Det är ett förakt mot vårt samhälle.

Vad är då svaret hittills, både från den tidigare alliansregeringen och den nuvarande regeringen? Jo, det är att bjuda på korv och kaffe. I Seved i Malmö, en stadsdel som på olika sätt har tagits över av gäng, körde polisen korvgrillning. Det blev också ganska stora rubriker i svenska medier häromveckan när polisen bjöd på kaffe till dem som skrottande stod två meter därifrån och kastade sten på polisen.

Förutom de åtgärder vi har föreslagit genom åren och som jag nämnde i mitt förra anförande och även i detta – som gummikulor och så vidare – behöver vi komma till rätta med ett annat problem, nämligen polisledningsproblemet. Vi har alltså en polisledning som inte vågar använda det våldsmonopol den har utan i stället håller på och tycker synd om brottslingar, som Dan Eliasson gjorde i morgonsoffan när han beklagade sig över den person som knivhögg en oskyldig kvinna i ryggen. Det var han som fick Dan Eliassons sympatier, inte kvinnan och hennes anhöriga.

Detta är ett stort och växande problem inom Polismyndigheten, och det måste åtgärdas. Vi måste ha en polisledning som vågar göra det som krävs i stället för att bjuda på kaffe.

Anf. 13 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Regeringen vill bygga Sverige starkare genom det hållbara samhällsbygget. Det är ett samhällsbygge som adresserar de problem som utsattheten har sin grund i.

Vi satsar på jobben genom utbildningskontrakt, extra tjänster i välfärden, traineejobb, utvidgad vuxenutbildning, snabbspår för nyanlända och validering så att människor snabbare kan komma in i samhället och börja arbeta. Vi satsar på skolan genom att höja läraryrkets status och se till att det finns fler vuxna i klassrummen. Särskilda skolor får det stöd som krävs för att vända resultaten. Vi gör en historisk satsning på ökat bostadsbyggande för att möta bostadsbristen, och vi satsar på förbättrade utemiljöer i

socioekonomiskt utsatta områden. Vi satsar på extra pengar till välfärden i kommunerna.

Detta är bara några av de reformer vi gör, och det är satsningar som långsiktigt stärker Sverige. De skapar förutsättningar för ökad delaktighet och möjlighet för alla att bidra i samhällsbygget. Det motverkar utanförskap och gör att Sverige håller ihop, och det är bara så vi långsiktigt kan minska utsattheten.

Ökad trygghet behövs även genom att rättsvårdande myndigheter har de resurser som krävs, men också genom åtgärder som bättre upplysta torg och särskilda satsningar på våldsutsatta kvinnor. Ska vi få till riktiga förändringar handlar det dock i första hand om att öka arbetskraftsdeltagandet, göra skolorna bättre och stärka de företag, organisationer och lokala initiativ som finns och gör viktiga insatser i dessa områden. Bara när vi gör det gör vi människor stoltare över sin plats och det ställe de bor på, och så kan vi göra de boendes märke till en medalj.

År 2013 kom det av Svenskt Näringsliv grundade Reforminstitutet med en rapport om invandring och sociala problem. Man konstaterade att de så kallade integrationsproblemen som vanligtvis förknippas med invandrarstäta orter är minst lika vanliga i orter med väldigt få invandrare. Av de fem sämsta orterna i indexet över en sammanvägning av resultaten vad gäller skola, arbetslöshet, hälsa, pengar och andra utanförskapsfaktorer har nämligen fyra exceptionellt få invandrare.

De 20 sämsta orterna i indexet hade färre invandrare än snittet. Rapporten tar till exempel upp Munkfors, där 35 procent av ungdomarna är arbetslösa. I Töreboda har 21 procent av befolkningen betalningsförelägganden från kronofogden, och i Ragunda arbetar eller studerar så lite som var femte vuxen i arbetsför ålder.

Fokuserar vi bara på det som skiljer så kallade utsatta stadsdelar från majoritetssamhället sviker vi alla de unga som är arbetslösa i Bräcke, Storfors eller Överkalix, de 44 procent som har hoppat av gymnasiet i Essunga eller de 15 procent som är förtidspensionerade i Söderhamn. Vi måste arbeta mot fördomar och stigmatisering och för att skapa framtidstro och sammanhållning i hela Sverige.

Anf. 14 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! I politiken, som på så många andra områden, är det en fördel om vi kan hålla två bollar i luften samtidigt. De utmaningar och problem som utanförskapsområden drabbas av måste motas på både lång och kort sikt.

Här och nu handlar det om att säkra tryggheten för de boende. Alla i den stora majoritet som vill och förtjänar att leva ett bra liv och se sina barn växa upp med framtidstro och goda chanser att förverkliga sina drömmar förtjänar samhällets skydd mot de individer som allt oftare samlas i kriminella nätverk som hotar, förstör och skapar otrygghet.

Det handlar också om att säkra den mest grundläggande av den trygghet som alla i ett fungerande samhälle ska ha rätt till, nämligen att vi får hjälp när vi ringer 112 och att räddningstjänsten kan bistå oss när det verkligen behövs – utan att hindras eller riskera sina egna liv.

Centerpartiet föreslår en ny brottsrubricering, våld mot alarmerings-tjänstanställda, där brandmän och ambulanspersonal får samma rättsliga status som poliser. Brottet ska ge samma strafftider som våld eller hot mot tjänsteman, det vill säga fängelse i högst fyra år eller vid ringa brott böter eller fängelse i högst sex månader.

Statsrådet Baylan framför att det redan är olagligt att hindra uttryckning. Men det är en ganska svag kriminalisering; det regleras bara i trafikförordningen. Centerpartiet vill att det ska föras in i brottsbalken.

Det torde vid det här laget också vara allmänt känt att Centerpartiet ser behovet av ökad trygghet i hela landet och att polisen måste ha en rimlig möjlighet att göra ett bra jobb. Jag vill därför påminna om det rent krassa budgetbehovet, för det är nödvändigt att säkra polisens viktiga verksamhet.

Vi ser detta behov och har i vår vårbudgetmotion aviserat en satsning på 2,4 miljarder under fyra år för att stärka polisen dels i antal, dels i enskilda satsningar för att höja kompetensen på olika områden. Det handlar om att ge polisen bra redskap att jobba med och att ge dem tid och möjlighet att etablera färdigheter, kunskaper och erfarenheter som gör dem tryggare i sin yrkesroll. Kontinuitet och långsiktighet måste säkras, inte minst när det gäller de förfortroendet för myndigheten så viktiga områdespoliserna. Och det måste faktiskt också avspeglas i polisernas lönekuvert.

För att stävja våldet mot de vardagshjältar som rycker ut för att rädda liv krävs att vi agerar på flera plan. Det kommer inte att räcka med strängare straff. Sociala insatser är minst lika viktiga. Ett exempel är projektet Människan bakom uniformen, MBU. Det är ett dialogprojekt som säkert avvisas av dem som bara ser till den hårda linjen.

Detta är ett dialogprojekt där ungdomar i förorterna får lära känna poliser, brandmän och ambulanssjuksköterskor och prova på deras yrken. Syftet är att vända misstänksamhet och antipati till nyfikenhet och förståelse. Utvärderingen har visat att detta fungerar. Det fungerar, kära vänner!

I syfte att sprida kunskap om blåljuspersonalens utsatta situation och även samla in erfarenheter startade Centerpartiet för en tid sedan blåljusuppropet. Man kan själv ta ställning och bidra till denna opinionsbildning. Den som är intresserad av det kan gå in på Centerpartiets webbplats och få mer information. Tusentals personer har redan skrivit på blåljusuppropet, men fler röster behövs. Ju fler vi är som kräver ett starkt rättsligt skydd för brandmän och ambulanspersonal, desto större chans är det att regeringen faktiskt lyssnar och agerar.

Herr talman! Jag råkar veta att ett antal brandmän och andra blåljusanställda tittar på denna debatt på tv. De har hört av sig till oss. Till dem vill jag rikta ett varmt tack. De gör ett fantastiskt arbete som är oändligt viktigt, och de förtjänar vårt stöd och vår respekt. Stort tack!

Anf. 15 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Såg du filmen *Alliansen åker till förorten*? Den gick för några veckor sedan, och det var Alliansens partiledare som använde Husby som filmkuliss. Rekviriten de hade med sig var den extra förstärkta säpo-bilen. Med sig hade de även förslag om vattenkanoner, gummikulor och hårdare straff. Men statisterna hade de glömt, och ingen Husbybo fanns i sikte. Biobesökarna var kärnväljarna i Danderyd, Täby och på Östermalm.

Alliansen besöker bara förorten när det har skett någon katastrof. Det visar så tydligt ett ”vi” och ett ”de” – vi som inte gör och de som gör. Men det finns inget ”vi och de”. Det finns bara ett ”oss”, och det baseras på klass och är skapat av borgerligheten.

Jag vet att Alliansen är fruktansvärt trött på att höra Vänsterpartiet tala om skattesänkningar, men om man har sänkt skatten med 180 miljarder under åtta år drabbar det förorten. Det drabbar Täby lite mindre och Husby bra mycket mer.

Alliansen visar en extrem tondövhet – en tondövhet för polisens arbetsmetoder, en tondövhet för vad brottsförebyggande arbete är och en tondövhet för vikten av långsiktighet.

Av de förslag som presenteras finns det väldigt få brottsförebyggande förslag. Eller jo, det finns ett, om flera poliser. Där bråkar Alliansen om ifall det ska vara 2 000 eller 2 400 fler poliser. Javisst, anställ fler poliser! Men vad polisen också efterfrågar är ett bättre datasystem för att kunna skriva sina händelserapporter, och det är en löneutveckling. Där står Alliansen tomhänt.

Alliansen bygger sin politik på känsloreaktioner, på vad som känns bra. Och det känns bra med längre straff, det känns bra med mer vapen och det känns bra med utgångsförbud. Men vad det här är, det är en Donald Trump-politik som låter bra på tv.

Vi lever i symbolpolitikens tid, och det visas så tydligt när fem minuter på *Aktuellt* blir viktigare än brottsförebyggande arbete, regleringsbrev och departementspromemorior.

Anf. 16 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag beklagar att Linda Snecker från Vänsterpartiet inte använder sina fyra minuter till att berätta vad Vänsterpartiet vill. Jag tror att många av dem som följer den här debatten i dag, som vi har begärt, också vill veta vad regeringens stödparti vill, men det får de tyvärr inte veta.

Dessutom, herr talman, tycker jag inte att jag ska bli påklästrad förslag från Alliansen som inte Liberalerna har presenterat eller står bakom. Linda Snecker får faktiskt vända sig till det parti som har lagt fram förslagen.

Jag trodde, Ibrahim Baylan, med all respekt för det nya uppdraget, att jag skulle få en konkret åtgärdsplan från ansvarig minister i regeringen för de utsatta områdena, eftersom den här debatten aviserades för flera veckor sedan.

Ibrahim Baylan säger att det är en bred enighet. Om vadå? Jag tänker ju inte köpa grisen i säcken, utan jag vill först veta hur det är med områdespolisen och hur många fler områdespoliser Baylan vill satsa på. Då får jag uppläst för mig en mening från polisorganisationsbeslutet, att minst 50 procent av de regionala resurserna ska tillhöra lokalpolisområdet. Men det betyder inte att pengarna avsätts till fler poliser lokalt i yttre tjänst.

Dessutom har vi i justitieutskottet, när vi har rest runt till alla polisregioner, återkommande fått höra att det är ett rejält siffertricksande med hur man redovisar de så kallade områdespoliserna. I hela Dalarnas län – jag besökte till exempel Borlänge för tre veckor sedan – har man två områdespoliser, och det är i Borlänge kommun.

Vad tycker regeringen om Liberalernas förslag om ungdomstjänst som alternativ för dem som kan vara under 15 år och är icke straffbara? Är det något som ni accepterar? Vad tycker ni om vårt förslag om straffrabatt för dem som är 18–21 år? Vad tycker ni om beredskapspolisen, som vi återkommande har nämnt här och som vi det senaste halvåret också har ställt frågor till regeringen om att återinföra? Vad vill egentligen Sveriges regering?

Maria Ferm, koalitionspartner i regeringen, säger att resurser måste finnas för att åklagare och polis ska kunna lagföra. Och Baylan ropar här att fler ska lagföras. Men om det inte finns basala resurser ute i de här områdena kan man inte lagföra, herr statsråd. Då kommer de kriminella gängen, de som går omkring och säljer illegala vapen och narkotika utanför skolorna, inte att kunna straffas.

Statsrådet säger också att vi inte ska göra någon egen tolkning, utan vi ska lyssna på expertmyndigheterna. Det är precis det Liberalerna har gjort. Vi pratar om de 53 utsatta områdena. Det vi frågar är varför det är fokus enkom på de 14 särskilt utsatta områdena. Det finns ju drygt 30 andra utsatta områden. Jag nämnde också den tredje kategorin, som jag kallar för bubblare, till exempel Klockaretorpet och några andra ställen som inte finns med på den officiella listan. De ska också känna trygghet. De ska också känna stöd.

Liberalerna skrev redan den 11 februari i en artikel om attacker på blåljuspersonal att ambulanser ska utrustas med kameror, att stödet till polisen ska skärpas, att sabotage mot polisbilar ska kriminaliseras och så vidare.

Ibrahim Baylan säger att vi är överens och att han ska göra något åt det. Berätta nu, herr statsråd, när du har fyra minuter kvar vad du tänker göra åt det!

Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det har varit en del frågor uppe i debatten. Vår polissatsning kan man läsa om i vår motionen. Där framgår det hur vi finansierar fler poliser, fler civilanställda och ett kraftigt paket för insatser mot terror. Ett tips är alltså att läsa Kristdemokraternas vårmotion.

Vi är också för ett datasystem som är mer effektivt. Det har vi motionerat om. Detta säger jag särskilt till Vänsterpartiet. Det är absolut viktigt att polisen har rätt redskap och resurser för att göra ett bra jobb, och det inbegriper givetvis ett effektivt och bra avrapporteringssystem.

Dagens avrapporteringssystem har ett typsnitt som är från det år jag föddes, 1987, så det är klart att det finns stor utvecklingspotential, vilket Kristdemokraterna också har motionerat om.

Vi föreslog redan 2001 mindre dödliga vapen till polisen såsom vattenkanoner och gummikulor, så det är alltså inget nytt som kom för några veckor sedan. Detta ska givetvis inte ersätta dialogen.

Kristdemokraternas förslag om gummikulor, elpistoler och vattenkanoner handlar om att polisen ska ha fler resurser som är mindre dödliga. Det Vänsterpartiet och även regeringen gör, om man inte är för mindre dödliga vapen, är att utlämna polisen till skarpladdade pistoler. De kan då ställas inför den situation som vi har läst om där en polis i ett utanförskapsområde skrev: I går var det nära att någon blev skjuten.

När man inte har mindre dödliga vapen är polisen hänvisad till skarp-laddade pistoler. Hur kan Vänsterpartiet vara emot mindre dödliga vapen? Det vill jag gärna ha ett svar på.

Detta ska givetvis inte ställas mot satsningar på skolan och satsningar på att fler ska komma i arbete. Bra skolor är A och O för att skapa förutsättningar för en bra utveckling. I dag är kvaliteten många gånger alldeles för dålig, och det accepterar inte Kristdemokraterna.

Vi måste minska klassernas storlek. Vi måste få de bästa och mest motiverade lärarna att arbeta i skolor med stora utmaningar. Det ska också märkas i lönekuvertet. Vi vill att kontakter mellan föräldrar och skola ska förstärkas.

En trygg och lugn skolmiljö är en förutsättning för lärande. I allt för många skolor präglas vardagen av bråk och oro, och det är framför allt de svaga eleverna, om jag får använda det uttrycket, som drabbas.

Kristdemokraterna vill få bättre arbetsro i skolan genom att klargöra lärarnas befogenheter och genom att öka uppföljningen av elevernas uppträdande.

Arbete är också viktigt för att bryta utanförskapet. I de områden vi talar om är arbetslösheten generellt sett högre än i övriga delar av Sverige, och det är oacceptabelt. Den stora skillnaden ligger i om man är född i Sverige eller inte. Bland inrikes födda var arbetslösheten i april 4,7 procent; för utrikes födda låg motsvarande siffra på 14,9 procent. I till exempel Malmö var så många som 64 procent av de flyktingar som kom till Sverige för tio år sedan fortfarande arbetslösa.

Det är ett gigantiskt problem. Sysslolösheten är förödande. Här krävs det fler insatser för att människor ska komma i arbete. Kristdemokraterna har exempelvis förslag om introduktionsanställningar för att företagen ska kunna anställa fler.

Stefan Löfven och regeringen talar om enkla jobb. Enligt förslaget handlar det om kopieringsjobb i offentlig sektor. Vi vill i stället se till att företagen får möjlighet att anställa fler.

Vad tänker regeringen göra för att fler ska komma i arbete, Ibrahim Baylan?

Anf. 18 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag växte upp i en av de förorter vi diskuterar. I början av 90-talet var situationen ganska lik dagens. Det var ökad arbetslöshet, ökade klyftor och ökad kriminalitet, och det satt ett främlingsfientligt parti i riksdagen som hetsade mot människor på grund av etnicitet.

De gick att vända, och det går att vända också i dag genom målmedvetet arbete. Det finns inget alexanderhugg.

Moderaterna har rätt i att det är ett vägval man gör. Här finns en tydlig konflikt. Fortsätter man med de åtta årens skattesänkningar med ökade klyftor som följd kommer det att vara mycket svårt att vända detta. Eller ska man välja den väg som regeringen har slagit in på, att stärka polisen, se över straffen och bekämpa arbetslösheten?

Arbetslösheten går åt rätt håll. Ungdomsarbetslösheten faller snabbt. Vi är stolta över det men inte nöjda. Det är en bra grundförutsättning.

Det handlar om att prioritera resurser till skolorna. Man börjar inte kasta sten från dag ett, utan ofta har det funnits ett misslyckande under lång tid. Den hopplöshet som har gripit tag i människor måste vi bekämpa genom att stärka skolorna och ge en positiv väg framåt.

Det handlar om att rusta upp dessa områden så att de boende känner att det finns närvaro och att de är en del av samhället.

I grund och botten handlar det inte om vi och de. I grund och botten handlar det inte om olika delar av Sverige. Tillsammans är vi Sverige. Därför är det viktigt vilket vägval vi gör. För regeringens del är det tydligt: Det är dags att sluta klyftorna. Det är dags att prioritera samhällsbygget framför skattesänkningar.

Anf. 19 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Som jag har sagt i mina två tidigare anföranden är det viktigaste vi kan göra här och nu att återskapa tryggheten i de utsatta stadsdelarna. Från moderat håll har vi förslagit ytterligare 2 000 poliser. Vi har också föreslagit skärpta påföljder för attacker mot blåljuspersonal.

I Moderaternas Sverige ska alla människor kunna känna sig trygga, även de som rycker ut för att rädda livet på någon annan eller för att återskapa tryggheten i dessa områden.

Jag vill ta tillfället i akt att uttrycka min största respekt för alla de kvinnor och män som dagligen arbetar med att göra just detta.

Moderaterna har presenterat ett flertal skarpa förslag på detta område. I denna debatt har jag ännu inte hört vad regeringen har för uppfattning i frågan. Har någon i denna kammare eller bland er andra som följer debatten hört något konkret förslag från regeringen om vad man vill göra här och nu för att återskapa tryggheten i dessa områden? Jag hör bara vaga formuleringar om bättre skolor och allt sådant. Absolut! Men svårigheten är inte att berätta om det Sverige man vill ha. Svårigheten är att berätta hur man ska komma dit. Då krävs det konkreta politiska initiativ.

Min uppmaning till statsrådet Baylan i hans nya roll är: Släpp prestige! Det finns konkreta och bra förslag. Genomför dem! Det brådskar nämligen.

Jag tror att vi behöver en debatt om svenska värderingar. Jag gav uttryck för det i mitt första anförande. De ingår som en viktig del i Moderaternas plan för ett starkare Sverige där alla människor ska kunna känna sig trygga, oavsett vem man är, var man kommer ifrån eller var man bor.

Anf. 20 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Jag instämmer i Alliansens kritik mot regeringen i denna debatt. Vi har bara fått luddiga svar från regeringen, och jag tror att det bottnar i att man inte har så många svar.

Ibrahim Baylan sa att det gick att vända den utveckling som han refererade till, vilket årtal det nu var – det borde vara på 90-talet. Det finns ingen utveckling som har vänt i det här landet. Det har bara blivit sämre alltsedan massinvandringens tid startade. Det finns ingenting som har gått åt rätt håll. Faktum är att ingen i denna debatt förutom Sverigedemokraterna har nämnt den springande punkten: invandringen. Detta säger tyvärr en hel del om insikten hos de andra partierna om vad problemet bottnar i.

Moderaterna pratade lite om företagarpolitik. De kallar oss vänster, och Vänstern kallar oss höger. Så brukar det låta, men faktum är att SD:s

företagarpolitik står sig rätt stark i det här landet. På foretagarna.se nyligen slog vi till och med Moderaterna i förtroende. Det är inte så konstigt, för vi vill luckra upp LAS och göra det enklare för småföretag, till exempel genom att ta bort sjuklöneansvaret och mycket mer.

I dag hör vi i debatten att både Kristdemokraterna och Centerpartiet ser polisens budgetbehov. Det är välkommet. Som vi brukar säga: Välkommen till verkligheten! För ett halvår sedan såg ni inte det behovet. Då skar Centerpartiet ned på rättsväsendet, och Kristdemokraterna gav i princip ingenting mer. Men det är bra att ni har kommit till denna insikt.

Centerpartiet pratar om ett nytt dialogprojekt som de har kommit med, ett nytt roligt integrationsprojekt med korvgrillning. Vi får väl anta att det landar i något.

Liberalerna pratar om straffrabatt och beredskapspolisen. Varför lyssnade ni inte på oss när vi ville behålla beredskapspolisen eller när vi under alla år ville ta bort straffrabatten? Ni skulle ha lyssnat då så hade ni sluppit göra det nu.

KD hänvisar till sin vårmotion. Vi får väl se vad det blir av deras polis-satsning i höstbudgeten, när det skarpa förslaget kommer. De nämnde att de har drivit frågan om gummikulor sedan 2001, men de gjorde det inte när de satt i regeringen.

Anf. 21 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Jag vill ägna mitt sista anförande åt att belysa ett område och ett problem som finns överallt i vårt samhälle men som ofta drabbar människor som på ett eller annat sätt avviker från normen. Det är en begränsande kraft som håller tillbaka människor i deras strävande efter att vara delaktiga i samhället, bidra och förverkliga sina drömmar. Det är något som ger upphov till en stor känsla av orättvisa hos den som utsätts för det, och det får enorma konsekvenser för enskilda och samhället.

Diskriminering, rasism och främlingsfientlighet är problem som begränsar individen och befäster orättvisor i samhället. Den som inte kan få en bostad eller inte ens bli kallad till arbetsintervju för att hen har ett efternamn från en annan världsdel förlorar framtidstro och tillit till samhället. Ska vi bekämpa den utsatthet som många har pratat om här i dag måste vi bekämpa diskriminering.

Det gläder mig därför att regeringen tar ett aktivt grepp om den här frågan genom konkreta satsningar på att motverka rasism och diskriminering. Det handlar om ökade resurser till Diskrimineringsombudsmannen, framtagande av en handlingsplan mot rasism och hatbrott samt en satsning på kultur och ett stärkt civilsamhälle. Det är viktiga satsningar för ett Sverige som håller ihop. Det är bara genom att hålla ihop som vi kan minska utsattheten.

Det har framkommit flera kloka och konstruktiva förslag om hur man kan vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att polisen kan arbeta på ett fungerande sätt. Vi behöver se till att polisen har tillräckligt med resurser och rätt arbetsmetoder och att påföljderna är ändamålsenliga.

Slutligen vill jag tacka Liberalerna som tagit initiativ till denna viktiga debatt. Stort tack till alla partier som har deltagit!

Anf. 22 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Ibland när folk vill vara lite elaka brukar de säga att vi politiker ägnar mycket tid åt att leta efter problem till våra lösningar i stället för lösningar på våra problem. Så blir det lite grann här i dag. Det är lika delar lustigt och beklämmande att se hur båda de extrema riksdagspartierna försöker utnyttja den allvarliga situation som har uppkommit för att driva sin vanliga agenda.

För Sverigedemokraterna är invandringen och invandrare alltid problemet. Det spelar ingen roll hur få eller hur många vi har eller vilken nationalitet de som ställer till besvär har – det är alltid invandrarnas fel, det vet vi. Om man tycker så – fine, då får man väl göra det – men man måste förstå att det inte riktigt är så i den verkliga världen.

Vänsterpartiet målar upp en bild av en hel armé av halmgubbar på den borgerliga sidan och att vi marscherar till våra sillbord och förtrycker proletariatet med liv och lust. Om man tycker det finns det inga logiska argument, utan jag kan bara vädja till folks förnuft. Jag är själv uppväxt och bor i förorten, och jag kan inte känna igen mig i den bild som Linda Snecker målar upp.

Jag är bekymrad över en del av det som regeringspartierna ger uttryck för. Visst är det ord som är både stora och fina. Men det är bara ord, och ord väger lätt, herr talman. Bristen på konkretion oroar.

Det finns ett amerikanskt talesätt som jag tycker är bra: Put your money where your mouth is! Det kan man tycka i detta – det är faktiskt värt att satsa något på riktigt. Den enda trygghetssatsning som regeringen har aviserat i vårandringsbudgeten är att man ska anslå ett antal miljoner i kompensation för att polisen ska kunna ta personal från hela landet för att kolla Öresundspendlarens leg. Jag vet inte om jag tycker att det är en vettig prioritering.

Hela Alliansen ser behovet av fler poliser, men jag tror att vi i Centerpartiet går allra längst med vår satsning på 2,4 miljarder.

Med detta vill jag tacka Liberalerna för initiativet till denna debatt.

Anf. 23 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Vad ska vi göra? Vad vill Vänsterpartiet? Vänsterpartiet vill att hela Sverige ska leva, från landsort till förort.

Vi vill ha mer resurser till välfärden och fler vänstermiljarder, och vi vill bygga bostäder, förbättra skolan och stoppa vinsterna i välfärden. Vi vill ha färre skattesmitare och mindre jobbskatteavdrag. Vi vill att polisen ska bli allas polis, jobba trygghetsskapande och ha ett högt förtroende. Vi vill att blåljuspersonalen ska finnas i förorten även när det inte händer katastrofer; de ska finnas där för att föra en dialog.

Vi vill ha sociala insatsgrupper, vi vill ha ett levande föreningsliv och vi vill ha engagerade föräldrar som är ute i samhället. Vi vill skapa och upprätthålla allt det goda arbete som alla kommuner i hela Sverige gör varje dag och som är brottsförebyggande, som är långsiktigt och som faktiskt fungerar på riktigt.

Liberalerna, som ville ha denna debatt, presenterade lite förslag i dag på SVT, men inga av förslagen är brottsförebyggande. När SVT pratade med befolkningen i Järva trodde de inte på Liberalernas förslag. De påpekade att man inte kan låsa in ungdomar. Vi måste ha långsiktighet. Ingen

blir mindre kriminell för att man i tidig ålder hamnar inom Kriminalvårdens ramar.

Att låta tuff är inte det viktigaste här och nu. Vänsterpartiet vill ha en välfärd som man kan lita på och en trygg arbetsmarknad för all blåljuspersonal. Dit kommer vi bara med breda satsningar och med långsiktighet.

Anf. 24 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Liberalerna har inte föreslagit att 13–14-åringar ska hamna inom Kriminalvårdens väggar, utan det är socialtjänsten som tillsammans med polisen ska utreda alla allvarliga brott, även dem som normalt sett ger under ett års fängelse. Det är socialtjänsten som ska se till dessa ungdomar.

Ni kallar det för straff, vi kallar det förebyggande. De ska inte vara utanför skolan och sälja knark. De ska inte utnyttjas och missbrukas på grund av sin låga ålder för att man vet att om de bär på ett vapen eller är narkotikakurirer kommer rättsväsendet, på grund av deras ålder, inte att straffa dem. Detta måste vi angripa.

Vänsterpartiet säger att de vill ha sociala insatsgrupper och så vidare. Det finns redan, och vi har i vårt paket i dag uppmuntrat fler sociala insatsgrupper i förebyggande syfte. Vi har också skrivit in, återigen, att kommunerna borde ha en skyldighet enligt kommunallagen att arbeta brottsförebyggande, för de har en central infrastruktur lokalt som svensk polis inte kan komma i närheten av.

Om man inte har den ansatsen eller tar det ansvaret tvingas polisen ibland – i Tjärna Ängar och andra områden där jag har träffat dem – utföra icke polisiära uppgifter. Men polisen tvingas vara där ute, och vi vill att de ska vara där ute och jobba brottsförebyggande och faktiskt gripa dem som ägnar sig åt brott. Men de klarar inte av det.

De som har följt den här debatten och tillsammans med mig hade hoppats få besked om ungdomstjänst, straffrabatt, fler områdespoliser och hur vi ska straffa dem som angriper ambulanser, brandkår och polisbilar fick tyvärr inte ett enda besked från Sveriges regering.

Jag vill tacka dem som har deltagit i den här debatten, och jag lovar herr statsrådet att vi kommer att fortsätta jaga honom.

Anf. 25 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det behövs en politik för fler jobb och framtidstro, och det behövs en rejäl satsning på fler poliser för att ge trygghet till den tysta majoriteten i utanförskapsområdena. För att de ska kunna verka behövs ordning och reda och poliser som står vid deras sida.

Vi har i dag hört många förslag från inte minst Alliansens politiker. Jag noterar också att Maria Ferm från Miljöpartiet välkomnar flera av förslagen. Det är Socialdemokraterna och Miljöpartiet som sitter i regering, och jag förväntar mig att man från den här debatten tar med sig de goda förslag som har kommit och gör något av dem.

Jag ställde frågan till Vänsterpartiet om hur man kan vara emot att polisen får mindre dödliga vapen i stället för att enbart ha skarpladdade pistoler i de tuffa situationer som uppstår med exempelvis stenkastande människor i utanförskapsområdena. Jag tog upp ett exempel här i debatten med en polis som för andra gången hade blivit utsatt för molotovcocktailar. Vänsterpartiets representant i debatten svarade inte på min fråga.

Herr talman! Vi får inte låta hopplösheten gro eller otryggheten bita sig fast. Vi måste föra en politik som uppmuntrar goda värden och bottnar i det som gör Sverige starkt – värden som frihet, jämställdhet, eget ansvar och medmänsklighet. Det är sådant som bygger Sverige starkt, inte regeringens passiva politik. Precis som med alla byggnationer, som jag sa i mitt inledningsanförande, byggs Sverige starkt med en stadig och stabil värdegrund.

Jag hade hoppats på mer i dagens debatt, men vi får hoppas att regeringen återkommer med konkreta förslag så att vi tillsammans kan se till att få ordning på de problem och utmaningar som vi ser så att vi kan vända utvecklingen.

Tack för dagens debatt och tack till alla er som jobbar med detta: polis, ambulans och räddningstjänst.

Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det hör till sakens natur att i den här kammaren med förskrivna tal hävda att regeringen inte kommer med förslag och att man själv har lösningen på alla frågor. Dessutom fick jag nu höra att jag som statsråd ska bli jagad. Jag kan försäkra Liberalerna och Alliansen om att ni inte behöver jaga särskilt länge. Vi står alltid till förfogande för att hitta goda lösningar och samarbeten för att lösa komplicerade utmaningar. Det här *är* komplicerade utmaningar; de går att lösa.

Regeringen har, under de 20 månader vi har suttit vid makten, från Justitiedepartementet levererat över 65 propositioner med konkreta förslag till den här riksdagen. Vi har levererat budgetar som stärker välfärden med 10 miljarder och skolan med 8 miljarder. Vi stärker polisen med resurser för att få till fler poliser och för att polisen ska vara närvarande i de här förorterna.

Vi är också beredda att i samtal och samarbete med oppositionen också se över straffen, för det är viktigt. På kort sikt är det viktigt att lagföra dem som ägnar sig åt detta och på lång sikt att ta bort de orsaker som leder ungdomar in i denna brottslighet och denna hopplöshet som Andreas Carlsson så målande och väl beskrev.

Detta är ett gemensamt ansvar. Jag tror att vi alla i grund och botten är angelägna om att blåljuspersonal – polis, räddningstjänst och ambulans – måste få möjlighet att göra sitt jobb, såväl för deras egen trygghet som för de människor som behöver denna samhällsservice.

För detta har vi alla ett ansvar. Vi i regeringen är beredda att ta vårt ansvar, och vi är beredda att föra samtal och hitta blocköverskridande överenskommelser också på detta område för att få en bättre utveckling än den vi har i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 maj justerades.

§ 3 Avsägelse

Talmannen meddelade
att *Jabar Amin* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i utbildnings-
utskottet från och med den 23 juni,
att *Tina Acketoft* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i konstitu-
tionsutskottet och
att *Annika Lillemets* (MP) avsagt sig uppdragen som suppleant i utri-
kesutskottet, som suppleant i socialutskottet, som suppleant i kulturutskot-
tet och som suppleant i näringsutskottet från och med den 23 juni.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Liberalernas riksdagsgrupp anmält *Tina Acketoft* som ledamot i konstitutionsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i konstitutionsutskottet
Tina Acketoft (L)

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2015/16:686

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:686 Främjande av svensk export
av *Anette Åkesson* (M)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom den föreskrivna
tiden.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade enga-
gemang.

Stockholm den 15 juni 2016

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Prot. 2015/16:122

17 juni

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:28 för torsdagen den 9 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 7 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2015/16:FPM97 Ändringar i carcinogen- och mutagendirektivet KOM(2016) 248 till arbetsmarknadsutskottet

§ 8 Anmälan om granskningsrapports

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet: RiR 2016:11 Felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen – Försäkringskassans kontrollverksamhet

§ 9 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
KOM(2016) 388 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 september*.

§ 10 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2015/16:SfU16 Tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden
2015/16:AU10 Ett övergripande ramverk för aktiva åtgärder i syfte att främja lika rättigheter och möjligheter m.m.
2015/16:AU9 Jämställdhet

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2015/16:MJU20 Klimat- och energimålen – Kontrollstation 2015 m.m.
2015/16:MJU21 Nagoyaprotokollet om användning av genetiska resurser

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:699 om säkerhetsrisker med Nordstream

Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Maria Weimer har frågat försvarsministern vad han anser om den planerade utbyggnaden av Nordstream 2 och kopplingen till svensk och europeisk säkerhetspolitik samt hur han kommer att agera inom EU för att uppmärksamma EU-kommissionen och viktiga länder såsom Tyskland på problematiken med att göra sig beroende av rysk gas i detta säkerhetspolitiskt känsliga skede. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen anser att Nordstream 2 måste följa EU-rätten och respektera energiunionens mål och välkomnar därför att kommissionen granskar projektet i dessa avseenden. Regeringen noterar den oro som uttryckts av flera baltiska och centraleuropeiska länder om konsekvenser för försörjningstrygghet, säkerhetspolitik och EU:s energipolitik som Nordstream 2 kan medföra. Ukrainas sårbarhet är en viktig fråga i sammanhanget.

Om Nordstream 2 ansöker om regeringens tillstånd för sträckningen av en ny rörledning i svensk ekonomisk zon kommer ansökan att prövas noggrant enligt svensk och internationell rätt. Jag vill erinra om att såväl EU som Sverige är bundna av de förpliktelser som följer av internationell rätt, i synnerhet FN:s havsrättskonvention Unclos, vilka för svensk del främst återspeglas i lagen om kontinentalsockeln.

Respekten för internationell rätt är en hörnsten i värnandet av Sveriges centrala säkerhetspolitiska intressen.

Anf. 28 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern! Jag hade ju ställt frågan till försvarsminister Hultqvist och hade tänkt att vi skulle diskutera de försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna när det gäller Nordstream 2. Jag utgår från att utrikesministern också kan diskutera de aspekterna av frågan.

På många områden finns det oro rörande planerna att bygga den här andra gasledningen. Det finns oro på det energipolitiska området, som ministern var inne på, och jag kommer att diskutera klimataspekten av den här frågan med statsrådet Lövin senare i dag. Men den viktigaste utgångspunkten tror jag ändå är att titta på det säkerhetspolitiska läget.

Jag tror att vi kan enas om att vi i dag har ett helt annat säkerhetspolitiskt läge än vad vi hade 2009 när den första gasledningen planerades och godkändes. Vi har fortfarande pågående strider i östra Ukraina, Krim är fortfarande ockuperat och vi ser pågående och ökande kränkningar av svenskt luftrum och territorium.

Jag menar att regeringen här har ett stort ansvar att tillse att man i granskningen av den andra gasledningen vänder på alla stenar och att de säkerhetspolitiska aspekterna verkligen tas om hand när regeringen bedömer den här frågan.

Jag hoppas och tror att vi också kan enas om att planerna för Nordstream 2 är mycket mer än ett infrastrukturprojekt, vilket det gärna framhålls som, bland annat från tysk sida. Det här projektet har tydliga säkerhetspolitiska kopplingar, med tanke på det säkerhetsläge runt Östersjön som vi befinner oss i dag i. Men vi vet också att Ryssland använder gasle-

veranser och energipolitik i tydliga politiska och militära syften. För ungefär tio år sedan utsattes Ukraina för politiska påtryckningar. De ville närma sig EU. Då stängdes gasleveranser av. Delar av EU påverkades också allvarligt av den krisen.

I interpellationssvaret sägs det att Nordstream 2 ska följa EU-rätten och energiunionens mål och att regeringen välkomnar kommissionens granskning. Det välkomnar jag. Men det är ur många aspekter uppenbart att den här gasledningen bryter mot energiunionens mål om att diversifiera gasmarknaden. Den bryter även mot många av de politiska slutsatser och beslut som såväl utrikesministrarna som statscheferna i EU har ställt sig bakom. Det finns därför ett uppror bland baltiska och centraleuropeiska länder. De är mycket starkt kritiska mot planerna på att bygga en andra gasledning.

Herr talman! Utrikesministern uttrycker att regeringen noterar den oro som finns bland andra EU-länder. Men min fråga i interpellationen till Hultqvist var och är nu till Wallström: Hur kommer regeringen att agera? Med tanke på det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi har och den opinion som vi vet finns i EU mot det här projektet förväntar jag mig något mer från regeringen än att man sitter med händerna i kors och väntar på kommissionens granskning.

Är regeringen beredd att agera aktivt i frågan? Är regeringen till exempel beredd att ansluta till det brev som tio länder har skrivit till kommissionen och där man uttrycker stor oro över projektet?

Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka interpellanten för att hon har lyft fram den här frågan.

Vi har ett försämrat säkerhetspolitiskt läge i Europa och i vårt närområde. Rysslands agerande utgör ett hot mot europeisk säkerhetsordning. Aggressionen mot Ukraina bryter mot folkrätten. Den ryska ledningen har hittills visat att de är beredda att använda såväl militär förmåga och ekonomiska maktmedel som propaganda för att uppnå sina politiska mål.

Jag vill understryka att Sverige är en av de medlemsstater inom EU som tydligast driver att de här insikterna måste vägleda EU:s agerande mot Ryssland generellt. Vi gör det tillsammans med våra nordiska och baltiska grannländer, liksom med andra medlemsländer, inte minst Storbritannien. Det är en av flera orsaker till att vi anser att det är viktigt att Storbritannien stannar kvar i EU.

Vad gäller EU:s sanktioner mot Ryssland är de inte direkt avhängiga den energipolitiska relationen utan har sin grund i den ryska aggressionen mot Ukraina. Det finns likväl kopplingar till energisektorn. Det finns åtgärder som är riktade mot export från EU av strategiska spetsteknologier med betydelse för arktisk utvinning, djuphavsutvinning och skifferoljeutvinning. Med på sanktionslistan finns också energirelaterade ryska banker, liksom finansiering av vissa ryska oljebolag. Sanktionerna riktas däremot inte direkt mot Rysslands energiexport till EU.

Mot bakgrund av att det är viktigt att behålla EU-enigheten om EU:s sanktioner mot Ryssland är det nog inte realistiskt att försöka införa sanktioner mot den här exporten. Vi verkar för förlängning av gällande sanktioner med sex månader. Jag vill bara göra bilden klar av hur det ser ut.

Det är självklart att det här också har en säkerhetspolitisk aspekt. Svaret på frågan om hur vi ska ta oss an det är att vi ska samarbeta – vilket vi gör – med övriga EU-länder. De kontakterna sker för närvarande, för att se till att vi kan hantera det här på ett någorlunda samordnat och konsekvent sätt framöver.

Anf. 30 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Jag tror som sagt att de flesta av oss delar den bild som utrikesministern målar upp av läget och av hur EU ska agera med de sanktioner som finns mot Ryssland.

Poängen i min interpellation är dock att konsekvenserna av den här gasledningen är så pass allvarliga att regeringen måste agera på ett annat sätt än genom det vanliga samarbetet i EU-kretsen.

Eftersom det nu är Wallström som svarar på frågan och inte Hultqvist tänker jag lyfta upp en mer utrikespolitisk aspekt. Det gäller Ukraina, som också kommer att drabbas av allvarliga konsekvenser om gasledningen upprättas.

Jag vet att regeringen och utrikesministern är engagerade i Ukraina. Det var ett av utrikesministerns första resmål när hon tillträtt sin post. Man utlovar också att man ska fortsätta med det östliga partnerskapet och de initiativ som alliansregeringen tog i fråga om engagemanget för länder kring Ukraina.

Vi vet att ekonomin i Ukraina är svag. Man kämpar med de nödvändiga reformer som behöver genomföras. Man kämpar mot korruptionen.

Vi vet också att det finns en gasledning i dag som går genom just Ukraina. Den transitavgift som betalas till den ukrainska regeringen är en viktig inkomst. När Nordstream 2 byggs kommer den här ledningen att bli överflödigt. Därmed förlorar Ukraina de nödvändiga inkomsterna. Den ekonomi som redan är hårt drabbad blir då ytterligare försvagad om man förlorar de transitavgifterna.

Jag utgår från att det inte är utrikesministerns mening att slå undan benen för den redan svaga ukrainska ekonomin. Då är min konkreta fråga: Hur tänker man agera specifikt när det gäller Ukrainas intressen i frågan, och den sårbara situation som landet befinner sig i? Hur kommer man att tillse att Ukraina inte förlorar transitavgifterna från gasledningarna?

Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det är riktigt att Ukraina skulle påverkas. Det skulle bli ett mycket stort och viktigt ekonomiskt avbräck. Därför är det värdefullt och väsentligt att vi håller kontakten med Ukraina, och vi fortlöpande diskuterar deras ekonomi och synen på just det här projektet.

För närvarande har regeringen inte mottagit någon ansökan om tillstånd för sträckning av en ny rörledning i svensk ekonomisk zon. Om eller när den kommer måste vi pröva den enligt svensk och internationell rätt.

Det vi kan göra tills vidare är att se till att ha de politiska kontakterna, att förstå och omfamna tanken att det här kommer att påverka oss, inte bara energipolitiskt utan också säkerhetspolitiskt och militärt. Därför får vi ta oss an det genom att samarbeta med de länder som är direkt påverkade men också med länder som Ukraina, för att kunna göra en samlad bedömning. Det arbetet pågår för fullt just nu. Vi är alltså väl förberedda. Vi har

också nordiska grannländer som kommer att påverkas. Det är viktigt att upprätthålla den kontakten.

Det är vad vi kan göra i dagsläget. Det innefattar förstås också att vi ska försöka göra en samlad bedömning av projektet, gärna från hela EU:s sida. Det skulle vara idealt. Tyskland har ett speciellt intresse och en speciell roll, som inte är alldeles enkel.

Vi har som sagt inte mottagit någon ansökan än så länge och har inte heller detta som ett konkret ärende. Det måste än så länge diskuteras i olika samarbetsforum.

Anf. 32 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Jag välkomnar att utrikesministern beskriver de allvarliga konsekvenserna av den här gasledningen och att regeringen verkar ha ögonen på det.

Jag anser dock att det finns flera åtgärder som regeringen skulle kunna vidta i väntan på kommissionens granskning. Man skulle kunna bidra genom att själv lyfta upp frågan på utrikesministermöten i EU-kretsen. Man skulle kunna lyfta upp frågan igen på Europeiska rådets möten där den redan har varit del av olika slutsatser. Man skulle kunna ansluta sig till de tio medlemsländer som redan har tagit tydlig ställning och som har uttryckt oro över gasledningen.

Man skulle även kunna försäkra sig om att granskningen som kommissionen gör också har en tydlig säkerhetspolitisk dimension. Det är en aspekt som mig veterligen inte fanns med i den förra granskningen, inför den första gasledningen. Det är en viktig aspekt som man kan försäkra sig om finns med i granskningen. Den kommer naturligtvis också att påverka det slutliga resultatet.

Jag anser att regeringen kan vända på några stenar till och göra mer i väntan på kommissionens granskning.

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Granskningen omfattar naturligtvis också de säkerhetspolitiska och försvarspolitiska aspekterna. Det är på det sättet vi måste förbereda oss, mycket noggrant och ihop med andra länder.

Innan man är beredd att ta upp det på till exempel FAC:s dagordning bör vi också fundera över vilket slutresultat vi vill åstadkomma. Det bör vi överväga väldigt noggrant så att vi inte får ett bakslag i till exempel FAC-diskussioner.

Därför är det viktigt att helt enkelt se till att vi har goda kontakter mellan de länder som påverkar, så att vi förbereder oss ordentligt i EU-sammanhang och att vi följer frågan mycket noga. Det arbetet pågår, och jag tänker också se till att vi håller oppositionspartierna välinformerade om processen framöver. Vi återkommer inom kort med tidsplaner och annat för hanteringen av den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:692 om ökande utanförskap

Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Elisabeth Svantesson har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att motverka utanförskapet.

Alltför många lever under utsatta förhållanden, saknar en egen försörjning eller har en osäker ställning på bostadsmarknaden, vilket leder till ett begränsat livsutrymme. Regeringens jobbpolitik tar sin utgångspunkt i människors vilja till arbete och utveckling. Arbete innebär möjligheter till egenförsörjning, gemenskap, tillhörighet och makt att forma sitt liv och sin framtid. Därför är regeringens högsta prioritering att fler människor ska komma i arbete. Det är avgörande för att hålla ihop Sverige.

Ett land med hög sysselsättningsgrad, högt arbetskraftsdeltagande och låg arbetslöshet blir rikare, tryggare och öppnare. Regeringens mål om att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når lägst arbetslöshet i EU 2020 – är en styråra för hela regeringens arbete.

Efterfrågan på arbetskraft är nu stark och sysselsättningen ökar i god takt. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 113 000 personer. Fler än hälften är kvinnor. Fler än hälften är utrikes födda. Samtidigt minskar arbetslösheten tydligt, inte minst bland ungdomar. Även långtidsarbetslösheten minskar efter att ha bitit sig fast på mycket höga nivåer de senaste åren. Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden är således bred och berör flera grupper.

Samtidigt flyr miljoner människor undan krig i världen. År 2015 sökte 163 000 människor asyl i Sverige. Det är det högsta antalet asylsökande som ett OECD-land någonsin har tagit emot på ett år. Visst leder befolkningstillväxten till växtvärk på kort sikt, men om vi orkar lyfta blicken är det ett välbehövligt tillskott av individer som möter ett demografiskt behov som på längre sikt kommer att innebära fler sysselsatta och en starkare ekonomisk utveckling.

Arbete är nyckeln till nyanländas etablering i Sverige. Arbete ger möjligheter att utvecklas i det svenska språket, att få kunskap om det svenska samhället och att vinna nya bekantskaper. Sverige behöver ta till vara alla individers kompetens, vare sig den införskaffats här eller i någon annan del av världen. Därför ska ambitionen fortsatt vara att nyanlända kommer i arbete eller studier inom två år. Men det tar också tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden, vilket initialt kan väntas leda till högre arbetslöshet.

Regeringen avser att återkomma med förslag på ytterligare åtgärder för högre sysselsättning och varaktigt lägre arbetslöshet i kommande budgetpropositioner.

Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret!

Utgångspunkten för min interpellation är att regeringen i sin egen budgetproposition skriver att utanförskapet kommer att öka fram till 2020 och då beräknas uppgå till 1 miljon människor. Men den handlar också om att vi nu, så här i EM-tider, befinner oss i halvlek av den här mandatperioden. I

halvlek är det alltid bra att titta tillbaka på första delen och se vad som har hänt.

Som Ylva Johansson mycket riktigt säger går det bra för väldigt många i Sverige just nu. Ekonomin går på högvarv, vilket är väntat, och väldigt många kommer i arbete. Så ska det vara i en högkonjunktur.

Men det som bekymrar mig är att trots att ekonomin nu går på högvarv är det många människor som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. De utrikes födda är nu i majoritet på Arbetsförmedlingen, trots att de allra flesta av de personer som kom hit förra året inte har fått något uppehållstillstånd. De finns alltså inte heller med i statistiken.

Det går väldigt bra på många sätt, både när det gäller ekonomi och att minska arbetslösheten. Men det finns också stora orosmoln som jag upplever att den här regeringen inte alls tar på allvar. Tvärtom hör jag ofta att många olika statsråd – inklusive arbetsmarknadsministern – som är rätt så nöjda med den situation som vi har. Så här i halvlek är detta det allra mest allvarliga.

Vad Sverige behöver inför andra halvlek, under de nästkommande åren, är kraftfulla reformer, reformer som gör att fler kan få det första jobbet, reformer som gör att det lönar sig bättre att gå från utanförskap till arbete, reformer som gör att fler gör sig anställningsbara. Vi bör öka kraven på den som i dag är nyanländ eller den som i dag lever på försörjning från det gemensamma. Det kommer att krävas om vi ska klara den mycket stora utmaning som vi står inför.

Jag måste säga att det så här i halvlek bekymrar mig att regeringen inte verkar se det stora utanförskap som växer fram. Om man inte ser att arbetsmarknaden förändras och att sammansättningen av dem som står utanför också förändras, då riskerar man att göra helt fel saker, eller att man inte gör någonting alls. Ser man inga problem behöver ju ingenting förändras. Det oroar mig allra mest just nu.

Så jag tänkte ge arbetsmarknadsministern en chans genom att svara på frågan: Ser arbetsmarknadsministern runt hörnet? Ser arbetsmarknadsministern att det finns människor nu som har väldigt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, trots att det är högkonjunktur? Den gruppen riskerar att bli ännu större när det är så många som har sökt sig till Sverige och när vi inte ser någon omläggning av politiken. Arbetsmarknadsministern pratar ju ofta om en omläggning. Men den enda omläggning som jag ser är att det blir mindre lönsamt att jobba. Man har infört traineejobb som har resulterat i 140–150 nya jobb. Man har infört extratjänster som det inte har blivit så många av.

Det kommer att krävas betydligt mer om alla de som nu behöver sitt första jobb för sin egenförsörjning, som behöver en arbetsgemenskap att gå till ska komma i arbete.

Ser arbetsmarknadsministern runt hörnet? Vad tänker regeringen göra? Var är de kraftfulla reformerna för att även de som nu står utanför ska komma in i arbete?

Anf. 36 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Elisabeth Svantesson håller sig inte riktigt till sanningen när hon påstår att det skulle stå i regeringens budgetproposition att utanförskapet uppgår till 1 miljon. Så är det ju inte.

Det som anges i budgetpropositionen är antalet helårsekvivalenter som har någon typ av ersättning. Det inkluderar människor som är kortvarigt sjuka – kanske en vecka på grund av influensa – eller långtidssjuka. Det inkluderar människor som är arbetslösa. Det inkluderar dem som har försörjningsstöd. Det inkluderar dem som är nyanlända och har etableringsersättning. Det hela bygger på ersättningar, inte på hur långt utanför arbetsmarknaden som man står.

När Moderaterna styrde ökade utanförskapet, om man definierar det på det sätt som Elisabeth Svantesson gör, det vill säga genom helårsekvivalenterna i de olika ersättningssystemen. Nu har vi en annan utveckling, inte minst när det gäller arbetsmarknaden. Moderaternas intresse för det så kallade utanförskapet verkar vara störst i opposition och inte lika stort när man är i regeringsställning.

Herr talman! Låt oss titta på utmaningarna och se dem i vitögat. Vad visar då kurvorna om vi håller oss till helårsekvivalenter i vissa ersättningssystem? Den stora oron är ju att sjukskrivningarna ökar. De började öka 2010, och sedan dess har de ökat med 75 procent. Den gamla regeringen klarade inte av att bryta den utvecklingen. Nu tar vi tag i det, men det är en svår utmaning. Men min kollega Annika Strandhäll har en kraftfull reformagenda för att vända utvecklingen med sjukskrivningarna. Det är oerhört viktigt att man gör det. Det finns bara förlorare om människor är sjuka. Såväl skattebetalarna och individen som arbetsgivarna förlorar stort på höga sjuktal.

Jag bidrar också i detta arbete genom satsningar på bättre arbetsmiljö, som är en viktig del för att man ska komma till rätta med sjuktalet.

Antalet arbetslösa sjunker däremot enligt prognoserna. De som har arbetslöshetsersättning blir färre. De som deltar i arbetsmarknadspolitiska program blir färre. De som hänvisas till försörjningsstöd blir färre. Men en grupp ökar, och det är personer med etableringsersättning. Det är ganska självklart, eftersom när många personer har kommit till Sverige ska de också ha hjälp att etableras på arbetsmarknaden. Det system som inrättades av den förra regeringen, som jag stöder, är att man från första dagen ska skrivas in på Arbetsförmedlingen och få hjälp och stöd, lära sig svenska, komma ut på praktik, validera sina kunskaper, få ytterligare utbildning samt hjälp att hitta rätt jobb.

Jag är inte särskilt orolig över att nyanlända är arbetslösa dag ett när man skrivs in på Arbetsförmedlingen som det första som händer när man fått uppehållstillstånd i Sverige. Det som oroar mig är att det fortfarande är en väldigt stor andel som är arbetslösa två år senare, när etableringsperioden är slut. Den siffran är mycket oroväckande. Vi har minskat andelen som är arbetslösa efter två år, men fortfarande återstår oerhört mycket att göra.

Om vi ser till de problem vi verkligen har och tittar på hur verkligheten ser ut finns det två stora utmaningar. Vi måste vända sjuktalet – få ned antalet sjukdagar i Sverige och få färre personer som är långtidssjukskrivna och fler som snabbare kommer tillbaka i arbete. Det är oerhört viktigt att göra reformer inom detta område, och det gör också regeringen.

Den andra utmaningen är att säkerställa kanske inte att nyanlända får jobb från dag ett men att den tvååriga etableringsperioden ska kunna räcka för att man ska få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden eller komma

in i relevant utbildning för att kunna bidra och försörja sig på egen lön. Här återstår också mycket mer att göra.

Prot. 2015/16:122
17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, Ylva Johansson, för det svaret!

Låt mig bara backa tillbaka lite till begreppet utanförskap. Något som är viktigt för mig och som har varit viktigt i väldigt många år är nämligen att vi lyfter upp det begreppet. Alliansen var 2006 väldigt noga med att definiera utanförskap, eftersom problemet då var att många stod helt utanför. De fanns inte ens i statistiken, och det var dem vi ville synliggöra: de som hade varit sjukskrivna under lång tid eller var förtidspensionärer men ändå hade arbetsförmåga.

Om Ylva Johansson känner ett behov av att diskutera helårsekvivalenter här i kammaren kan vi absolut göra det. Poängen med det begreppet och med det sätt som även ni mäter på – och som jag tycker är bra – är dock att man följer utvecklingen när det gäller hur många människor som lever på a-kassa och hur många som är långtidssjukskrivna och inte kommer tillbaka. Det är bra att ni i er budgetproposition fortsätter att ha de begreppen med.

Problemet är inte, som Ylva Johanssons kollega Annika Strandhäll sa häromdagen, att vi skulle fara med osanning – tvärtom. Just de så kallade helårsekvivalenterna, som kanske är lite obegripliga om man inte grottar ned sig i statistiken, innebär att det är fler människor som har de här stöden. Det är inte bara 1 miljon utan många fler, men alla har det inte på heltid.

Min fajt handlar inte om hur vi mäter helårsekvivalenter utan om att människor står utanför och inte kommer in. Det kan handla om lång sjukskrivning eller om att man har svårt att få det första jobbet. När vi tittar i er egen budgetproposition ser vi att arbetslösheten kommer att stiga i slutet av perioden, och det är det som är min poäng. Runt hörnet finns det en stor oro för hur verkligheten ser ut, och verkligheten är den att allt fler får svårare att ta sig in.

Jag önskar Ylva Johansson lycka till med att få ned etableringstiden till två år för alla som nu har kommit till Sverige. Jag vill gärna att regeringen och Ylva Johansson ska berätta hur det ska gå till med den politik som ni nu för. Om nästan hälften av alla som kommer till Sverige har lägre utbildning än nian och man ändå tror att den politik som just nu förs ska leda till en etableringstid på två år får man nog vara inte bara en väldigt skicklig politiker utan nästan en trollkarl. Jag önskar er all lycka med detta, men ett gott råd är att ändra politiken.

Låt mig ge några råd på vägen: Ha jobbfokus från dag ett – en kompetenskartläggning redan när människor kommer till Sverige så att vi vet vad de har med sig och kan bidra med.

Nummer två: Gör det möjligt för människor att arbeta från dag ett. Vi har tagit fram ett förslag som kan göra det möjligt att få ett samordningsnummer om man har ett jobb så att man kan gå till jobbet på en gång. Många får jobb men kan inte börja arbeta på grund av byråkratiskt krångel.

Nummer tre: Se till att samhällsinformation kommer igång redan ute på asylboenden och sedan görs obligatorisk. Koppla den till ett prov så att man vet vad som gäller i Sverige.

Vi har väldigt många fler förslag, och jag skulle kunna nämna dem alla här i kammaren. Men min poäng är att regeringen och Ylva Johansson verkar beskriva ett problem men inte kopplar politiken till detta. Det kommer att krävas reformer. Vi behöver sätta en utbildningsplikt. Vi behöver sätta reformer för att fler ska ha ett jobb att gå till. Jag är helt övertygad om att det behövs en ny anställningsform för nyanlända så att man får lära sig jobbet på jobbet.

Efter åtta år har bara 25 procent av de nyanlända en helårsanställning. Det är en enorm utmaning. Ska vi kunna minska tiden det tar att komma i arbete kommer det inte att räcka med vackra ord i kammaren och vackra ord i budgeten. Det krävs reformer som är kraftfulla.

Anf. 38 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag ler lite när jag lyssnar till Elisabeth Svantesson. Sanningen är att den här regeringen gör saker som den förra inte gjorde. Låt mig ta några exempel!

Vi har infört undervisning i svenska språket och information om det svenska samhället från dag ett under asyltiden. Det gjorde inte ni. Vi har gett Arbetsförmedlingen ett nytt uppdrag om kompetenskartläggning redan under asyltiden. Det gjorde inte ni. Vi har nu ett förslag ute på remiss om att alla ska få ett samordningsnummer. Remisstiden går ut i augusti. Det är ett förslag från Skatteverket. Vi tar itu med den frågan, vilket ni inte gjorde.

Vi har också tagit itu med den svåra frågan om asylsökandes möjligheter att öppna bankkonton så att arbetsgivare har någonstans att betala in pengarna. Där styrs vi också av EU-regler om penningtvätt. Men finansmarknadsminister Per Bolund har nu kommit långt i frågan tillsammans med Finansinspektionen och bankerna.

Vi gör de här sakerna som ni inte gjorde. Vi tar itu med dem för att vi ska kunna klara av den svåra utmaning vi står inför. Utbildningsplikt är ett förslag jag stöder. Vi har också en överenskommelse om att vi ska genomföra detta, och vi arbetar med det.

Jag delar uppfattningen att man bör lära sig jobbet på jobbet och lära sig svenska på jobbet. Jag tror att det är ett bra sätt att lära sig. Då behöver vi fler former för att kunna göra det. Ett exempel på det är snabbspåren, där parterna gemensamt har ett ansvar för att man ska kunna lära sig sitt jobb på jobbet. Ett annat exempel är yrkesintroduktionsanställningarna, som vi nu vidgar till fler, till exempel nyanlända. Ett tredje exempel är traineejobben, som vi också vidgar till att kunna gälla nyanlända. Där kombinerar man reguljär utbildning och arbete. Vi har också lagt förslag på hur man kan kombinera sfi med yrkesutbildningar så att vi kan få ett effektivare sätt att komma in i arbete för fler.

Vi har verkstaden. Det är vi som gör de saker ni inte gjorde.

Vi har i dag en stark ekonomisk tillväxt. Det tror jag att vi båda är glada över. Det är klart att en stark ekonomisk tillväxt inte löser alla problem på arbetsmarknaden, men det underlättar. Det är lättare för den som har svårt att komma i arbete att göra det om det är god tillväxt än om det är dålig tillväxt. Det tror jag att vi är överens om. Det är klart att man inte kan vara nöjd bara för att det sker en god ekonomisk tillväxt, men vi måste konstatera att det är en bra och viktig förutsättning som underlättar.

Den situation vi har när det gäller tillväxten av nya jobb är allvarlig på grund av kompetensbristen. Arbetsförmedlingen presenterade sina prognoser för några dagar sedan. Man skriver ned tillväxtprognosen för nya jobb inför nästa år mer än vad som skulle ha varit fallet om vi hade klarat kompetensförsörjningen. Man ser stora brister när det gäller att personer med rätt kompetens och rätt utbildning inte finns i tillräcklig omfattning för de lediga jobben. Det här är ett pris vi betalar för att utbildningspolitiken och utbildningssatsningarna har varit nedprioriterade under många år. Vi försöker nu utbilda i kapp i förhållande till de stora kompetensbrister som finns på arbetsmarknaden.

Elisabeth Svantesson talar om att synliggöra personer på arbetsmarknaden, och det tycker jag att det är bra att man gör. Det bästa måttet på att vara synliggjord är nog att ingå i arbetskraften. Arbetskraftstalet är rekordhøgt, och det ökar. Det är väldigt glädjande. Det är fråga om oerhørt många människor, fler än någonsin i Sverige, skulle jag nästan tro, men det är inte riktigt mätbart så att man kan följa siffrorna hur långt bakåt i tiden som helst. Det skulle inte förvåna mig om vi hade det högsta arbetskraftstalet någonsin i Sverige. Det är en fantastiskt god utveckling.

Det är inte så att fler har fått det svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. Men vi har fler personer som har svårighet att ta sig in på arbetsmarknaden men står till arbetsmarknadens förfogande. Att de gör det sistnämnda är glädjande. Men detta är naturligtvis en stor utmaning som kommer att kräva en lång rad politiska initiativ.

Anf. 39 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är uppenbart så att de reformer som har genomförts de senare åren för att öka arbetskraftsdeltagandet har haft effekt. Det är väldigt viktigt, för då synliggørs människor. Då finns de med, och då kan de också få den hjälp de behöver.

Men jag måste ändå komma tillbaka till nöjdheten. Det jag hör arbetsmarknadsministern säga här i kammaren är att regeringen är rätt så nöjd.

Jag tycker att vi alla ska vara nöjda med en ekonomisk tillväxt som är fantastisk just nu. Ekonomin går på högvarv. Det beror på en välskött långsiktig ekonomisk politik med tydliga reformer som alliansregeringen införde. Men man kan aldrig vara nöjd med att antalet långtidsinskrivna på Arbetsförmedlingen ökar i en högkonjunktur och att majoriteten av dem som är inskrivna där är utrikes födda. Vi kan aldrig vara nöjda med det så länge vi dessutom vet att de nu kommer att bli ännu fler.

Jag är nöjd med att vi moderater i opposition har gjort en kraftfull samlings och förändrat politiken. Mycket av det som regeringen nu genomför har vi drivit på att ni ska göra. Nu är det Ylva Johansson som är minister. Hon ska genomföra politik. De få reformer som regeringen nu genomför är reformer som Moderaterna och andra i opposition har drivit på.

Slutligen: Det kommer att krävas en generellt bättre jobbpolitik – en politik för jobb och tillväxt. Vi ser att regeringen gör satsningar. Man satsar en krona på näringslivssatsningar, men tar med andra handen tillbaka många fler genom att beskatta jobb och företagande. Det är fel väg att gå. Till och med regeringens egna expertmyndigheter säger att jobben kunde vara många fler om regeringen hade fört en annan politik.

Jag hoppas att vi här i kammaren ska få höra inte så mycket om nöjdhet utan om fler kraftfulla reformer.
(Applåder)

Anf. 40 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag lyssnade under Elisabeth Svantessons tidigare inlägg på hennes reformlista – vad hon föreslår att man ska göra. Jag kunde också visa på att regeringen gör dessa saker. Vi gör verkstad av det som den gamla regeringen inte gjorde. Vi kommer att behöva göra fler saker; det har jag också varit tydlig med. Men det är alldeles uppenbart att vi har en politik för jobb och tillväxt. Vi har en mycket stark tillväxt, och vi har en mycket stark tillväxt av nya jobb.

För att se sanningen i vitögat är det en politik som vänder sjuktalen på arbetsmarknaden som det krävs mer av. Det är det vi behöver. Vi har alltför många människor som är sjukskrivna alltför länge och har för svårt att komma tillbaka i arbete.

Den andra utmaningen är att vi nu får en ökande och mycket stor grupp som på kort tid ska försöka etablera sig i det svenska samhället. Deras bakgrund är varierande. En del har god utbildningsbakgrund, och andra har det inte. Det är ett stort steg att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Här kommer vi att behöva göra fler saker. Vi kommer att behöva presentera ytterligare förslag utöver det vi har gjort.

Herr talman! När det gäller de utmaningar som Sverige står inför när det gäller sjukskrivningar, när det gäller de många nyanlända som ska få en väg in på den svenska arbetsmarknaden och när det gäller de långtidsarbetslösa som ännu inte har kommit tillbaka i arbete skulle vi ha mycket att vinna på att samarbeta för att lösa problemen. Jag vet att vi ser på utmaningarna tillsammans och att vi också samarbetar. På många håll samarbetar partierna brett lokalt och regionalt för att klara av utmaningarna. Jag tror, och jag vet, att vi kan göra det också på nationell nivå. Jag hoppas att vi får återkomma till det.

Jag vill avsluta med att önska Elisabeth Svantesson en god sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:693 om försvårade omständigheter för extratjänster

Anf. 41 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig om jag står fast vid löftet att skapa 20 000 extratjänster som en del i att fasa ut sysselsättningsfasen.

Den tidigare regeringens politik för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin med tidsgränser och detaljstyrning innebar att få gick vidare till arbete eller studier och att antalet deltagare i den så kallade fas 3 ökade. I

dag finns närmare 700 extratjänster. Även om antalet extratjänster fortfarande är lägre än önskat har det ökat de senaste veckorna – en ökning som förväntas fortsätta.

För deltagare i den tidigare fas 3 har regeringen dessutom infört en särskild studiesatsning med möjlighet att studera i upp till ett år med bibehållet aktivitetsstöd vid komvux inklusive yrkesvux, universitet och högskola samt inom yrkeshögskola. Vidare har regeringen ökat möjligheterna för dem som har varit arbetslösa under längst tid att ta del av arbetsträning. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden behöver ofta flera insatser som följer på varandra.

Ytterligare förändringar som skett från i år är att jobb- och utvecklingsgarantins fasindelning och kravet på specifik nivå av aktiviteter avskaffats och att samtliga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har möjlighet att deltidsstudera under sex månader vid sidan om deltagande i garantin.

Det är inte klart för mig vad Christian Holm Barenfeld menar när han säger att enkla jobb inte kommer i fråga för extratjänsterna på grund av EU:s statsstödsregler. Vilken utbildning ett arbete kräver är inte avgörande för regelverkets tillämplighet. Om någon form av anställningsstöd ska lämnas, exempelvis extratjänster, måste dock dessa regler alltid beaktas. Självfallet är regeringens alla anställningsstöd anpassade efter detta regelverk.

Anf. 42 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag vill i vanlig ordning börja med att tacka arbetsmarknads- och etableringsministern för svaret på min interpellation om de försvårade omständigheterna för extratjänster.

Det går bra för Sverige nu, säger arbetsmarknadsministern. Det gör det på många sätt, och vi har en positiv konjunktur. Men vi kan också konstatera – vilket framkom även i en tidigare debatt – att trots att arbetslösheten sjunker har vi ett problem med att antalet långtidsinskrivna hos Arbetsförmedlingen ökar. Det innebär att de som tidigare hade svårt att komma ut på arbetsmarknaden i dag har det ännu svårare. Det är viktigt att vi hanterar detta och gör något åt det.

Ministern har utlovat ett avskaffande av sysselsättningsfasen under mandatperioden. Regeringens ambition har, såvitt jag förstår, varit att sysselsättningsfasen ska ersättas med bland annat så kallade extratjänster. 20 000 extratjänster utlovades av regeringen och arbetsmarknadsministern.

Anledningen till att jag ställde interpellationen är att vi har kunnat ta del av uppgifter från såväl EU som Sveriges Kommuner och Landsting om att möjligheten att införa denna typ av extratjänster kraftigt begränsas genom de statsstödsregler som finns inom EU. Det innebär att många av de tilltänkta extratjänsterna inte kommer att kunna komma i fråga.

De tjänster som ska till ska nämligen vara inom välfärdens kärna – inte bara inom välfärden utan inom välfärdens kärna – för att vara godkända. Man kan vara barnskötare eller vårdbiträde, enligt de bedömningar som görs av såväl jurister på Arbetsförmedlingen som SKL. Men man kan inte vara receptionist eller vaktmästare på samma arbetsplats. Enligt SKL är dessutom intresset från kommuner och landsting runt om i landet för att införa extratjänster inte särskilt stort. De har också svårt att hitta lämpliga

platser, och bedömningen är att extratjänsterna kan bli ”några få, men inte särskilt många”.

Det är ungefär där vi är i dag. Vi kan jämföra med löftet om 20 000 och se att ca 600 personer i dag har fått en extratjänst. Det är möjligen lite bättre träffsäkerhet än när det gäller traineejobben, som jag har för mig skulle vara 35 000. De har väl i alla fall kommit upp i över 100 nu. I den verkstad som arbetsmarknadsministern talar om händer det saker, men produktiviteten i regeringens verkstad är relativt låg.

Min fråga är: Står arbetsmarknadsministern kvar vid löftet om att extratjänsterna ska bli 20 000 stycken?

Herr talman! Fortsatt finns drygt 28 000 personer kvar i sysselsättningsfasen. Det är många personer, som i de flesta fall under lång tid har stått utanför arbetsmarknaden eller befunnit sig i utanförskap. Samtidigt visar man i och för sig på en kraftig minskning med 10 000 personer under ganska kort tid. Det är alltså 10 000 personer som tidigare hade en sysselsättning inom sysselsättningsfasen och som nu inte har det. Extratjänsterna är ungefär 600. Vi kan lägga till traineejobben på något hundratal.

Hur ser arbetsmarknadsministern på detta? Har ministern en plan för hur de berörda individerna ska kunna ha en sysselsättning och en plan för hur hon ska kunna hålla sitt löfte om de 20 000 extratjänsterna?

Anf. 43 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag förstår fortfarande inte riktigt Christian Holm Barenfelds definition av statsstödsreglerna. EU:s statsstödsregler påverkar naturligtvis hur vi kan utforma alla typer av stöd som vi har inom riksdag och regering. Det är klart att vi följer regelverket.

Men reglerna förhindrar inte att man ska kunna anställas inom extratjänster. Jag tror att Christian Holm Barenfeld gör en väldigt snäv tolkning av EU:s statsstödsregler – en tolkning som jag inte känner igen. Det handlar om att man inte kan ge stöd till ekonomisk verksamhet. Men resonemanget om vad som skulle höra till något slags välfärdens kärna eller inte känner jag inte alls igen. Detta gäller inte bara extratjänster, utan det gäller alla typer av subventionerade anställningar. Man måste naturligtvis följa EU:s statsstödsregler.

Det tror jag att vi är överens om, liksom att vi ska använda de generella undantag som är möjliga för vissa insatser.

För den som lyssnar kanske vi ändå ska klargöra att långtidsarbetslösheten just nu sjunker. Det är sanningen. Vi har en sjunkande långtidsarbetslöshet. Det är mycket glädjande. Den låg länge fast på en hög nivå, men nu sjunker den.

Andelen inskrivna på Arbetsförmedlingen som står långt ifrån arbetsmarknaden har dock ökat. Detta är delvis en följd av att vi har en stark utveckling på arbetsmarknaden. Det gör att de som står relativt nära arbetsmarknaden nu får jobb men inte de som inte står nära arbetsmarknaden – per definition gör man inte det om man är långtidsarbetslös. En del har varit arbetslösa väldigt länge när de befinner sig i fas 3, precis som Christian Holm Barenfeld säger. Det betyder att den andel av de inskrivna på Arbetsförmedlingen som har olika svårigheter ökar.

Ska man lyckas hjälpa människor som står långt från arbetsmarknaden tror jag att man måste vara ganska pragmatisk. Man får inte vara alltför

förtjust i sina egna älsklingslösningar, utan man måste vara beredd att både ändra och ompröva politiken utifrån det som fungerar.

Subventionerade anställningar är en form som har god evidens när det gäller att fungera bra för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det finns bra forskningsstöd och erfarenhet när det gäller detta. Man kan utforma subventionerade anställningar på flera olika sätt. Extratjänster är en form. Det finns också särskilt anställningsstöd, lönebidrag och nystartsjobb. Många har kritiserat att det kanske finns för många olika typer av subventionerade anställningar. Jag delar den uppfattningen. Man skulle behöva förenkla detta, och det är också något som regeringen arbetar med. Men det är också viktigt att se att subventionerade anställningar är något som har gott stöd i forskning och beprövad erfarenhet när det gäller att hjälpa långtidsarbetslösa tillbaka in på arbetsmarknaden.

Alla passar dock inte för subventionerade anställningar. För en del passar kanske arbetsträning bättre. De behöver det innan de är redo att gå till en anställning. Andra behöver det stöd och den utveckling som utbildning kan leda till. Mixen av subventionerade anställningar, arbetsträning, utbildning och andra insatser måste avgöras utifrån de behov och möjligheter som individerna har.

Regeringens löfte, som kvarstår, är att vi ska fasa ut fas 3 och att vi ska ge människor möjlighet att komma tillbaka i arbete, också de personer för vilka vägen tillbaka kan vara lång. Styråran för regeringens arbete är att vi ska nå den lägsta arbetslösheten i EU, vilket naturligtvis är ett mycket ambitiöst mål.

Anf. 44 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Det är inte jag som gör dessa påståenden vad gäller extratjänsterna och möjliga begränsningar. Min interpellation bygger på uppgifter som kommer från Arbetsförmedlingen, som hänvisar till sina jurister, och från Sveriges Kommuner och Landsting och deras enhet för arbetsmarknad och näringsliv. De konstaterar att det är väldigt många kringyrken som skärs bort, och Arbetsförmedlingen konstaterar att deras jurister har gjort tolkningen att det inte är möjligt att ha alla dessa tjänster. Det är de som har uttalat att det är okej att vara barnskötare eller vårdbiträde men inte vaktmästare eller receptionist, som jag nämnde i mitt förra anförande. Det bygger på de rapporter som vi får därifrån, och det är uppenbarligen juridiska tolkningar. Det bör rimligen få någon form av konsekvenser i verkligheten.

Det kanske är detta som gör att just extratjänsterna, i likhet med traineetjänsterna, än så länge har levererat långt färre anställningar än vad regeringen och ministern har utlovat. Det ser väl inte ut att bli någon blockbuster på arbetsmarknadsområdet, om man säger så.

När det går bra för Sverige, när vi är i en högkonjunktur och svenska företag levererar nya jobb för att de har en god marknad och för att det går bra för dem får folk arbete, men de som står långt ifrån arbetsmarknaden får det inte lättare att komma in. Då ökar deras andel, precis som ministern säger.

Vi har tidigare debatterat arbetsmarknadsutbildningar, där ministern i vanlig ordning har kritiserat den tidigare regeringen för att man satsade just på dem som stod långt ifrån arbetsmarknaden. Nu vill regeringen styra

om arbetsmarknadsutbildningarna till dem som står närmare arbetsmarknaden, vilket i de utvärderingar som har gjorts uppenbarligen inte har visat sig få någon bra effekt. Därtill kommer de reformer som gör det dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta. Ministern tog själv upp sin ministerkollega Annika Strandhäll, som håller på att se över företagens sjuklöneansvar. För dem som står långt ifrån arbetsmarknaden och som i vissa fall har en lång sjukdomsperiod bakom sig kommer detta inte att minska trappstegen in på arbetsmarknaden.

Samtidigt har vi personer som har befunnit sig i sysselsättningsfasen och inte övergått till ersättningstjänster. Låt oss stanna upp lite inför de 10 000 personer som nu har lämnat sysselsättningsfasen och bortser från de 600 tjänster som är extratjänster. Jag har fått oroande signaler om att man avslutar många av sysselsättningsfasens delar i förtid och att personerna utan någon plan skickas hem till passivitet. Då handlar det om personer som har haft en sysselsättning i stället för att sitta hemma passivt och vänta. Vad är arbetsmarknadsministerns plan här? Och är det arbetsmarknadsministerns löfte att 20 000 personer ska få extratjänster under mandatperioden?

Anf. 45 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig först svara. Det är inte bra om man avslutar fas 3-placeringar i förtid utan att ha ett bra alternativ. Individerna måste få stöd, till exempel till arbetsträning eller till utbildning, för att komma vidare. Detta är viktigt att säga.

Låt mig också komma tillbaka till detta med statsstöd. Extratjänster och alla andra subventionerade anställningar som finns eller som fanns under den tidigare regeringen följer EU:s statsstödsregler. Jag tror att vi är överens om att det ska vara så. Det innebär naturligtvis begränsningar, men inte bara för extratjänster utan också för andra former av subventionerade anställningar. Det är de regelverk som gäller inom EU som vi har att följa. Det är inget som är särskilt kopplat till just extratjänster.

Jag vet inte riktigt vad Christian Holm Barenfeld är ute efter. Det är väl inte så att han förespråkar att vi inte ska följa statsstödsreglerna? Visst innebär reglerna en begränsning, men det finns också stora möjligheter inom ramen för regelverket. Vi kommer att få se antalet extratjänster öka väsentligt. Det är min prognos.

Christian Holm Barenfeld tar också upp två andra frågor som jag måste få kommentera. När det gäller arbetsmarknadsutbildningarna lade den förra regeringen kraftigt om politiken. Man sa att arbetsmarknadsutbildningarna skulle gå till dem som står längst från arbetsmarknaden. Effekten av detta har blivit negativ. Det vill säga att den som inte deltar i arbetsmarknadsutbildning har större chans att få jobb än den som deltar. Det är ju helt galet! Det är en mycket dyr åtgärd. Ska man satsa på arbetsmarknadsutbildning är det klart att den måste leda till jobb. Det måste vara målet om man satsar på så pass dyra insatser.

Det är detta jag menar när jag säger att man måste vara lite pragmatisk i arbetsmarknadspolitik. Man får inte vara alltför förtjust i sin egen älsklingslösning. Om man ser att något inte fungerar, vilket jag menar till exempel var fallet med styrningen av arbetsmarknadsutbildningen, måste

man styra om. Ska vi satsa pengar på dyra utbildningar ska de ju leda till jobb. Det måste vara avsikten.

En annan sak som jag måste kommentera är sjukskrivningarna. Vi hade en moderat ansvarig minister när sjukskrivningstalen började vända uppåt. De ökade dramatiskt sedan 2010. Vi har haft en ökning med 75 procent sedan 2010. Jag tror att vi är överens om att det är en mycket allvarlig utveckling. Det är allvarligt för arbetsgivarna.

I dag ser vi en brist, och väldigt många arbetsgivare har svårt att få tag i personer med rätt kompetens – inte minst gäller det offentliga arbetsgivare – och sjuktalen gäller inte minst offentliganställda kvinnor. Om fler kunde vara friska eller komma tillbaka i arbete snabbare skulle bristtalen i många yrken – socialsekreterare, sjuksköterskor, lärare – se bättre ut.

Det skulle förstås också innebära en stor vinst för individerna, som ju riskerar att varaktigt hamna utanför arbetsmarknaden om de är sjukskrivna länge. Och det är naturligtvis inte alls roligt att vara sjuk och leva på sjukpenning. Skattebetalarna är också vinnare om vi vänder detta, för det har stor påverkan på statsbudgeten. Att vända utvecklingen när det gäller sjuktalen är helt nödvändigt. Det finns bara vinnare om vi gör det.

Jag kan konstatera att när Moderaterna hade ansvar för frågan ökade sjuktalen dramatiskt. Moderaterna har i dag inga förslag på hur vi ska kunna vända utvecklingen. Regeringen har tagit itu med detta. Det är en svår utmaning. Det kommer att krävas en hel del åtgärder. Jag tror inte att alla åtgärder kommer att vara populära. Men det är nödvändigt att ta i ordentligt så att vi faktiskt kan vända den här mycket allvarliga utvecklingen.

Anf. 46 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Nu blev det väl delvis en annan debatt. Men vi är nog överens om att vi vill ha ned sjuktalen – det hoppas jag. Alliansregeringen gjorde mycket på området. Nu tog ministern upp en av två mandatperioder. Vi vet att det gjordes mycket. Vi vet att vi synliggjorde människor. De kom in i systemet. De hamnade inte utanför. Det är viktigt oavsett om man är arbetslös eller sjukskriven och så vidare.

Vi lägger 1,8 miljarder på arbetsmarknadsutbildningarna. Vi föreslog att man skulle dra ned lite på detta utifrån att resultatet är noll till och med när Arbetsförmedlingen själv utvärderar det. Att satsa så pass mycket pengar på något som har resultatet noll tyckte vi var mindre klokt. Samtidigt kostar det mer om man väljer att satsa på dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Det är färre som går ut i arbete.

Utredarna, som har presenterat sina resultat för både ministern och arbetsmarknadsutskottet, fick en direkt fråga om det vore klokt att styra om till dem som står närmare arbetsmarknaden, om det inte vore så att de som står närmare arbetsmarknaden till och med utan de här arbetsförmedlingarna i lika hög grad skulle få ett arbete. Svaret var ja. Det innebär då att man styr om pengarna till personer som ändå skulle få arbete.

Jag tycker att det är bra att ministern säger att det inte är bra med för tidigt avslutade tjänster inom sysselsättningsfasen utan att det finns någon plan. Då hoppas jag att det också är en tydlig signal ut till Arbetsmarknadssverige att det ska vara så. De signaler vi får tyder nämligen på att detta ändå sker.

Det är bra att man följer statsstödsreglerna. Men Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting konstaterar att det kommer att finnas ett lågt intresse från kommuner och landsting. Därför kvarstår frågan, som jag inte har fått svar på: Tror ministern fortfarande att det kommer att bli 20 000 extratjänster under mandatperioden?

Anf. 47 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är självklart att arbetsmarknadspolitiska åtgärder och arbetsmarknadsutbildning inte ska satsas på personer som skulle ha fått jobb ändå. Men det är också självklart att arbetsmarknadspolitiska insatser, inklusive arbetsmarknadsutbildning, ska satsas på de personer där man kan bedöma att insatserna har effekt. Det handlar om att insatserna ska leda till arbete eller föra personer närmare arbete. Det tror jag är en ganska enkel matematik i fråga om hur man bör styra inom arbetsmarknadspolitiken.

Herr talman! Låt mig ändå svara på detta. Ja, vi kommer att behöva göra mycket när det gäller personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Många har varit arbetslösa mycket länge. Det finns en stor risk att gruppen kommer att späs på när vi nu har väldigt många nyanlända som ska in på den svenska arbetsmarknaden. Vi har hittills sett att en ganska liten andel har klarat av att ta sig in på arbetsmarknaden under den tvååriga etableringsperioden. Det är mitt fokus att vi ska öka andelen som kommer i arbete eller studier inom två år. Men det finns en betydande risk, som också syns i våra prognoser, att ett antal kommer att gå vidare till arbetslöshet också efter två år.

Det är mycket allvarligt. Därför kommer det att krävas fler åtgärder från regeringens sida när det gäller att bekämpa långtidsarbetslösheten. Det handlar både om dem som finns i fas 3 och om dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa om de inte får adekvata insatser. Jag hoppas att vi kan återkomma till, och att vi kanske i vissa fall kan samarbeta kring, de insatser som krävs för att detta ska uppnås.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:696 om regeringens snabbspår

Anf. 48 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig hur många personer som så här långt påbörjat de olika respektive snabbspår som regeringen och jag har presenterat och som finns på plats och vilket mål jag och regeringen har när det gäller det antal personer som ska delta i regeringens snabbspår. Jag har också fått frågan om hur jag och regeringen avser att följa upp utvecklingen och redovisa resultaten av snabbspåren, till exempel i vilken utsträckning människor som genomgått snabbspåren får jobb.

Min och regeringens ambition är att nyanlända som har erfarenheter och kompetens inom bristyrken ska ges möjlighet att få sina dokument bedömda, att komplettera sin tidigare yrkeskunskap och att läsa anpassad

yrkessvenska för att så snabbt som möjligt börja jobba. Allt annat är slöseri både för individerna och för samhället.

Regeringen har mot den bakgrunden tagit initiativ till snabbspåren för att nyanlända snabbt ska komma ut på en arbetsplats som är relevant för individens utbildning, erfarenheter och intresse. Samtidigt råder det brist på arbetskraft i många branscher. De får nu hjälp med kompetensförsörjningen genom att Arbetsförmedlingen och branscherna tillsammans skapar snabbspår för att underlätta för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden.

Sedan januari i år har 1 735 personer startat i olika aktiviteter inom snabbspåren. Antalet personer inom snabbspåren de kommande åren påverkas av flera faktorer. En av dem är antalet personer i etableringsuppdraget med en tidigare yrkesbakgrund inom ett bristyrke.

Gällande uppföljning och redovisning följer regeringen i första hand upp snabbspåren på samma sätt som Arbetsförmedlingens övriga arbete – genom att Arbetsförmedlingen årligen redovisar och kommenterar myndighetens resultat i årsredovisning. Det uppdraget följer av förordningen 2000:605 om årsredovisning och budgetunderlag. Snabbspåren följer vi särskilt noga, och Arbetsmarknadsdepartementet har löpande kontakter med Arbetsförmedlingen om deras arbete med dessa.

Anf. 49 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Tack, arbetsmarknads- och etableringsministern, för svaret på min interpellation!

Jag har ställt ett antal frågor till ministern gällande regeringens snabbspår för nyanlända. Mer än hälften av dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är utrikes födda. I april i år var det 187 000 personer. Det inkluderar inte dem som har kommit hit under det som i vanliga ordalag kallas flyktingkrisen, när vi har haft en väldigt stor inströmning av utrikes födda, som ministern också tog upp i sitt svar. Det kommer givetvis också med stor sannolikhet att påverka den framtida arbetsmarknaden. Det är särskilt viktigt att vi kommer till skott och ser till att vi ger förbättrade möjligheter för människor att komma in på arbetsmarknaden, att få ett jobb från dag ett etcetera.

Snabbspåren är en av de här delarna. Jag undrar vad regeringens mål är i antal. Ministern kanske inte vill sätta ett exakt antal. Men finns det någon uppskattning? Vi har diskuterat antal tidigare i debatten, och vi ser att det kan vara lite farligt att sätta just exakta siffermål. Men det är regeringens bedömning att det är 1 735 personer i dag. Men vi kan se framåt. Det är ändå, som sagt, 187 000 utrikes födda personer som är inskrivna på Arbetsförmedlingen nu. Det kom 170 000 personer förra året till Sverige. Det är klart att det är viktigt att det är 1 735 personer som faktiskt har gått ut i arbete. Men det är en väldigt stor del som är kvar. Vad är ministerns mål?

När det gäller uppföljning och utvärdering av detta är det klart att man kan göra som Ylva Johansson säger. Man kan följa det på samma sätt som Arbetsförmedlingens övriga arbete när det är den årliga redovisningen. Men det här är en stor och viktig fråga. Utvärderar man detta och ser: Vad fungerar, och vad fungerar inte? På vilket sätt skulle man kunna förstärka och göra det bättre? Ja, vad är i grunden ministerns agenda här? Hur ska man se till att det framöver är många fler än 1 735 personer? Jag skulle

vilja höra ministern gå in lite mer i detalj på hur hon ser på snabbspåren och hur de skulle kunna stärkas och förbättras.

Anf. 50 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket för möjligheten att diskutera den här viktiga frågan! Snabbspår vänder sig inte till alla nyanlända eller alla utrikes födda. Snabbspår vänder sig till de personer som har kommit från ett annat land och som har yrkeserfarenhet och/eller utbildning inom yrken där det råder brist. Det är det som är själva definitionen.

Snabbspår innebär inte att man går före någon annan, utan snabbspåren innebär att vi väsentligt kortar den tid det tar att bli redo att jobba i sitt yrke i Sverige. Det är det som ”snabb” syftar på. Man går heller inte före någon i den meningen eftersom det här handlar om bristyrken, det vill säga det finns ont om personer som kan anställas i dessa yrken.

Det är ungefär ett år sedan jag bjöd in arbetsmarknadens parter och frågade om de ville hjälpa till med detta. Jag blev väldigt glad över det stora gensvar jag fick från parterna. Jag har blivit ännu gladare när jag har sett arbetet gå igång. Jag måste säga att i förhållande till hur snabbt vi jobbar i många andra delar av den offentliga förvaltningen så har samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter när det gäller snabbspåren gått förvånansvärt snabbt och lätt och varit mycket pragmatiskt.

Vi har nu en lång rad snabbspår som är igång. Drygt 1 700 personer har hittills påbörjat sina snabbspår, och fler snabbspår är på gång. Ett presenterades för en vecka sedan och gäller samhällsvetare och socionomer. Där har ingen börjat ännu, men snabbspåret är presenterat. Det är ganska stora grupper; framför allt är samhällsvetare en mycket stor grupp. Arbetet med att ta fram ytterligare snabbspår pågår tillsammans med parterna.

Hur många personer kommer i framtiden att delta i snabbspåren? Det beror naturligtvis på hur många bristyrken vi har. Just nu har vi en så stark utveckling på arbetsmarknaden att bristyrkena tenderar att bli fler och fler. Det är ju inte bra att vi har bristyrken, men så ser det ut. Vi har många arbetsgivare inom allt fler yrken som inte får tag i rätt kompetens.

Hur många som kommer att delta beror på hur många snabbspår som tas fram gemensamt mellan parterna. Där är jag väldigt optimistisk, eftersom det går framåt i väldigt god takt. Sedan beror det på sammansättningen av de nyanlända, vilken kompetens de har och om denna kompetens är relevant i förhållande till snabbspåren.

Där ser det ut som om det inom ett antal yrken finns ganska stora grupper som kan förväntas gå in i snabbspåren. Andra grupper kan vara viktiga för arbetsmarknadens funktionssätt, men antalet personer är inte lika stort eller så är efterfrågan i antal inte lika stor. Men det kan vara viktiga grupper att hitta som nyckelkompetenser.

Snabbspåret spelar alltså en viktig roll i flera olika avseenden, inte minst för att arbetsgivarna ska få tag i rätt kompetens. Men detta gör det nästan omöjligt att göra en prognos för hur många personer som kan komma ifråga för snabbspåren, eftersom det är omöjligt för mig att veta vilken kompetens de nyanlända har och huruvida den stämmer mot de krav som ställs för att gå in i snabbspåren.

Det ser också olika ut för olika yrken. Vissa yrken går mer på den reella bedömda kompetensen, medan andra yrken, till exempel legitimationsyrken, har mer formella kompetenskrav som man måste uppnå. Detta påverkar naturligtvis också förutsättningarna för individen och hur snabbt det kan gå att nå upp till den kompetensen.

Vi kan förvänta oss att antalet ökar väsentligt i höst, inte minst därför att vi till hösten utökar till väsentligt fler lärosäten där kompletteringsutbildningarna påbörjas för det ganska stora antalet lärare som finns i etableringsuppdraget. Antalet kan förväntas gå ned lite under sommaren, eftersom flera av snabbspåren innehåller högskoleutbildningar som kanske inte ges under sommaren.

Jag förväntar mig alltså att både antalet snabbspår och antalet individer kommer att öka väsentligt, men det är nästan omöjligt att göra en prognos över hur många det totalt sett kan handla om.

Anf. 51 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tror inte, hoppas jag, att det är något parti här i riksdagen som har synpunkten att det inte ska lyckas och att man inte ska kunna få ut fler personer snabbt på arbetsmarknaden. Oavsett om en person är född i Sverige eller någon annanstans i världen vet vi att lång tid utanför arbetsmarknaden och lång tid i passivitet inte är bra för personen ifråga men givetvis inte heller för samhällsekonomin. Kan vi dessutom se till att våra företag där det finns bristyrken kan få personal är det ju ännu bättre för Sverige, för de anställda och för företagen.

Där har vi något som alla partier också diskuterar ofta, och det är valideringen av kunskaper. Där har vi väl egentligen aldrig riktigt nått fram, från någon sida, utan det har varit en svårighet.

Om man nu lyckas kartlägga kompetenser och lyckas hitta de individer som ändå finns inom bristyrkena, hur ser ministern då att det skulle kunna användas i den allmänna valideringen framgent? Det är ju en av de stora utmaningarna vi har. En väldigt stor del av de nyanlända saknar mycket utbildning. Många har inte gått klart grundskolan, ett antal har gått grundskolan, men alldeles för få har läst en gymnasial utbildning. Men även för dem som har det tar det i många lägen extremt lång tid att hitta eller kunna bekräfta kompetensen och få certifikat på detta.

Om man nu lyckas med snabbspåren, hur ser ministern på att man skulle kunna använda sig av det för att validera kunskaper för hela gruppen nyanlända, om man kan se dem som en grupp, och se till att rätt personer hamnar på rätt plats och att de får möjlighet att nyttja sina kunskaper? Det är viktigt för individen, men det är också ett rejält slöseri för Sverige som land om vi har fel personer på fel plats. Det vore bra med rätt personer på rätt plats.

Anf. 52 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Validering är en svag länk. Jag tror att vi är överens om det. Regeringen gör stora satsningar, men det har hittills visat sig vara ganska svårt att få ordentlig fart på valideringsarbetet, så här finns stora utmaningar.

Den validering som sker inom snabbspåren har jag höga förhoppningar om, eftersom det är parterna själva som ansvarar för den. Ta kockar till

exempel – vi har en lång rad arbetsgivare som öppnar sina arbetsplatser för att göra valideringen där, på plats, i köket. Man gör det med validerare som nu är utbildade på flera olika språk och inte bara på svenska, så att vi säkert validerar yrkeskunnandet – det är ju det som ska valideras – och inte svenskkunnandet.

Jag tror att vi kommer att kunna dra nytta av och använda det i flera fall. Jag tror dock inte att det kommer att räcka, utan vi kommer att behöva göra andra saker när det gäller validering.

Vi tittar mycket på hur man översätter betyg i förhållande till högskolan. Det är en trång sektor. Även högskolan har dock möjlighet att validera kompetens när någon har gått en utbildning men saknar formellt papper eller kanske inte har fått med sig eller kunnat få ut betygen. Den möjligheten till validering av reell kompetens i förhållande till utbildningssystemet används i dag i väldigt liten utsträckning. Det behövs förstås även i förhållande till yrkeslivet. Här har vi alltså en stor utmaning.

Som jag har sagt tidigare kommer vi att behöva göra fler saker inom detta område, men Christian Holm Barenfeld pekar på något viktigt: Validering är en viktig nyckel, och min erfarenhet är att när det gäller validering av yrkeskunskaper är det ingenting som slår arbetsmarknadens parter när de validerar ute på plats.

Då måste vi också kunna bidra med yrkesutbildning kopplat till valideringen, för det intressanta är ju inte bara vad du inte kan, utan konstaterar vi att det finns luckor ska du också få en chans att skaffa den kompetensen.

Där behövs yrkesutbildningar på flera språk och/eller med en sfi-lärare eller annat stöd för att förstärka svenskundervisningen i lärandet så att vi inte förlorar tid när det gäller att utveckla nödvändiga yrkeskunskaper.

Anf. 53 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Tack, Ylva Johansson, för den här debatten! Jag tror att det är viktigt att vi fortsätter med de här frågorna. Vi har som sagt mycket att göra på området. Vi har lyckats få fram olika former av migrationsöversenskommelser, vilket jag tror har en viss effekt. Sedan behöver vi mycket mer.

Det är självklart så att om vi ska lyckas få in nyanlända på arbetsmarknaden är den absolut viktigaste biten att det förs en politik som skapar fler jobb. Min kollega Elisabeth Svantesson tog upp det i den tidigare debatten, och jag kan göra det här: Vi har från Moderaternas sida en lång rad förslag på hur jobben ska bli fler, hur det ska bli enklare för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden genom ett första-jobbet-avdrag med mera.

Det är bra om arbetsmarknadsministern har en plan när det gäller sitt område – etableringen. Vi kan hålla med om en del. Vi har synpunkter på en del.

Problematiken tycker jag är att det generellt sett saknas väldigt många förslag från regeringens sida vad gäller hur jobben ska bli fler, hur det ska bli mer attraktivt att starta och driva företag, hur företagen ska våga anställa och hur det ska bli mer lönsamt att arbeta. Det kommer alltför många förslag som gör det mer lönsamt att inte arbeta än att arbeta, som gör det dyrare att anställa och som inte gör att attraktiviteten i att starta och driva företag i Sverige ökar. Det kommer vi att fortsätta debattera, men där hoppas jag att det kommer förslag från regeringen och att man levererar.

Med det vill jag passa på att tacka för debatten och önska ministern en trevlig sommar.

Prot. 2015/16:122
17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 54 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! När det gäller snabbspåren vill jag säga att det vi kan se hittills – det här har ju varit igång under mycket kort tid – är att könsfördelningen är sned. Hittills är det en majoritet män som har påbörjat snabbspår. Det är för tidigt att dra slutsatser av det. Det beror också på vilka snabbspår som har kommit igång, vilka som varit igång sedan januari och vilka som kommit igång senare. Men det är en aspekt som vi följer väldigt noga för att säkerställa att vi kan erbjuda snabbspår för både kvinnor och män, vilket är regeringens ambition.

Regeringens politik är tydlig när det gäller nyanlända: Vi ska behandla människor olika. Vi ska ta hänsyn till vad man har för bakgrund, kompetenser, behov och förutsättningar. Det gör att snabbspår kommer att passa för en del medan andra insatser kommer att behövas för andra grupper. Jag tror att det är en viktig omställning som vi har gjort, till skillnad från etableringslotsarna som var samma insats för alla. För att lyckas med de stora utmaningar vi har tror jag att man måste bemöta människor olika.

Herr talman! Jag kan glädja Christian Holm Barenfeld med att det just nu förs en politik som faktiskt levererar hög tillväxt och en mycket stark tillväxt av nya jobb. Den politiken kommer regeringen förstås att fortsätta föra.

Jag vill avsluta med att också tacka för debatten och önska Christian Holm Barenfeld en trevlig sommar. Christian Holm Barenfeld har ju förgyllt många av mina fredagar, och jag ser fram emot att vi fortsätter med den verksamheten efter sommaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:701 om beredskapsjobb och andra jobblöften

Anf. 55 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka slutsatser jag dragit av att traineetjänster och extratjänster inte fallit ut så väl och om det finns någon annan skillnad mellan extratjänster och beredskapsjobb som kan bidra till att de senare kan fungera bättre.

Som Erik Andersson påpekar finns det endast ett drygt hundratal traineejobb i dagsläget. Traineejobb innebär en kombination av arbete och regeljär utbildning. Flera parter är involverade i denna insats, och hur många traineejobb som kommer till stånd är därför beroende av dessa parter aktiva agerande. Glädjande är att ungdomsarbetslösheten sjunker, vilket bidrar till att traineejobbets ursprungliga målgrupp minskar.

Traineejobben måste få växa fram kontinuerligt för att säkerställa god kvalitet i både anställning och utbildning. Samtidigt finns det ett tydligt behov av att säkra generationsväxlingen inom en rad olika branscher. För

att säkerställa kompetensbehovet i generationsväxlingen har regeringen utvidgat målgruppen för traineejobben till att även omfatta långtidsarbetslösa och nyanlända.

I dag finns det närmare 700 extratjänster. Även om antalet extratjänster fortfarande är lägre än önskat har de ökat de senaste veckorna – en ökning som kan förväntas fortsätta.

De moderna beredskapsjobben ligger i linje med Konjunkturinstitutets och Finanspolitiska rådets rekommendationer. Båda myndigheterna framhåller att det finns behov av att stimulera framväxten av fler jobb med lägre kvalifikationskrav. Sverige behöver fler jobb med lägre kvalifikationskrav men inte sänkta löner.

Regeringen ser nu till att staten går före och skapar moderna beredskapsjobb genom sina myndigheter. Det ska vara jobb med lägre kvalifikationskrav till goda villkor som ger arbetslivserfarenhet och lön.

Anf. 56 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknads- och etableringsministern för svaret. Frågan kvarstår dock. Av de 32 000 traineejobben har det två år in i mandatperioden – det är halvtid nu, så ni har två år till på er – blivit 100. Av de 20 000 extratjänsterna har det enligt arbetsmarknadsministern blivit 700.

Det jag saknar i svaret är självkritik. Skulle man kunna göra på ett annat sätt så att det här skulle kunna bli bättre? Det är ju inte så att det inte saknas händer i vården eller att det saknas platser där människor kan lära sig ett nytt yrke eller lära sig jobbet på jobbet.

Även om arbetslösheten sjunker nu är det fortfarande 348 000 personer som är arbetslösa, och det är 56 000 ungdomar som är arbetslösa. De 348 000 är ungefär som en större stad, och de 56 000 ungdomarna är som en stor kommun. Ibland känns det som om arbetsmarknadsministern är väldigt nöjd, men det kan man inte vara när det är så många människor som är arbetslösa.

Särskilt utsatta är givetvis de som blir sjuka på jobbet, och det är särskilt kvinnor som blir sjuka på jobbet – av stress.

Andelen långtidsarbetslösa ökar, så det är klart att vi har stora utmaningar framför oss i det här landet. Därför frågar jag mig: Hur kommer sig den här avsaknaden av självkritik?

Ett svar kan vara att det är svårt för politiken att skapa jobb. Jobb skapas ju av företag som tillåts växa. Inom politiken kan vi givetvis underlätta att jobb skapas med bra och fungerande regler. Men med anledning av den dåliga måluppfyllelsen för traineejobb och extratjänster undrar man varför regeringen fortsätter på den inslagna vägen.

Med pompa och ståt på första maj levererade statsministern 5 000 beredskapsjobb. I partiledardebatten kunde man höra att de som får dessa ska hjälpa till med att skanna dokument och städa stränder. Då undrar man givetvis: Är det här rätt väg för Sverige? Har man prövat en medicin som fungerar undrar man om beredskapsjobben kommer att fungera på samma sätt.

Tror verkligen arbetsmarknads- och etableringsministern att man kommer att lyckas med beredskapsjobben när man har misslyckats totalt när det gäller extratjänsterna och traineejobben?

Jag minns, herr talman, när jag för ett tag sedan arbetade för Stockholms stad. Då levererade dåvarande statsministern Persson någonting som kallades plusjobb. Vi ombads av det socialdemokratiska styret att anställa så många vi kunde för att arbetslöshetssiffrorna skulle gå ned. Givetvis blev det inte många plusjobb eftersom behovet inte fanns.

Jag tror tyvärr inte att det blir bättre med beredskapsjobben. Det krävs ju också att man har tid och möjlighet att handleda och få in människor på en arbetsmarknad, och som det ser ut i dag är arbetsplatserna väldigt slimmade och effektiviserade. Frågan är om det är något annat som behövs för Sverige än statliga beredskapsjobb.

Anf. 57 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Man bör vara pragmatisk inom arbetsmarknadspolitiken; det har jag deklarerat många gånger. Man bör se upp med att vara alltför förtjust i sina egna älsklingslösningar. Man måste alltid vara beredd att ompröva när verkligheten förändras, och det gör den ju – väldigt snabbt.

Den glädjande förändring som har skett under den här mandatperioden är att ungdomsarbetslösheten sjunker kraftfullt. Det är mycket glädjande.

Det finns fortfarande en del kvar; det finns fortfarande en del ungdomar som har svårigheter. Där har vi nu riggat upp ett bra lokalt samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna med gemensamma överenskommelser där man nu sitter tillsammans, i många fall samlokaliserade, och jobbar för att lösa situationen och hjälpa också de ungdomar som har svårare att ta sig in på arbetsmarknaden.

Det här gör naturligtvis att den ursprungliga målgruppen för till exempel traineejobben har minskat väsentligt. Det är glädjande. Det finns inget egenvärde i att ha personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder om de har möjlighet att få jobb utan arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är förstås det allra bästa. Det är också den utveckling vi har sett, och den utvecklingen har varit starkare än vad vi trodde i opposition och vad många andra trodde. Det är mycket glädjande. Vi har en otroligt stark tillväxt av nya jobb.

Det stora problemet på arbetsmarknaden är svårigheten för arbetsgivare att få tag i personer med rätt kompetens. Även om det just nu skapas väldigt många nya jobb och vi har en god utveckling har inte alla individer lätt att få jobb på den här arbetsmarknaden. Det ställs ofta höga krav, och det finns grupper som har svårt att leva upp till de kraven.

Då behöver man satsa på utbildning, men det räcker inte – man måste också se till att det skapas fler jobb med låga kvalifikationskrav. Det är inte alldeles enkelt, utan det kommer att behövas insatser för att få fram dem.

Vi ser nu till exempel ett utrymme ute i kommunerna. Många skolor växer nu otroligt snabbt när de får många fler elever. Då behövs det förstås fler lärare. Men det behövs också på många håll fler vuxna i skolan, eller lärarassistenter om man så vill, alltså personer som kan avlasta lärarna i deras arbete genom att hjälpa till med andra uppgifter i förhållande till barn och ungdomar. Här passar till exempel extratjänsterna in. Det finns även behov inom exempelvis äldreomsorgen och vården.

Vi ser att reformen med RUT-avdrag har hjälpt många personer med låga kvalifikationer in på arbetsmarknaden. Det är en reform som vi bygger ut i samarbete med andra partier med vilka vi har gjort överenskommelser för att få fram ytterligare jobb inom privat sektor. Det är jobb för vilka det ställs lägre kvalifikationskrav men som ger avtalsenliga och rimliga villkor till dem som har dessa jobb.

Man behöver också titta på om man kan göra fler reformer inom detta område. Det är en av de saker som min kollega Mikael Damberg tittar vidare på.

En sektor där det ofta är höga kvalifikationskrav för att man ska få jobb är statlig sektor. Statlig sektor är en av de sektorer som i minst utsträckning använder subventionerade tjänster. Det är rimligt att kommuner och landsting, det privata näringslivet och även staten bidrar i ett läge där vi kommer att behöva se till att det också skapas fler jobb för personer som inte klarar av att möta de höga kvalifikationskrav som normalt ställs på arbetsmarknaden. Det är det som är bakgrunden till de moderna beredskapsjobben. Det är förstås inte lösningen på utmaningen, men det är ett sätt att visa att också staten ska bidra.

Anf. 58 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag hörde arbetsmarknadsministern säga ordet glädjande ett antal gånger. Det är klart att vi alla är glada över att ungdomsarbetslösheten minskar. Men man kan aldrig vara nöjd när 56 000 ungdomar fortfarande är arbetslösa.

Vi får hoppas att det lyckas bättre med dessa beredskapsjobb än med exempelvis extratjänsterna. Det är klart att det behövs armar i vården och assistenter i skolorna. Men ändå blir det inte fler. Då undrar man vad som har gått fel. Där saknar jag lite grann en självkritik och möjligtvis några funderingar på vad vi kan göra bättre.

Jag visste att arbetsmarknadsministern skulle säga att arbetslösheten minskar. Men när det gäller RUT-avdragen skulle jag vilja säga att det bästa för näringslivet, och för den delen för alla andra, är långsiktighet. När man valde att halvera RUT-avdraget skapades en oro i branschen. Bara det gjorde att branschen inte växte på det betydande sätt som den gjorde tidigare, och många blir oroliga. Då är det klart att det inte anställs människor.

RUT är ett bra exempel på hur man kan ta sig in på arbetsmarknaden, när man kanske inte har så stor erfarenhet av just den svenska arbetsmarknaden, och lära sig språket på jobbet och jobbet på jobbet.

I själva verket har den här regeringen försämrat reformer som ger fler jobb. Man har försämrat jobbskatteavdraget, som gav 130 000 jobb, och försämrat RUT-avdraget, som gav 20 000 jobb. I stället har man valt ett krångligt system som handlar om att halvera momsens på reparationer, och man har fördyrat för unga och äldre att få ett jobb.

Enligt Konjunkturinstitutet kommer andelen utlandsfödda att öka snabbt framöver, och det tar tid innan de kommer ut på arbetsmarknaden. Ändå bedömer man att arbetskraftsdeltagandet kommer att minska under prognosperioden. Sysselsättningsgraden faller alltså från och med 2017.

Herr talman! Som jag sa tidigare står vi inför enorma utmaningar. Vi har 348 000 personer som är arbetslösa, och 56 000 av dem är ungdomar. Man kan inte vara nöjd när det ser ut som det gör. Vi har enorma utmaningar framför oss. Duttande hit och dit ger ingen effekt.

Herr talman! Ekonomin är stark, och det ska vi vara glada för. Men samtidigt finns det ingen plan för hur arbete och ansträngning ska löna sig i det här landet. Regeringen prioriterar att höja bidragen till den som kan arbeta men väljer att inte arbeta. Det måste bli mer lönsamt att komma i egen försörjning. Jag ser gärna skattelättnader på lägre inkomster.

Vart tog arbetarrörelsens värderingar vägen, där nit och flit och sträv-samhet räknas in? En gammal känd fras i en sång som är väldigt bekant för arbetsmarknadsministern lyder: Båd' stat och lagar oss förtrycka, vi under skatter digna ner.

Vi vill att jobben ska växa till, och ni vill att bidragen ska bli fler.

Anf. 59 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig först korrigera Erik Andersson på en punkt. Det är inte korrekt att RUT-avdraget har halverats. RUT-avdraget är fortfarande 50 procent av lönekostnaden. Det är kvar och intakt. Det som har sänkts är taket för hur mycket tjänster varje individ kan dra av för per år. Men själva RUT-avdraget är intakt.

Utvecklingen på arbetsmarknaden går åt rätt håll, och det är glädjande. Vilken riktning utvecklingen har är förstås mycket viktigt – alltså inte bara den absoluta nivån utan också vilken riktning man har. Under den gamla regeringens tid hade vi en lägre långtidsarbetslöshet än de flesta andra länderna i EU. Men vi hade en ökande långtidsarbetslöshet, vilket förstås var oroande och allvarligt. Nu vänder den äntligen nedåt.

Jag är på inget sätt nöjd. Men utvecklingen går åt rätt håll på arbetsmarknaden, och det är glädjande. Det bör användas så att vi på bästa sätt kan utforma politiken utifrån den faktiska konjunkturen och det faktiska läget på arbetsmarknaden. Vi ska inte leva i föreställningar om en annan arbetsmarknad än den som vi faktiskt har.

Annan utveckling går åt fel håll. Sjukskrivningarna, som vi har debatterat tidigare, har ökat med 75 procent sedan 2010. Det är mycket allvarligt och mycket oroande, och det finns bara förlorare i en sådan utveckling. Här behöver vi göra väldigt mycket mer, och regeringen har lagt fram en lång reformagenda för att vända detta.

Herr talman! Låt mig också påminna lite grann om Moderaternas pessimism. Moderaterna sa att om man återställer arbetsgivaravgiften för ungdomar till samma nivå som för andra kommer ungdomsarbetslösheten att skjuta i höjden. Det var så det lät från Moderaterna. Vi återställde arbetsgivaravgiften till samma nivå som för andra, och ungdomsarbetslösheten sjunker. Jag säger inte att det är en effekt av arbetsgivaravgiften att ungdomsarbetslösheten sjunker. Det är det förstås inte. Men jag kan konstatera att Moderaternas pessimism och svartmålning av utvecklingen helt kom på skam.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen hörde vi Moderaterna säga att om man har en anständig nivå, så att den som är arbetslös inte också ska behöva bli fattig, kommer det att leda till att arbetslösheten ökar. Nu har

vi en anständig nivå i arbetslöshetsförsäkringen, och arbetslösheten sjunker. Jag säger inte att det beror på att vi har ett högre tak i a-kassan. Men jag kan åter konstatera att Moderaternas pessimism inte slår in.

Jag tror att det är viktigt att dra någon lärdom av att man kanske har haft ganska fel i sina prognoser tidigare. Det hade man i regeringsställning, då man hela tiden fick återkomma med en revidering av sina prognoser åt fel håll, och det har man också haft i opposition.

Den nuvarande regeringen har också hela tiden fått revidera sina prognoser, men åt rätt håll. Arbetslöshetsutvecklingen har blivit bättre för varje gång som vi har kommit med prognoser. Utvecklingen när det gäller sysselsättningen har blivit bättre varje gång som vi har kommit med en prognos. Det är förstås mycket mer positivt att kunna revidera prognoserna åt rätt håll.

Anf. 60 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern talar om för mig att vi är pessimistiska. Jag har ett minne från valrörelsen. Vilka var det som då sa att någonting håller på att gå sönder i Sverige och att det känns som om Sverige håller på att dras isär?

När Alliansen regerade, i synnerhet under Reinfeldt 2, hamnade vi i en extrem lågkonjunktur – nästan den svåraste sedan depressionen på 30-talet. Ändå lyckades Reinfeldts regering se till att Sverige klarade sig mycket bättre än övriga Europa. Det går inte att glömma.

Man ska alltid vara självkritisk, och jag önskar att arbetsmarknadsministern kunde vara mer självkritisk när det gäller just traineetjänsterna och extrajobben. Det behövs nämligen fler armar i vården och lärarassistenter i skolorna. Ändå blir det fel. Då kan vi undra: Vad är det som har gått snett?

Vi befinner oss i en högkonjunktur, och jag skulle vilja säga att de socialdemokratiska regeringarna har haft tur där – de har många gånger regerat under högkonjunktur. Jag skulle alltså inte vilja säga att det är tack vare den socialdemokratiskt ledda regeringen som arbetslösheten sjunker, utan det gör den *trots* den socialdemokratiskt ledda regeringen. Det gläder oss, och det gläder alla andra.

Vi har fortfarande 348 000 personer som är arbetslösa, och vi har fortfarande 56 000 ungdomar som är arbetslösa. Då kan man ju fråga sig varför inte extrajobben och traineetjänsterna blir fler.

I övrigt önskar jag arbetsmarknadsministern all lycka till i sitt arbete och en glad sommar.

Anf. 61 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Ja, vi har allvarliga klyftor i Sverige. De ökade under den förra regeringen, och de kvarstår. Vi har fortfarande mycket stora problem med allvarliga klyftor i Sverige. Även om det går bra för Sverige går det inte bra för alla i Sverige.

Detta är en av de absolut viktigaste frågorna, och regeringen har lagt fram – och genomfört – omfattande förslag. Vi satsar 10 nya välfärdsmiljarder, varaktigt, för att anställa fler i välfärdens verksamheter. Vi har sedan vi tillträdde anställt 13 000 fler i skolan. Äntligen vänder trenden så

att det blir fler anställda för att vi ska kunna höja kunskapsresultaten i skolan. Vi har stärkt ekonomin för ensamstående föräldrar, och vi har stärkt ekonomin för arbetslösa. Vi har stärkt ekonomin kraftigt även för pensionärerna, framför allt de pensionärer som har de lägsta pensionerna.

Det varaktigt viktigaste för att minska klyftorna i samhället är att bekämpa arbetslösheten, och det är den övergripande viktigaste frågan för regeringen. Utvecklingen går åt rätt håll, men väldigt mycket mer återstår.

Herr talman! Jag önskar också Erik Andersson en trevlig sommar och ser fram emot att fortsätta diskutera och debattera jobbpolitiken när vi ses efter sommaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:703 om utvisning på grund av brott

Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Anti Avsan har frågat mig vilka omständigheter och fakta som ligger till grund för mitt ställningstagande att det ska föreligga en rätt att vara kvar i Sverige när man har begått brott med ett straffvärde på mellan sex och tolv månaders fängelse.

Han har också frågat om jag kan instämma i bedömningen att det är rimligt att använda det utrymme som finns i Sverige för att i första hand ta emot människor som är laglydiga och om jag kan instämma i bedömningen att det i de fall det rimligen inte kan avgöras om det längre fram i tiden föreligger verkställighetshinder är lämpligt att frågan avgörs när verkställighet av utvisningen aktualiseras.

Slutligen har han frågat vilka omständigheter och fakta som ligger till grund för mitt ställningstagande att åklagare inte ska ha en skyldighet att ta upp frågan om utvisning.

Jag vill börja med att förtydliga att det inte finns någon ovillkorlig rätt att vara kvar i Sverige för personer som begått brott med ett straffvärde på mellan sex och tolv månaders fängelse. Det handlar alltid om en bedömning i det enskilda fallet av om en utvisning är en rimlig rättsverkan av det brott som begåtts. Det är en bedömning som domstolarna har att göra och där det ingår ett flertal avvägningar.

Ett grundläggande krav är att utlänningen döms till en svårare påföljd än böter. Om den som döms inte tidigare har gjort sig skyldig till brott ställs det som huvudregel högre krav på brottets allvar. Av förarbeten och praxis framkommer att straffvärdet för brottet normalt sett ska överstiga fängelse i ett år. Domstolen kan dock besluta om utvisning även om brottet har ett lägre straffvärde, till exempel om det rör sig om brott mot barn, mened eller övergrepp i rättsak.

Den ordning vi har i dag är väl avvägd och säkerställer en rimlig proportionalitet mellan brott, påföljd och särskild rättsverkan i form av utvisning. Det bör krävas ett mer allvarligt brott eller en risk för fortsatt brottslighet för att man ska besluta om utvisning, särskilt i fall där det rör sig om tidigare ostraffade personer.

Ett beslut om utvisning ska inte fattas om det står klart att det finns hinder för att verkställa beslutet. Det är därför befogat att den domstol som överväger att besluta om utvisning tar hänsyn till om det finns sådana omständigheter. För att få underlag inför bedömningen kan domstolen inhämta yttrande från Migrationsverket.

Slutligen ser jag inte att det behöver införas en skyldighet för åklagare att yrka utvisning i alla brottmål där det kan vara aktuellt. Vid utredningar som rör allvarlig eller upprepad brottslighet som begåtts av en person som inte är svensk medborgare ska åklagaren enligt myndighetens riktlinjer alltid överväga och ta ställning till frågan om utvisning. Om åklagaren kommer fram till att brottsligheten är sådan att utvisning kan komma i fråga ska han eller hon som regel framställa ett sådant yrkande. Jag anser att åklagaren, som är väl insatt i omständigheterna, kan avgöra när ett sådant yrkande ska framställas.

Anf. 63 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

I alla samhällen är det viktigt att motverka brottslighet. Det är också viktigt att människor som söker sig till Sverige vet att brottslighet inte accepteras här. För den som inte är svensk medborgare finns det inte en självklar rätt att stanna i Sverige om personen i fråga har gjort sig skyldig till brott. Frågan är var gränsen ska dras, och det är det interpellationen handlar om – förutom hur reglerna kring utvisning på grund av brott kan bli mer konsekventa och att lika fall ska behandlas lika.

Anledningen till att jag ställt de nu aktuella frågorna till justitieministern är att vi moderater anser att fler fall ska kunna leda till utvisning på grund av brott. Vi moderater har föreslagit att utländska medborgare som begår brott med ett straffvärde motsvarande minst sex månaders fängelse ska kunna utvisas utan hänsyn till eventuell återfallsrisk och enbart på grund av det allvar som bör tillmätas sådan brottslighet. I dag går gränsen vid ett straffvärde motsvarande ett års fängelse eller mer.

Vi moderater har även föreslagit att frågan om verkställighet ska prövas i anslutning till att utvisning ska ske, detta för att undvika spekulationer i fråga om verkställighetshinder – i många fall lång tid innan verkställigheten aktualiseras. Slutligen har vi moderater föreslagit att åklagare ska ha en skyldighet att ta upp frågan om utvisning om frågan om utvisning kan aktualiseras. Vi tycker att dessa förslag är helt rimliga, och vi har tittat på en mängd olika avgöranden från domstolar och på hur reglerna faktiskt tillämpas.

Dagens bestämmelser innebär att en utlänning får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse. Utlänningen får dock utvisas endast om den utdömda påföljden är svårare än böter och det kan antas att den dömde kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet – då kan det också vara fråga om kortare straff än sex månader – eller om brottet är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar i Sverige. Utvisning på den senare grunden förutsätter normalt, precis som jag nämnde tidigare, att brottet har ett straffvärde motsvarande minst ett års fängelse.

Det finns även andra frågor som ska bedömas, till exempel frågan om verkställighetshinder. En del där är om den dömda riskerar dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Den skyldighet som finns för domstolen att själv pröva om förutsättningar för utvisning föreligger är väldigt svår att uppfylla om åklagaren inte har framställt ett yrkande och även bifogat exempelvis domar från andra länder eller brottsregisterutdrag om det kan vara ett skäl att anse att det föreligger risk för fortsatt brottslighet. Om åklagaren inte gör det jobbet har domstolen inte den kunskap som krävs för att man ska kunna utvisa en person.

När det gäller själva åklagarens skyldighet är det kanske inte riktigt så som justitieministern säger, utan det är när det gäller allvarlig eller upprepade brottslighet som åklagaren ska överväga och ta ställning till frågan om utvisning. Kommer åklagaren fram till att brottsligheten är sådan att utvisning kan komma i fråga ska denne som regel framföra ett sådant yrkande.

Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att Anti Avsan och jag är överens om grundförutsättningarna. Signalen ska vara väldigt tydlig: Om du begår brott i Sverige och inte är svensk medborgare ska du också kunna utvisas. Frågeställningen gäller var man ska dra gränsen.

När Anti Avsan nu kommenterar mitt interpellationssvar noterar jag att han lite grann glider ifrån den framställning han gjorde i interpellationen. I interpellationen skrev han nämligen att det finns en rätt att vara kvar i Sverige om man får ett fängelsestraff som är på mellan sex månader och ett år. Det är ju fel. Det finns ingen rätt att vara kvar i Sverige om man får ett straff som ligger på mellan sex månader och ett år. Det är inte korrekt, utan det är en bedömning domstolen gör i det enskilda fallet baserat på vilket brott det handlar om och även omständigheterna. Brott med ett lägre straffvärde kan då också medföra utvisning. Till exempel kan ficktjuvar utvisas, vilket också sker.

Anti Avsan vet ju hur förhållningssättet är, juridiskt utbildad som han är. Han vet också att det inte är några nya regler som tillkommit. Jag förstår faktiskt inte alls varför han i interpellationen talar om *mitt* ställningstagande.

Det är för det första fel i sak. Det finns ingen rätt att få vara kvar i Sverige om man döms till fängelse mellan sex månader och ett år, utan det bedöms i varje enskilt fall. För det andra är detta inga regler som jag har hittat på. Det är regler som har funnits i Sverige under många år, under såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar. Man har hela tiden sagt att regelverket är väl avvägt.

Så sent som den 1 maj 2014 gjordes några mindre justeringar av detta lagrum av den tidigare borgerliga regeringen och Beatrice Ask. Hon valde då att inte ändra lagrummet i sak.

Jag noterar också att Anti Avsan själv satt i justitieutskottet under förra mandatperioden och då röstade emot förändringar på just de punkter som han nu för upp. Riksdagen behandlade nämligen motioner i den riktningen.

När han nu är i opposition ändrar han sig plötsligt och misstolkar dessutom, enligt min uppfattning, regelverket. I varje fall är det vad interpellationen ger uttryck för.

Slutligen vill jag säga något om åklagarnas ansvar. Åklagarna ska självklart yrka på utvisning när det är motiverat. Jag tror inte att vi har några som helst meningsskiljaktigheter om detta. Men min uppfattning är att det måste vara åklagarnas bedömning. Jag litar på våra åklagare, och jag vill inte skriva dem på näsan i alltför stor utsträckning. Det är jag inte intresserad av. Jag litar på att de gör korrekta och väl avvägda bedömningar.

Det är viktigt att vi låter proffsen vara proffs när vi har med svensk statsförvaltning att göra. Och åklagarna är proffs. Låt oss därför lita på dem.

Anf. 65 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag väljer inte att missförstå justitieministern. Men även om vi är helt överens om att det inte finns någon ovillkorlig rätt att stanna kvar i Sverige, eller en villkorlig rätt under vissa förutsättningar, har man rätt att vara kvar, trots att man har begått brott, om man är föremål för prövning i en brottmålsprocess och domstolen finner att det inte finns skäl till utvisning.

Situationen i Sverige vad gäller flyktingkrisen och antalet människor som vill komma hit är justitieministern naturligtvis väl medveten om. Han har i olika sammanhang gett uttryck för att söktrycket på Sverige är väldigt högt och att många vill komma hit. I det perspektivet kan man fråga sig om det är rimligt att människor ska få vara kvar i den omfattning som de nuvarande reglerna faktiskt innebär när det finns andra människor som är helt laglydiga. Vi har ju inte precis utrymme för att ta emot alla, vilket även justitie- och migrationsministern har sagt.

Det är ganska svårt att komma åt människor som kommer hit i flyktingströmmarna. Justitieministern känner säkert också till att exempelvis så kallade gatubarn – i många fall unga vuxna män – kommer hit från många olika länder och begår brott. Där finns det särskilda problem med verkställigheten. De länder som de antas komma ifrån eller kommer ifrån vill många gånger inte ta emot dem.

Alla som kommit hit i den situation som vi har upplevt under en längre tid har faktiskt inte viljan att arbeta och göra rätt för sig, vilket dock de allra flesta vill. Det är väldigt tråkigt. Därför finns det skäl att titta närmare på detta.

Vår uppfattning är att en översyn av regelverket bör avse samtliga förutsättningar för utvisning. Möjligheterna att utvisa den med anknytning till Sverige, till exempel genom familj, ska precis som i dag vara mer begränsade än för den som saknar sådan anknytning. Man kan dock diskutera hur begränsade utvisningsmöjligheterna ska vara. Det gäller särskilt om det brott som har begåtts riktar sig mot någon av de personer som anknytningsen till Sverige bygger på.

Som jag nämnde tidigare har jag tittat på olika rättsfall och har som exempel kunnat peka på ett fall där en person dömdes till fängelse i tio månader för misshandel vid två tillfällen. Där framställdes det inte något yrkande över huvud taget från åklagaren.

Ganska nyligen framkom det att en åklagare under huvudförhandlingen hade återtagit ett yrkande om utvisning i ett mål där en 13-årig flicka hade blivit utsatt för en våldtäkt som gärningsmannen dömdes för. I medierna har åklagaren sagt: Gärningsmannen hade trots allt etablerat sig väl i landet, och det gick bra för honom. Då kändes det oskäligt att yrka på utvisning.

Det finns ganska många andra exempel när det gäller den faktiska tillämpningen, och jag kan nämna ett till. En person dömdes till fängelse i två år och sex månader för grov misshandel av en kvinna som för tillfället var gravid. Det förelåg inte verkställighetshinder. Men kvinnan väntade gärningsmannens barn. Hon hade uppgett att hon ville att gärningsmannen i framtiden skulle ha kontakt med barnet, och gärningsmannens föräldrar och syskon fanns i Sverige. Där yrkades det inte på utvisning.

Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Om jag hade varit Anti Avsan kanske jag hade funderat lite över hur pass långt jag som riksdagsledamot ska gå in på och kommentera enskilda ärenden. Jag kan inte göra det som justitieminister och tänker heller inte göra det.

Jag konstaterar bara att premissen för den här interpellationen inte är korrekt. Det finns ingen rätt att vara kvar i Sverige om man döms till fängelse i sex månader och upp till ett år. Ändå är det precis det som står i interpellationen.

Den första fråga som jag får är: På vilka omständigheter och fakta har ministern baserat sitt ställningstagande att det ska föreligga en rätt att vara kvar i Sverige om man har begått brott med ett straffvärde på mellan sex och tolv månaders fängelse?

För det första: Det finns ingen sådan rätt att vara kvar i Sverige. För det andra: Mitt ställningstagande? Det låter som att jag har hittat på det. Det är dubbelfel. Det här är regler som har funnits i Sverige under lång tid, under både borgerliga och socialdemokratiska regeringar, så interpellationen bygger i grunden på en missuppfattning, enligt min uppfattning.

Svenska domstolar beslutar om utvisning i 600–700 fall om året – och så har det legat stabilt de senaste tio åren – framför allt för stöld och grov stöld men också många fall av narkotikasmuggling. Det är inte knutet till asylsökande, som Anti Avsan försöker ge intryck av i sitt inlägg. Det är inte så att de flesta utländska medborgare som begår brott är asylsökande, utan här handlar det om utländska medborgare som tar sig in i Sverige. De kanske ger sig ut på olika stöldturnéer, gör inbrott på svensk landsbygd, tar hand om så mycket stöldgods som möjligt och försöker sedan forsla ut det till exempelvis Baltikum, till Polen eller andra länder. Det kan också vara människor som ägnar sig åt narkotikasmuggling. Det handlar alltså inte i första hand på något sätt om asylsökande, så jag förstår faktiskt inte varför Anti Avsan väljer att lyfta upp just den frågan i interpellationen.

Sedan har vi bekymmer med gatubarnen från Nordafrika, som vi miss-tänker i första hand kommer från Marocko. De är oftast inte asylsökande, utan de uppehåller sig i Sverige, har uppehållit sig under ganska lång tid i Europa i en ganska kringflackande tillvaro och har under den tiden begått ett antal brott. När de då döms för brott har vi bekymret att inte kunna

utvisa dem till deras hemland, för som Anti Avsan säger har det varit ett problem att få till stånd ett samarbete med Marocko.

Både jag och inrikesministern träffade Marockos talman i början av året, och inrikesministerns statssekreterare var på plats i Marocko för ungefär en månad sedan.

Vi är på väg att sätta ihop en särskild kommitté som ska behandla dessa ärenden efter hand så att vi kan få ett fungerande samarbete och så att Marocko kan ta emot sina egna medborgare, för det är givetvis en självklarhet att man ska göra det i det internationella system vi har.

Det här är ofta svåra bedömningar. Som helhet fungerar regelverket bra. Jag litar som sagt på åklagarnas och domstolarnas omdöme. Man kan alltid dra fram enskilda fall som man kan ha synpunkter på, men jag tänker inte gå in i en sådan detaljdiskussion.

Signalen måste emellertid vara klar. Begår man brott i Sverige och inte är svensk medborgare löper man stor risk att utvisas.

Anf. 67 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Att jag skrev ”ställningstagande” i interpellationen bygger på att jag uppfattade det som justitieministern skrev i sitt svar på en skriftlig fråga från Johan Forssell, Moderaterna, som ett ställningstagande. Det är kanske inte så konstigt.

När jag talar om ”rätt att vara kvar i Sverige” blir det konsekvensen med anledning i varje fall av bedömningen beträffande brotten och av om de ska föranleda utvisning. Om man inte utvisas från Sverige i en situation där man har dömts för ett brott där straffvärdet motsvarar fängelse i mellan sex månader och ett år blir konsekvensen att man har rätt att vara kvar här, i varje fall av den anledningen.

Jag har inte påstått att detta handlar om asylsökande. Det handlar om alla människor där frågan om utvisning kan vara aktuell. Frågan aktualiseras enligt min mening av att det är många hederliga människor som söker en fristad i Sverige men kanske inte får plats eftersom vi inte kan ta emot alla, och det är därför vi hanterar flyktingkrisen som vi gör. Då är det rimligt att fundera om vi ska vara så generösa med att låta dem som har begått brott vara kvar.

Det här med åklagarens skyldighet vore bra också av många andra skäl. Det handlar även om straffmätning och påföljdsval för den som ska vara kvar. Det är bra för domstolen att veta om en person har gjort sig skyldig till brott tidigare, för det är sådant som är värdefullt att ta fram när det gäller frågan om utvisning. Även beträffande personer som har begått brott i andra länder är det till stor nytta i den vanliga rättstillämpningen och dömandet i domstolar. Det har jag egen erfarenhet av.

Slutligen önskar jag justitieministern en trevlig sommar.

Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Anti Avsan säger att vi inte ska vara så generösa med att låta folk vara kvar. Min bestämda uppfattning är att vi inte är det. Vi är inte generösa med att låta folk som har begått brott vara kvar i Sverige. Vi är i varje fall inte generösare nu än under den borgerliga tiden, då vi hade exakt samma ordning, som Anti Avsan försvarade när Moderaterna satt i regeringsställning.

Signalen måste vara klar. Kommer man till Sverige och inte är svensk medborgare och begår brott löper man stor risk att utvisas. Det kan också ske även om straffvärdet ligger på mellan sex månader och ett år.

Vi utvisar i hög utsträckning till exempel ficktjuvar och andra som begår stölder. Merparten av dem vi utvisar begår just denna typ av tillgreppsbrott.

Detta är inte mitt ställningstagande, utan det är en praxis som har funnits under lång tid och som har försvarats av både borgerliga och socialdemokratiska regeringar.

Det regelverk som finns är väl avvägt. Samtidigt måste vi vara tydliga med att Sverige har en bestämd hållning mot dem som kommer hit och begår brott: Risken är stor att man får återvända till sitt hemland.

Frågeställningen om Marocko och problemet att kunna återsända personer till vissa länder hanterar vi så gott vi kan. Det är också ett stort bekymmer.

Blanda inte ihop denna fråga med asylfrågan, för de allra flesta utländska medborgare som begår brott är inte asylsökande.

Slutligen önskar jag Anti Avsan en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:694 om frihandelns möjligheter för minskad antibiotikaresistens

Anf. 69 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Åsa Coenraads har frågat handelsministern vilken strategi som förs på EU-nivå för att sprida det goda exemplet från svensk animalieproduktion med en minimal antibiotikaanvändning samt om statsrådet har för avsikt att verka för att i kommande frihandelsavtal lägga in minskad antibiotikaanvändning i animalieproduktionen som ett kriterium.

Eftersom frågan i huvudsak fokuserar på politiken för en minskad antibiotikaanvändning inom djurhållningen svarar jag på frågorna.

Jag instämmer i nödvändigheten av att minska användningen av antibiotika inom djurhållningen och att goda erfarenheter från svensk djurhållning ska komma andra länder till godo.

I kampen mot antibiotikaresistens är Sverige ett föregångsland. Sverige har EU:s lägsta användning av antibiotika till djur och ett unikt gott resistensläge, vilket förklaras av målmedvetna satsningar på djurvälstånd och förebyggande djurhälsovård. Vi har visat att låg antibiotikaförbrukning går att förena med en effektiv produktion och hög avkastning.

Regeringen presenterade nyligen en uppdaterad version av den svenska strategin mot antibiotikaresistens. Den har en tydligare internationell inriktning jämfört med den tidigare, och innehållet är brett förankrat i riksdagen. Jag uppskattar det engagemang som partierna i den tidigare regeringen visade i de blocköverskridande samtal som föregick regeringsbeslutet.

Regeringens strategi i arbetet mot antibiotikaresistens på EU-nivå och på internationell nivå är att fortsätta att vara pådrivande för en bättre djurhållning och ett minskat behov av antibiotika hos djuren. Vi har lång erfarenhet och många framgångsfaktorer att dela med oss av.

I EU pågår just nu förhandlingar om en ny förordning om veterinärmedicinska läkemedel, vilket är ett ypperligt tillfälle att få till konkreta åtgärder för att bromsa utvecklingen av antibiotikaresistens.

I dessa förhandlingar driver Sverige på för ett totalförbud mot förebyggande antibiotikabehandling till grupper med friska djur. Vi är en trovärdig aktör vad gäller antibiotikafrågor, och vi är beredda att bidra med vår expertis på området.

Det är min och regeringens bestämda uppfattning att samarbete är den bästa metoden för att åstadkomma minskad antibiotikaanvändning. Att försvåra för handeln, till exempel, löser inte grundproblemet, som är att överdriven användning av antibiotika leder till resistensutveckling. Viktiga samarbeten äger redan rum inom ramen för Världshälsoorganisationen, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation och Världsorganisationen för djurhälsa.

Sverige har också initierat ett arbete inom ramen för Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling för att få fram kostnadsberäkningar för antibiotikaresistens, inklusive vad det skulle kosta att förbättra produktionssystemen så att behovet av antibiotika kan minska. Sådana beräkningar saknas i stor utsträckning i dag.

Därtill driver regeringen frågan om att ett samarbete om minskad antibiotikaanvändning i djurproduktionen ska finnas med i relevanta frihandelsavtal som EU förhandlar. Som ett exempel föreslog jag tidigare att EU och USA ska samarbeta om minskad antibiotikaanvändning inom ramen för det transatlantiska frihandelsavtalet, TTIP. Sverige anser att även förhandlingarna med Mexiko om ett förnyat frihandelsavtal liksom förhandlingarna med Mercosurländerna bör omfatta frågan om antibiotikaresistens.

Internationell handel riskerar att bidra till spridning av antibiotikaresistens genom fri rörlighet av människor, djur och varor, vilket ställer krav på medvetenhet om riskerna. Samtidigt behöver förutsättningarna för internationell handel fortsätta att utvecklas för att öka välbefindandet i världen.

Jag är övertygad om att dessa båda aspekter går att förena. Jag tycker därför att vi med fördel kan dra nytta av EU:s förhandlingar om moderna och breda handelsavtal också i det strategiska arbetet mot antibiotikaresistens.

Anf. 70 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Jag får börja med att tacka ministern för svaret.

Det är lite olyckligt att statsrådet Ann Linde har valt att lämna över min interpellation till landsbygdsministern, eftersom den handlar om handelsavtal med länder utanför EU, och det är en fråga som jag hoppas att handelsministern har hand om i regeringen.

Minskad antibiotika i världen är en högt prioriterad fråga just nu, inte bara inom animalieproduktionen utan även inom sjukvården. Vi har kommit långt inom båda områdena i Sverige, och världens blickar riktas ofta mot oss för att lära sig mer om hur vi lyckas.

Tyvärr är inte alla länder lika duktiga som vi, och det är därför viktigt att vi informerar och pushar på andra länder att ta tag i problemet, som inte längre är nationellt utan internationellt. Det handlar inte bara om antibiotika i djurhållningen utan även om förskrivning inom hälso- och sjukvården.

Regeringen har fortsatt det arbete som Alliansen startade, och precis som landsbygdsministern nämner i sitt svar råder det en bred parlamentarisk samsyn i frågan om minskad antibiotikaresistens. Det är viktigt att den samsynen fortsätter och att vi tillsammans fortsätter framåt, oavsett vilken regering som styr.

Dock blir jag lite förundrad när ministern i sitt svar beskriver att regeringens uppdaterade version är brett förankrad i riksdagen. Jag vill minnas att vi inte har haft frågan på riksdagens bord och framför allt inte hur antibiotikaresistensen ligger till grund för kommande frihandelsavtal; därav denna interpellation.

Herr talman! Vi reser alltmer i världen, och bakterier bryr sig varken om gränskontroller eller distansen mellan världens länder. Sjukdomar som vi trodde var utrotade i den moderna världen är nu på väg tillbaka, då mediciner inte längre hjälper. Nya fall av antibiotikaresistens upptäcks över världen hela tiden, och Sverige är inte förskonat från detta. Vi har inte tid att sitta i väntrummet medan regeringen samtalar med andra länder. Samtidigt som vi debatterar här och nu kämpar människor för sina liv runt om i världen. Det krävs konkret handling nu.

Handelshinder är ett problem i en värld som behöver mer frihandel, men frihandelsavtal handlar om mer än frihandel. Sverige anslöt sig till Europeiska unionen för att vi behövde mer av samarbete för att lösa globala problem. På samma sätt är det nu viktigt att vi använder vår röst för att göra handelsavtalen mellan EU och USA starkare och bättre.

USA har problem med utbredd användning av antibiotika i sin djurhållning, och det köttet kommer sedan till Europa. I kommande avtal är det därför viktigt att minskad antibiotikaanvändning finns med som en prioriterad fråga.

Regeringen har en chans att påverka importen av antibiotikakött till Sverige just nu, men hur detta ska gå till lyser med sin frånvaro i ministrarnas svar. Det är glädjande att statsministern har tillsatt en handelsminister, och statsrådet har mycket att ta tag i framöver.

Handeln mellan världens länder ökar, och när världens två största ekonomier nu gör upp om standarden för livsmedel är det viktigt att nationell lagstiftning inte försvårar handeln mellan länderna eller att den enklaste lösningen blir gällande. För svenska producenter är det också viktigt att vi kan exportera till USA och att konkurrensvillkoren är rättvisa.

Vi har en chans, och den är nu. Misslyckas vi kan regeringen inte längre slå sig för bröstet och säga att vi går i bräschen för kampen mot antibiotikaresistensen.

Min fråga till landsbygdsministern är samma som jag hade velat ställa till handelsministern: Vilken internationell strategi är det som råder?

Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! När det gäller riksdagsförankringen deltog Åsa Coenraads mycket aktivt i de diskussioner som vi hade vid ett flertal tillfällen tillsammans med expertgrupper och riksdagsledamöter som regeringen hade bjudit in till samtal. Vi hade väldigt konstruktiva diskussioner och en stor samsyn vid dessa tillfällen. Vi har också förankrat positionerna i både miljö- och jordbruksutskottet och socialutskottet, där jag har deltagit och redovisat hur vi har jobbat med dessa frågor.

Antibiotikaresistens är en global ödesfråga. Tyvärr finns en överdriven användning runt om i vår värld, inte minst inom animalieproduktionen. Jag håller med Åsa Coenraads om att det är långt ifrån alla länder som tar sitt ansvar för detta. Det ser väldigt illa ut i många länder i dessa frågor.

Sverige har dock jobbat långsiktigt och mycket strategiskt med dessa frågor sedan tidigt 90-tal. Frågorna har hanterats utan partipolitisk oenighet; man har varit rädd om att detta ska göras gemensamt. Det tycker jag är bra. Jag tycker också att det är bra att vi kunde samlas och föra en mycket konstruktiv diskussion om dessa frågor när vi förankrade den nya strategi som regeringen har antagit.

När det gäller det fortsatta arbetet på det internationella planet garanterar jag och lovar Åsa Coenraads att jag kommer att ta upp frågorna vid alla möten där det finns möjlighet, inte minst när vi samlas i ministerrådet. Jag tog själv upp frågan när det gällde TTIP-förhandlingarna, och jag fick ett stort stöd från många länder förra hösten. Sedermera tog kommissionen med antibiotikafrågorna i förhandlingarna.

Jag har en nära dialog om dessa frågor med kommissionär Cecilia Malmström, som för förhandlingarna. Hon besökte oss i regeringen nyligen, och frågan var uppe till diskussion. Jag har ett mycket stort förtroende för hennes sätt att driva förhandlingarna och säkerställa att det blir på ett bra sätt.

Anf. 72 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Tack igen, ministern, för svaret!

Det stämmer att vi har haft samtal mellan enskilda riksdagsledamöter och tre ministrar i frågan om antibiotikaresistens. Men det som jag har saknat i samtalen är konkreta förslag om hur man ska jobba strategiskt internationellt med frågan, utöver de konferenser där regeringen har varit representerad. Det är egentligen detta som min fråga i denna interpellationsdebatt handlar om i grund och botten – hur vi ska göra den svenska rösten hörd i EU för att få till ett bra handelsavtal mellan EU och USA.

Regeringen har med sin starka svenska röst en möjlighet att påverka de internationella förhandlingarna och få till en strategi där vi sätter standarden i världen för livsmedelsavtal mellan länder. Om vi inte gör vår röst hörd nu finns risken att det blir andra länder med starka kommande ekonomier som sätter standarden framöver.

Detta är inte en fråga där Alliansen eller regeringen är förlorare, utan det är mänskligheten som blir den stora förloraren om vi inte lyckas minska antibiotikaresistensen i världen. Därför tycker jag att regeringen måste komma med mer konkreta besked om hur förhandlingarna går. Det räcker inte att samtala. Vi kan inte sitta i väntrummet medan människor dör på våra sjukhus.

Anf. 73 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Vi har ett gott resistensläge i vårt land. Det är egentligen inte det hotet vi har i denna fråga, utan det är det internationella läget. Om vi inte har ett internationellt engagemang i dessa frågor blir det ett stort hot för oss som land. Det är därför regeringen jobbar aktivt på det internationella planet, och det är därför de internationella aspekterna lyfts upp i den nya strategin.

Vi tar upp dessa frågor i exempelvis OECD, FAO och WHO. Vi driver också på för betydligt strängare regler inom EU när frågorna diskuteras. Vi i Sverige betraktas som väldigt trovärdiga i denna fråga, och den svenska kompetensen – hur vi har gjort och på vilket sätt vi jobbar – efterfrågas många gånger på den internationella arenan.

Jag tror ändå att det sätt som regeringen driver de här frågorna på, liksom den förra regeringen gjorde, gör att vi får respekt och har en trovärdighet i de här frågorna.

Det är också viktigt att säga att vi inte ska begränsa handeln på grund av att vi öppnar för nya handelsavtal. Handelsavtal ska vi ha, men de här frågorna måste lyftas upp i diskussionerna för att förbättra det totala läget på den internationella arenan.

Anf. 74 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och USA är inne i sitt slutskede, och ännu har inte frågan om antibiotikaresistens kommit upp i förhandlingarna. Landsbygdsministern har tagit upp frågan på ministermötena i EU. Men vad gör handelsministern i förhandlingarna med USA?

Det kan vara så att förhandlingarna i sig är svåra för regeringen eftersom de har ett samarbetsparti som inte riktigt tror på tillväxt och ett stödparti i riksdagen som varken tror på marknadsekonomi eller på samarbete mellan fria länder. Men trots detta borde landsbygdsministern kunna påverka handelsministern att göra förhandlingarna så bra som möjligt. Frågan om minskad antibiotikaresistens borde vara enklare att komma överens om inom regeringen.

Handelshinder är ett problem i en värld som behöver mer frihandel. Men frihandelsavtal handlar om mer än frihandel. Att ministern inte kan svara konkret på frågan om strategin som ingår i den svenska ståndpunkten är oroande, och TTIP-avtalet riskerar nu att bli urvattnat och tunt.

Tid för handling är nu. Vi kommer att återkomma i den här frågan till hösten och se vad som har hänt och förhoppningsvis också hur vi tillsammans ska kunna driva den svenska ståndpunkten vidare.

Med det vill jag önska landsbygdsministern en trevlig sommar.

Anf. 75 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag måste rätta Åsa Coenraads som säger att antibiotikaresistensen inte har tagits upp i TTIP-förhandlingarna. Den har tagits upp, och det var också positiva reaktioner från USA när frågan togs upp av kommissionären. Sedan är det ändå kommissionären som driver förhandlingarna för EU:s räkning. Vår handelsminister och jag har dessutom mycket nära kontakt med kommissionären om de här frågorna. Så är det. Men att antibiotikaresistensen har kommit upp i förhandlingarna konkret råder det ingen tvekan om.

Vi kommer att fortsätta lyfta antibiotikafrågan i de här internationella sammanhangen; vi kommer aldrig att släppa de här frågorna. Vi har en framgångsrik modell som vi också ska delge andra. Den framgång som Sverige har haft i de här frågorna har stärkt svenska bönders konkurrenskraft. Vi har en hög medvetenhet om den här problematiken.

Som konsumenter kan vi påverka det här mycket beroende på hur vi väljer våra livsmedel och tittar på vad de har för ursprung. Vi har i Sverige den lägsta antibiotikaanvändningen i hela EU, och då är det klart att man påverkar användandet i en positiv riktning om man väljer svenska produkter.

Det behövs givetvis politiska åtgärder. Vi måste jobba på den internationella planen. Regeringens avsikt är att jobba mycket mer på den internationella planen, och den är också tydligt redovisad i den nya strategin som vi har antagit.

Jag vill också önska Åsa Coenraads en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:714 om franskt förbud mot bisfenol A

Anf. 76 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat miljöministern hur hon avser att agera inom ramen för sitt ansvarsområde för att det franska förbudet mot bisfenol A i livsmedelsförpackningar ska upphöra. Jesper Skalberg Karlsson har vidare frågat om ministern anser att nationella förbud av ämnen som enligt EU:s expertmyndigheter inte utgör någon hälso-risk är förenliga också med svensk kemikaliepolitik. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen avser inte att agera mot det franska förbudet mot bisfenol A. EU-kommissionen har nyligen presenterat ett förslag till förändringar av den harmoniserade lagstiftningen på området. Det nya förslaget sänker gränsvärdet för bisfenol A och utvidgar tillämpningsområdet för gränsvärdet i syfte att skydda alla konsumenter från risker med ämnet.

Användningen av bisfenol A är omfattande och ämnet har flera hälso- och miljöfarliga egenskaper. Särskilt problematiskt är att ämnet har skadliga effekter för fortplantningsförmågan.

På frågan om hur nationella förbud är förenliga med svensk kemikaliepolitik är svaret att den svenska kemikaliepolitiken sedan länge tillämpar en försiktig hållning till kemikalier som är problematiska ur olika synvinklar. Svensk kemikaliepolitik utformas för att ställningstagande ska göras i det enskilda fallet baserat på bästa tillgängliga vetenskap. Regeringen vill ha en hög skyddsnivå mot skadliga kemikalier.

I avsaknad av harmoniserad lagstiftning finns det ett visst utrymme för att ha mer långtgående nationella regler för att exempelvis skydda människors liv och hälsa om de nationella reglerna är proportionerliga och ändamålsenliga. Om det föreligger osäkerhet om riskerna får medlemsstaterna, under vissa omständigheter, vidta skyddsåtgärder innan det fullt ut visas att det föreligger en risk för folkhälsan.

Användning och förekomst av kemikalier i specifikt livsmedel och material i kontakt med livsmedel regleras under livsmedelslagstiftningen. Den harmoniserade livsmedelslagstiftningen i EU är riskbaserad och grundar sig på Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndighetens (Efsa) bedömningar. Detta innebär att ett ämnes farliga egenskaper sätts i relation till vilka mängder av ämnet som människor utsätts för.

Lagstiftningen grundar sig på vetenskapligt förankrad kunskap om riskerna för människor med olika ämnen i livsmedel. Detta är en grundbult för hela livsmedelslagstiftningen som ska värna konsumenters hälsa och garantera den fria rörligheten för säkra och hälsosamma livsmedel, och det är något som Sverige ställer sig bakom.

Anf. 77 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Kemikaliepolitiken är i allt väsentligt EU-gemensam. Det tycker jag är glädjande. I regeringens egen proposition om kemikalier, som vi debatterade här i kammaren i går, slås det fast att kemikalielagstiftningen i allt väsentligt nu finns i gemensamma EU-förordningar. Det är alltså regeringen som säger detta. Och det är bra. På makronivå är kemikaliepolitiken på väg åt rätt håll. Många länder jobbar aktivt med Reachförordningen, och Sverige är ett av de länder som ingår i Reach up-arbetsgruppen som syftar till att utveckla Reach ytterligare.

Med en gemensam kemikalielagstiftning ser vi till att den inre marknaden kan fungera på ett rimligt sätt. Det är bra. Det gör att handel mellan länder blir enklare. Det är till exempel onödigt att vi har olika krav på flamskydd i olika länder inom unionen, för det vet ju statsrådet lika väl som jag att eld funkade likadant i andra länder som i Sverige. Det är klart att en svensk möbeltillverkare ska kunna exportera sin stol till Italien utan att stoppas av nationella särkrav. Det är klart att svenska företag ska kunna sälja sina produkter utan dessa hinder.

Dessutom är det bra för hela unionens tillväxt och miljöarbete när Sverige kan exportera miljösmarta lösningar till andra länder. Jag har besökt flera företag i Sverige som jobbar bland annat med att ta fram plaster, och det vore tråkigt om den miljönyttan inte kan tillgodoräknas i unionens andra länder.

Herr talman! Varför har jag då ställt den här interpellationen? Jo, regeringen verkar inte se nyttan med en gemensam kemikalielagstiftning. I regeringens skrivelse 169, *Giftfri vardag*, förordar man mer av nationella särkrav och nationella förbud, trots att detta hämmar den inre marknaden och har liten eller obetydlig miljönytta.

Även om vi förbjuder ett ämne i Sverige når det oss. Kemikalier bryr sig sällan om landgränser. EU är rätt nivå för att reglera farliga ämnen när de globala överenskommelserna inte når hela vägen.

Därför är det tråkigt att regeringen går fram med nationella förbud i Sverige och dessutom inte avser att agera när andra länder inför nationella förbud. Till exempel vill regeringen förbjuda bisfenol A i tvåkomponents-epoxy, som används för att fodra om vattenrör. Det går man fram med trots att BPA inte avges, enligt regeringens egen myndighet, Kemikalieinspektionen, inte ens när man spolrar med varmvatten. Det är dessutom enbart 3 000 hushåll som har dessa rör. Och samtidigt låter man Frankrike agera på ett oproportionerligt sätt.

Jag vill passa att säga, tydligt och med emfas, att farliga ämnen ska begränsas. Vissa av dem ska förbjudas. Barn ska skyddas särskilt. Men när europeiska expertmyndigheter som Efsa slår fast att nuvarande exponeringsgrad av BPA är ofarlig för alla åldersgrupper är nationella förbud oproportionerliga.

Jag vill fråga statsrådet Sven-Erik Bucht: Varför arbetar regeringen intensivt för att lämna en välfungerande, evidensbaserad och gemensam kemikaliepolitik?

Anf. 78 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Vi kan börja med att konstatera att det franska förbudet är långtgående. Men det är i första hand EU-kommissionens uppgift att agera mot Frankrike, om de anser att det är befogat. Det är inte Sveriges uppgift att göra det, och vi ser inte att vi ska ta på oss den uppgiften.

Ibland kan det vara på sin plats med nationella begränsningar. Förra regeringen tog initiativ till en speciell begränsning när det gäller produkter som används av små barn, bland annat lock till barnmatsburkar. Även vi har haft mer långtgående åtgärder. Sedan har det kommit ny riskutvärdering från Efsa som visar att den problematiken inte finns för någon åldersgrupp egentligen.

Vi har drivit på för att man ska sänka värdena. Det har kommissionen gjort. De sänker nu gränsvärdena och vidgar tillämpningsområdet. Jag tycker att det är ett bra förslag. Mitt intryck är också att svenska företag inte har någonting emot det. Man har ändå anpassat sina produkter i stor utsträckning i och med att vi har haft tuffa regler.

Det kan också vara svårt att ta bort det här, för känsliga grupper, som små barn. Det finns alltid en osäkerhet när det gäller de vetenskapliga bedömningarna. Vår position är alltså att vi ska behålla undantaget just för de mindre barnen och driva frågan och försöka få in det i det slutgiltiga dokument som kommissionen kommer att presentera.

Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack för det svaret, statsrådet!

Det statsrådet säger är sant. Sverige har under lång tid gått före när det gäller begränsningar av farliga ämnen. Det gäller inte minst kvicksilver, som vi drev ända till Minamatakonventionen. Sverige har även varit drivande i EU för att kommissionen ska ta fram kriterier för hormonstörande ämnen. Alliansregeringen stämde kommissionen i juni 2014 för att man skulle komma till skott med detta.

Därför har Sverige också högt anseende i sådana här frågor. Det är bra att man, när alla andra verktyg är uttömda och möjligheterna inte längre finns, kan gå före för att EU ska införa vissa begränsningar.

Jag är däremot tveksam till om EU kommer att gå fram med ytterligare disproportionerliga lagändringar när expertmyndigheter berättar att det här alltså är disproportionerligt.

För våra svenska företag är det centralt att få goda förutsättningar för export. Sverige är ett litet och exportberoende land. Ju mer vi kan handla med andra länder på den inre marknaden, desto bättre är det. Regeringen säger sig vilja arbeta för det men väljer ändå att gå fram med egna nationella särkrav. Man väljer att inte agera när andra länder har disproportionerliga förbud.

Om kemikalielagstiftningen ska vara legitim krävs det att den bygger på vetenskap och inte på att Miljöpartiet vill förbjuda fler ämnen som låter farliga. Då är det rimligt att Sverige som i alla andra fall lyssnar på Efsa gör det även här.

Det ska också sägas att ett förbud av bisfenol A inte är den enda hel-
täckande lösningen. I många fall kan kemikalien ersättas av bisfenol B,
bisfenol F eller bisfenol S. Det finns många elaka kusiner i bisfenolsläk-
ten. Ändå väljer regeringen att ensidigt fokusera på den här, då den har
stort symbolvärde. Man skulle i stället kunna utreda hur ämnen kan be-
handlas i grupp, vilket miljö- och jordbruksutskottet föreslog förra året.

Det är anmärkningsvärt att regeringen lämnar en evidensbaserad poli-
tik och gemensamma EU-lösningar till förmån för nationella särkrav och
mer symbolpolitik.

Ett förbud av bisfenol A är en smal lösning som inte tar grepp om hel-
heten och till priset av att den harmoniserade kemikalielagstiftningen –
som jag i alla fall tidigare har uppfattat att Socialdemokraterna vill värna
– nu urholkas. Det finns därför skäl för att fundera på om den svenska
kemikaliepolitiken är effektiv, om det är det bästa sättet på vilket reger-
ingen kan arbeta för en bättre miljö.

Jag kan tänka mig att ett mer effektivt arbete än att förbjuda bisfenol A
i tvåkomponentsepoxy i vattenrör som ändå inte avger BPA skulle kunna
vara att driva på för genomförandet av takdirektivet. Det skulle kunna vara
att driva på inom våra internationella samarbeten för att komma till rätta
med situationen i Östersjön. Det skulle kunna vara att arbeta med att få
klart livsmedelsstrategin innan sommaren är över.

Varför väljer regeringen att gå fram med en ineffektiv kemikaliepolitik
när man har goda förutsättningar för att ha en bred förankring för en evi-
densbaserad, gemensam och effektiv kemikaliepolitik, både i Sverige och
i EU?

Anf. 80 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis påminna Jesper Skalberg Karlsson
om att det är livsmedelslagstiftningen som förpackningarna ligger under.
Det är där de hanteras.

Det har under mycket lång tid funnits ett tryck på förpackningsindu-
strin, både från konsumenter och från livsmedelstillverkare, på att man
måste minska förekomsten av bisfenol A i livsmedelsförpackningarna. Jag
tycker att branschen har varit lyhörd inför de kraven. Inte minst svensk
förpackningsindustri har tagit det till sig och är kända för att ha hög inno-
vationsgrad. Man har varit väl rustade för det här.

I regeringens skrivelse om en giftfri vardag beskriver vi hur kemikalie-
lagstiftningen kan stärkas. Vi pekar i första hand på att den harmoniserade
kemikalielagstiftningen ska stärkas. Vi har också drivit på för det. Men vi
säger också att man kan gå längre inom den nationella lagstiftningen, om
det finns anledning. Jag ser inga hinder för det.

Vi ska dock komma ihåg att livsmedelslagstiftningen inte är ett verktyg
för kemikaliepolitiken. Livsmedelslagstiftningen är till för att skydda män-
niskor från risker med farliga ämnen, också från naturligt farliga ämnen,
som kan finnas i livsmedel.

Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack för det svaret, statsrådet!

All väsentlig kemikalielagstiftning finns i gemensamma EU-förord-
ningar. Det är bra. Med gemensamma regler för farliga ämnen kan vi på

ett effektivt sätt reglera kemikalier som lätt rör sig över landgränser. Samtidigt ges lika villkor för företag i hela unionen, vilket stärker den inre marknaden.

Regeringen har valt att avvika från den vägen. I stället för att lyssna på EU:s expertmyndigheters bedömningar av farliga ämnen går man på Miljöpartiets förbudslinje. Då blir det mer av nationella särkrav och mindre vetenskapligt stöd utan att någon större miljönytta infinner sig.

Att Sverige ska bygga handelshinder genom nationella förbud och dessutom inte agera när andra länder gör det är ett avsteg från den effektiva kemikaliepolitik som många har arbetat hårt för att få på plats i EU. Det är tråkigt. Men så blir det när man väljer att sätta symbolpolitik framför resultat.

Anf. 82 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Avslutningsvis tycker jag att riskerna med bisfenol A hanteras på ett bra sätt på livsmedelsområdet.

När den förra regeringen införde nationella begränsningar var kunskapsläget lite annorlunda än vad det är i dag. Men vi i opposition stödde er när detta infördes.

Sedan tycker jag att vi ska vara lite extra försiktiga, inte minst om små barn kommer i kontakt med bisfenol A, och vi kommer att driva den frågan. Vi ska kunna skilja oss också där. Sedan får vi se hur långt vi kommer.

Ersättningsämnen får inte heller påverka så att de skapar nya risker.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:715 om livsmedelsstrategin

Anf. 83 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig på vilket sätt förankringen av livsmedelsstrategin sker med alla de olika parter som i inledningsskedet involverades i den så kallade dialoggruppen, vad jag och regeringen menar med att livsmedelsstrategin ska ha bred politiskt förankring i riksdagen samt på vilket sätt regeringen arbetar för att uppnå det. Därtill har Jonas Jacobsson Gjörtlér frågat mig om jag och regeringen står fast vid senaste beskedet att livsmedelsstrategin ska lämnas till riksdagen före sommaruppehållet.

Jag vill tacka för möjligheten att belysa min syn på förankringen i livsmedelsstrategin, som är en mycket viktig process för regeringen.

Propositionen om livsmedelsstrategin ska utgöra en plattform för nuvarande och kommande regeringar att fatta beslut utifrån. Politisk långsiktighet är således av stor vikt, och regeringen har därför valt att lägga strategin i form av en proposition. Livsmedelsstrategin tar ett unikt helhetsgrepp på hela kedjan genom att inkludera alla berörda aktörer. Regeringen har därför haft som mål att ha ett brett stöd hos aktörerna i alla led av livsmedelskedjan, såväl på nationell som på regional och lokal nivå, men vi har också bjudit in partierna till samtal.

Den breda förankringen har inbegripit både en extern dialog med berörda parter i livsmedelskedjan men även en intern process. Dialoggruppen som Jonas Jacobsson Gjørtler hänvisar till har varit en central del av den externa förankringsprocessen. Min statssekreterare Elisabeth Backteman har internt lett en referensgrupp med representanter från riksdagen. Regeringen informerar regelbundet representanter från riksdagen om regeringens arbete.

Nu när vi reflekterar över hur hela processen har löpt kan vi konstatera att vi säkerligen skulle ha kunnat göra ännu mer. Det är dock inte försent, förankringen pågår fortfarande och det finns möjlighet att jobba vidare i bred samverkan även framöver, efter det att vi har lagt strategin på riksdagens bord.

Jag instämmer med Jonas Jacobsson Gjørtler i att strategin är väldigt viktig för hela livsmedelskedjan, alldeles för viktig för partipolitisk oenighet. Regeringen tar den på stort allvar, och vi har varit angelägna om att förankringen och informationsdelningen med både externa och interna parter har skett inom juridiska ramar och enligt Regeringskansliets praxis. Regeringen har ingen ambition att försvåra eller fördröja processen. Vi är lösningsorienterade och kommer inom en snar framtid att slutföra förankringen med riksdagen.

Anf. 84 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Livsmedelsindustrin är Sveriges fjärde största industrigren, det är således otroligt viktigt för Sverige som helhet att branschen kan fungera.

Samtidigt finns många av jobben, i den här branschen till skillnad från många andra, spridda i hela landet och jobben finns i stor utsträckning utanför storstäderna.

En fungerande livsmedelsproduktion är otroligt viktigt för att skapa jobb och tillväxt i hela landet, inte minst på landsbygden.

Regeringen aviserade i sin budgetproposition för 2015 att man skulle sätta igång ett arbete med en livsmedelsstrategi för att ta ett helhetsgrepp på hela livsmedelskedjan.

Vi var inledningsvis kritiska till framför allt regeringens hanterande av en rad skäl. Alliansen hade redan tillsatt en konkurrenskraftsutredning för primärproduktionen, vars förslag vi tyckte att man borde genomföra skyndsamt och först. Sedan var vi också kritiska till att regeringen valde att lägga ned Alliansens satsning på Matlandet Sverige – där mycket av det som livsmedelsstrategin är tänkt att omfatta redan ingick – utan att det fanns något att ersätta det med.

Det har gjort att vi tyvärr har tappat värdefull och dyrbar tid.

Men med det sagt vill jag gärna understryka att vi ser det som viktigt att det nu kommer fram en livsmedelsstrategi med tydliga och skarpa förslag.

Tyvärr kan vi konstatera att arbetet med livsmedelsstrategin har blivit något av en följetong, och det har flera gånger har försenats. Och när det gäller förankringsprocessen lämnar den en hel del övrigt att önska.

Regeringen talar mycket och ofta om bred politisk förankring, samtidigt som det har varit knäpptyst från regeringen under hela våren i den här frågan.

Regeringen pratar också om vikten av dialog och förankring med berörda branscher. Samtidigt får jag en massa frågor från branschföreträdare i olika delar av livsmedelssektorn som undrar om vi vet vad som händer, eftersom de framför allt under våren inte alls upplever att de har varit involverade.

Strategin skulle från början ha presenterats i vintras, men den har skjutits framåt och det senaste beskedet har varit att den ska komma före sommaruppehållet som inleds efter onsdag.

Jag hoppas verkligen att regeringen nu har använt all den här extra tiden det har tagit till att verkligen få till en strategi som förbättrar konkurrensvillkoren för hela livsmedelskedjan.

Primärproduktionen är otroligt viktig, men där fanns ju redan en rad färdiga förslag i den av Alliansen tillsatta Konkurrenskraftsutredningen, som kom för mer än ett år sedan. Så jag förutsätter att hela det här extra året av arbete i Regeringskansliet betyder att motsvarande tydliga förslag för förädlingsledet av livsmedelskedjan har arbetats fram.

Det här hänger ihop. Det hjälper ju inte att vi har bönder som odlar ärtor om företag som Findus lägger ned. Och omvänt så hjälper det ju inte att vi har företag som är duktiga på att förädla svenska råvaror om svenska bönder slås ut på grund av dåliga konkurrensförutsättningar. Hela livsmedelskedjan hänger ihop.

När vi ändå är inne på livsmedelsstrategin vill jag passa på att ställa en fråga som har koppling till innehållet.

Jag förutsätter att strategin kommer att innehålla åtskilliga förslag som handlar om hur vi kan förenkla regler och förbättra villkoren. En viktig del i detta arbete är myndighetsarbetet, och det är otroligt viktigt att myndigheterna har ett tillmötesgående och serviceinriktat förhållningssätt till branschen.

Livsmedelsverket fick ju en ny generaldirektör i går, och jag vill gärna försäkra mig om att uppdrag och inriktning för myndigheten fortfarande ligger fast. Kan statsrådet garantera att ledningsförändringarna inte innebär en försämring i synen på hur Livsmedelsverket jobbar gentemot branschen eller när det gäller exempelvis fokus på export?

Anf. 85 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vill börja med det som Jonas avslutade med om Livsmedelsverket. Vi har inte förändrat det uppdraget. Däremot har vi stärkt Livsmedelsverket när det gäller export och tillfört extra medel till både Livsmedelsverket och Jordbruksverket för att få landsgodkännande av anläggningar. Här är regeringen väldigt tydlig med att vi vill öka vår livsmedelsexport, och vi har fördubblat stöden till den.

Jag håller med om, Jonas, att det här handlar väldigt mycket om svensk landsbygd. Det handlar om primärproduktion, men också om den landsbygdsnära livsmedelsindustrin. De är väldigt beroende av varandra.

I livsmedels- och dryckesindustrin i Sverige kommer 70 procent av deras råvaror från svensk primärproduktion. Utan en fungerande primärproduktion kommer vi inte att ha en stor industrigren, och inte heller det omvända. De är väldigt beroende av varandra.

Anledningen till att vi startade arbetet med en livsmedelsstrategi var att vi ville ta ett helhetsgrepp som berör primärproduktionen, den stora livsmedelsindustrin och den småskaliga livsmedelsindustrin. Livsmedelsstrategin berör handel, export och akademien för att den ska kunna ta fram nya, spännande och intressanta livsmedel som vi också kan föra ut i världen.

Konkurrenskraftutredningen är en viktig del i livsmedelsstrategin. Det finns delar i Matlandet Sverige som vi också kan nyttja i livsmedelsstrategin.

I går kväll skickade vi ut en 129 sidor lång text, och där framgår alla detaljer. Jag hoppas också att vi kan få en bra process, trots att vi har tagit tid på oss. Demokrati tar ibland tid, Jonas, och bättre sent än aldrig.

Jag hoppas att vi kan få en bra process trots att vi har blivit sena. Vi är beredda att ge Alliansen den tid som den behöver för att sätta sig in i detta, och jag ser fram emot era inspel.

När vi påbörjade arbetet bjöd vi in allianspartierna till Nalen där detta startade samtidigt som man presenterade Konkurrenskraftsutredningens arbete, och den gången var inte Jonas Jacobsson Gjørtler Moderaternas representant. Men de hade en representant uppe på scenen som lovprisade att man äntligen började jobba med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi. Den behövdes, sa han då.

Anf. 86 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag håller gärna med om att en livsmedelsstrategi behövs, och den kritik vi hade i inledningsskedet och som jag beskrev tidigare handlade delvis om andra saker. Den handlade lite om processen och hur lång tid detta tar. Men jag håller med om att det avgörande inte är det exakta datumet. Strategin har blivit försenad några gånger, så jag tycker att det är angeläget att den kommer snart. Men det absolut viktigaste är naturligtvis att innehållet blir bra. Det är helt avgörande.

Det är klart att det är viktigt med bred politisk förankring, men det är faktiskt viktigare att strategin till sitt innehåll blir tillräckligt bra och att den innehåller tydliga mål och skarpa förslag om hur konkurrensförutsättningarna i hela kedjan kan förbättras.

Man kan också vända på det. Det hjälper inte om strategin har brett politiskt stöd om den inte klarar att lösa de utmaningar som livsmedelsbranschen står inför när det gäller det som politiken kan och måste lösa.

Därför vill jag vara väldigt tydlig med att vår syn på livsmedelsstrategin och möjligheterna till bred politisk förankring av den är helt beroende av innehållet och vilka förslag regeringen presenterar. Vi är måna om att innehållet blir bra, och om vi inte tycker att regeringen klarar att leverera tillräckligt bra förslag och en tillräckligt bra strategi kommer vi från Alliansens sida att göra vad vi kan för att den ska bli så bra som möjligt.

När det gäller förankringen får jag ändå konstatera att processen lämnar en hel del övrigt att önska. Det stämmer att vi vid midnatt fick ett förslag att ta ställning till. Men i dag är det fredag, och på onsdag stänger riksdagen. Det ger inte särskilt mycket tid att klara förankringen om vi ska hålla den tidsplan som regeringen har satt upp. Det har varit tyst under hela våren, och jag tycker nog att man kunde ha skött detta på ett annat sätt.

Jag måste också fråga statsrådet om han tycker att det är rimligt att tala om att det pågår en bred politisk förankring när det har varit så här tyst under hela våren. Förankringen inleds ju i så fall nu när vi har fått ett förslag.

Jag vill också fråga om statsrådet tycker att förankringen med exempelvis dem som ingår i den så kallade dialoggruppen har skötts på ett bra sätt. De signaler jag får är att man inte verkar vara särskilt nöjd där heller.

Det är som sagt bra att regeringen tar ett helhetsgrepp här, och det är bra om det kommer en livsmedelsstrategi. Vi tänker göra vad vi kan för att den ska bli bättre. Vi kommer att anstränga oss för det; det kan jag lova. Vi har också tidigare i processen gjort konstruktiva inspel. Alliansen har kommit med förslag, och jag utgår från att regeringen har försökt arbeta in dem i förslaget.

Det gläder mig också att statsrådet är tydlig när det gäller Livsmedelsverket och den nya generaldirektören. Jag hör ett tydligt besked: Det finns inga förändringar i uppdraget, utan det ligger fast så som det har sett ut. Statsrådet upprepar också att arbetet med exporten ska förstärkas, och där har regeringen ökat anslagen till både Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

Jag har tidigare frågat här hur den uppföljningen går, och det finns kanske anledning att återkomma till det. Men det är väldigt glädjande att höra att regeringen och statsrådet är tydliga med att man inte har gjort någon förändring i uppdraget. Livsmedelsverket ska alltså även fortsättningsvis ha en bra kontakt med branschen, en dialog och en öppenhet för synpunkter och ska agera konstruktivt. Det gläder mig.

Anf. 87 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är på många olika sätt en unik process som vi har bedrivit med livsmedelsstrategin. En sak är att vi förankrar den så väldigt tajt. Vi har varit ute runt om i landet på sex olika orter. Det har varit fulla hus med branschfolk, intresseorganisationer, myndigheter och övriga som har funnits med och gjort massor med inspel. Vi har haft en elektronisk brevlåda som har fått oerhört mycket inspel. Vi har också haft branschmöten vid flera olika tillfällen. De inspelen och möjligheterna att vara med i processen har varit väldigt unika. De har också resulterat i att vi runt om i landet har flera regioner som jobbar med regionala livsmedelsstrategier, vilket är väldigt positivt. Det har dragit igång en massa aktiviteter runt om i vårt land. Det här är nödvändigt för att vi ska kunna stärka hela branschen.

Unikt är också att vi i den här regeringen tar strategin hit till riksdagen. Det är en stor skillnad mellan att ta en strategi till riksdagen och att bara ha den i en regering. Man måste inse hur viktigt det här området är. Vi måste kunna samlas över partigränser och blockgränser kring den viktiga frågan hur vi ska ha det med livsmedel i det här landet. Vi spräcker snart tiomiljonersgränsen, och det är inte så långt tills vi spräcker elvamiljonersgränsen. Vi blev 240 000 fler på jordklotet i går och blir ungefär lika många fler i dag. Men vi har en väldigt låg livsmedelsproduktion i det här landet.

Det är klart att vi måste tag i detta. I huvudsak produceras faktiskt livsmedel på någon landsbygd någonstans i världen. Frågan är bara på vilken

landsbygd den ska produceras. Den här regeringen anser att det ska produceras betydligt mer livsmedel på svensk landsbygd. Jag hoppas att Jonas Jacobsson Gjörtlér delar den uppfattningen.

Prot. 2015/16:122
17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 88 JONAS JACOBSSON GJÖRTLÉR (M):

Herr talman! I den sista delen är det lätt att hålla med. Citatet som statsrådet anknyter till kommer, om jag förstått det rätt, från en LRF-medlem i norra Sverige som vid ett möte uttryckte det på det viset. Någon landsbygd någonstans kommer alltid att förse oss med livsmedel – varför inte vår egen? Jag tycker att det är väldigt kloka ord. Det är en typ av bevingade ord som i en mening fångar väldigt mycket av vad det här handlar om. Jag tror att vi är helt överens om att det är ett bra anslag.

Återigen: När det gäller strategin är den breda förankringen absolut viktig. Men det allra viktigaste är att innehållet är bra. Det hjälper inte med en brett förankrad strategi om den inte lever upp till de högt ställda förväntningar som finns bland alla dem som har involverats.

Jag upplever nog att statsrådet har en lite märklig definition av begreppet ”förankra”. Han säger att strategin är brett förankrad och beskriver en process där man har haft en massa möten i landet och fått inspel. Det tror jag i och för sig är bra, men det är inte det som är förankring. Förankringen sker ju när man tar fram de skarpa förslagen. Det handlar om att se till att de som är involverade tycker att den strategi som läggs på riksdagens bord för beslut och som förhoppningsvis ska gälla under lång tid framöver är bra och fångar och försöker lösa de utmaningar som finns. Det är det som är förankring. Där uppfattar jag att det har brustit ganska rejält, eftersom branschföreträdare uttrycker frustration över att de inte vet vad som händer. Den politiska förankringen har inte funnits alls under våren, utan börjar först i dag, när det bara är några få dagar kvar. Men vi ska som sagt göra vad vi kan för att det här ska bli bra.

Anf. 89 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Livsmedelsstrategin är väldigt viktig. Jag tycker att det förslag som vi nu har sänt till Alliansen är bra. Men jag är säker på, Jonas, att vi kan göra strategin ännu bättre tillsammans. Den måste bli bra. Den ska bli det bästa för Sverige och det bästa för livsmedelsbranschen från primärproduktion till industri, export och så vidare. Det är regeringens ambition.

Saker och ting tar tid; så är det i en demokrati. Saker måste diskuteras och prövas för att det ska bli bra. Vi har ett sådant system i det här landet. Åsikter måste få komma fram. Detta ska vi värna. Jag ser fram emot det jobb vi ska göra tillsammans med alliansföreträdarna för att göra den här strategin ännu bättre.

Slutligen vill jag önska en trevlig sommar till dig, Jonas, liksom till herr talmannen och presidiet.

(TALMANNEN: Tack detsamma!)

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:706 om polisens prioritering av pågående brott

Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Anti Avsan har frågat mig om jag anser att det är acceptabelt att det går tre dagar från det att en enskild människa ringer till polisen om ett pågående brott till dess att polisen agerar. Han har också frågat vart jag anser att en medborgare ska vända sig när det är uppenbart att polisen inte agerar och det inte kommer någon hjälp. Vidare undrar han om jag anser att det är rimligt att bevakningen av stora arrangemang, exempelvis Eurovision Song Contest, medför att polisen inte har resurser att rycka ut för att ingripa mot pågående brottslighet. Slutligen vill Anti Avsan veta om jag har för avsikt att vidta åtgärder – och i så fall vilka – för att en liknande situation inte ska uppstå igen.

Det är en grundläggande uppgift för Polismyndigheten att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och ge allmänheten skydd och annan hjälp. I detta ligger också att ingripanden måste kunna göras inom rimlig tid. Det är generellt sett inte acceptabelt att det tar flera dygn innan polisen ingriper mot pågående brottslighet och ordningsstörningar. Samtidigt måste det vara upp till myndigheten att göra de taktiska bedömningarna av hur och när man ska agera för att nå framgång i ett enskilt ärende.

Förekomsten av otillåtna bosättningar i form av tält- och husvagnsläger på privat eller offentlig mark har ökat markant i Sverige på senare år. För att kunna agera mer aktivt och enhetligt mot otillåtna bosättningar har Polismyndigheten tagit fram interna rekommendationer och genomfört informationsinsatser riktade till personal i yttre tjänst. Samtidigt har justitieministern låtit utreda hur möjligheterna för markägare att få hjälp med att avlägsna otillåtna bosättningar kan förbättras. Uppdraget redovisades den 26 maj i år, och förslagen är nu ute på remiss.

För att ge Polismyndigheten goda förutsättningar att genomföra sitt uppdrag har regeringen föreslagit riksdagen i vårändringsbudgeten för 2016 att Polismyndighetens anslag i år ska öka med 283 miljoner kronor. Enligt det budgetunderlag som Polismyndigheten lämnade till regeringen i februari bedömer myndigheten att man på längre sikt behöver öka antalet polisanställda. Regeringen avser att noga följa hur Polismyndighetens förutsättningar att fullfölja sitt uppdrag utvecklas.

Anf. 91 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. I ett rättssamhälle, som är ett tryggt samhälle som håller ihop, är en av grunderna ett rättsväsen som agerar mot brottslighet och kränkningar av människors integritet och egendom.

I ett rättssamhälle kan brottslighet aldrig tolereras. Rättsväsendet måste vara starkt och ha medborgarnas förtroende, och polisen får aldrig ge vika och inte heller låta bli att ingripa när brott begås eller när någons egendom, som i detta fall, olagligen ockuperas av andra.

Enligt Aftonbladet var det dock just detta som hände under några dagar i maj då en bonde i Sollentuna fick se sin gård invaderas och intas av ett hundratal personer. Personerna slog sig ned med sina husvagnar och begick enligt uppgift ett antal olagliga handlingar. Bland annat bestod handlingarna av – uttryckt i vanliga ordalag – vandalisering och hot. Detta är naturligtvis oacceptabelt.

Enligt uppgift tog det tre dygn innan polisen reagerade och kom till platsen. Den förklaring som den drabbade fick var att polisen i Stockholm under den tiden hade varit mycket hårt ansträngd, bland annat på grund av att mycket tid och kraft hade gått åt till att bevaka finalen i Eurovision Song Contest, som just då arrangerades.

Att svensk polis är hårt ansträngd och står inför stora utmaningar framöver har stått klart under lång tid. Ibland – eller rättare sagt förhållandevis ofta – är det också så att stora arrangemang kräver extra bevakning från polisens sida. Särskilt tydligt är detta i Stockholm. Däremot är det fullständigt oacceptabelt om polisens resurser urholkas eller används så att man inte kan ingripa mot pågående brott. Det försvagar förtroendet för rättsväsendet i stort, och i synnerhet för polisen, och innebär att enskilda människor kommer i kläm.

I detta fall var det, som jag har nämnt, en fråga om en situation där en enskild medborgare anmälde ett pågående brott. Enligt uppgift valde dock polisen att inte ingripa eller ens bege sig till platsen för att bedöma situationen. Detta ska också sättas i relation till att vi ofta får uppgifter om att enskilda människor och näringsidkare runt om i landet avstår från att polisanmäla brott eftersom de tycker att det känns hopplöst att vända sig till polisen. I bilden ingår också uppfattningen att en polisanmälan ändå inte leder till något resultat i form av åtgärder från polisens sida.

Vi moderater anser att människor i Sverige måste kunna lita på att polisen kommer och ingriper mot pågående brott. Det är en mycket grundläggande förutsättning för att medborgarna ska kunna känna sig trygga. Att vänta under tre dagar på att polisen ska reagera mot ett pågående brott är fullständigt oacceptabelt.

Under alliansregeringen genomfördes stora satsningar på fler poliser. Befolkningsökningen och samhällsutvecklingen gör att det nu behövs dels ännu fler poliser för att utreda och bekämpa brott, dels förändringar i polisens förhållningssätt och attityder till sitt arbete – och detta kanske främst på en strukturell nivå.

Den första meningen i det som är det egentliga svaret från inrikesministern är en omskrivning av § 1 i polislagen och handlar om hur det borde vara på ett övergripande plan. Anledningen till min interpellation är dock hur det förhåller sig i verkligheten här och nu och på en mängd olika platser i hela Sverige. Jag tycker för egen del också att inrikesministerns svar på det som är den egentliga övergripande frågan i min interpellation verkligen är ett understatement: ”Det är generellt sett inte acceptabelt att det tar flera dygn innan polisen ingriper mot pågående brottslighet”. Jag utlämnade ordet ”ordningsstörningar” eftersom vi talar om pågående brottslighet.

Jag undrar: Vilka åtgärder tänker inrikesministern vidta för att göra polisen bättre fungerande?

Anf. 92 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag delar i stort Anti Avsans ståndpunkter. Jag har också i mitt svar redovisat de åtgärder som regeringen har vidtagit: Vi har ökat polisens budget för innevarande år, vi satsar nu mer pengar på polisen än man någonsin har gjort under en alliansregering och vi har nya instruktioner för polisen så att man avhyser folk som olagligt har bosatt sig på annans mark.

Vi har gått vidare och gjort detta ännu enklare i och med den utredning som justitieministern tillsatte. Vi kommer att under höstens budgetprocess bereda de yrkanden som finns från polisen om ytterligare resurser.

Anf. 93 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Det hänvisas till de satsningar som regeringen sägs göra på polisen. Då blir frågan direkt: Varför säger ni nej till att behålla målet på minst 20 000 poliser i Sverige? Det handlar också om det vi moderater och de övriga allianspartierna har föreslagit, nämligen 2 000 ytterligare poliser som i första hand ska arbeta i särskilt utsatta områden, i utanförskapsområden och i glesbygd.

Inrikesministern hänvisar i svaret till att det måste vara upp till Polismyndigheten att göra de taktiska bedömningarna av hur och när man ska agera för att nå framgång i ett enskilt ärende. Då blir den naturliga följdfrågan: Kan inrikesministern lämna exempel på taktiska bedömningar som gör att man ska vänta tre dygn med att ingripa i ett fall som mitt exempel?

Jag vill understryka att detta inte handlar om problematiken med otillåtna bosättningar utan om förutsättningarna för polisens basfunktioner i ett rättssamhälle.

De 283 miljoner kronor som är regeringens satsning på polisen kan inte vara någonting som är en lösning på polisens problem i vidare mening. Pengarna är ändå avsedda för att möta flyktingkrisen och i viss mån en satsning på civilanställda. Man har också uttalat att 33 miljoner avser det som kallas återvändandearbetet, och man nämner även hatbrott i sammanhanget.

Debatten i dag handlar i grunden inte om pengarna i sig utan om hur polisen utför sitt arbete. Det har också koppling till vilket ansvar regeringen tar för polisens omorganisation och möjligheterna att nå goda medarbetarresultat inom polisen. Detta är något som jag har tagit upp också i en tidigare interpellationsdebatt med inrikesministern. Jag har då framhållit att polisens nya organisation måste ses endast som ett första steg mot att förändra och förbättra polisens möjligheter att uppnå goda resultat.

Oavsett organisatoriska och lagreglerade förutsättningar för polisens arbete kommer attityderna, eller med andra ord förhållningssättet, till arbetsuppgifterna alltid att vara avgörande för resultatet. Kortfattat handlar det om vad polisen ska ägna sig åt och hur man sedan gör det.

Ska polisen prioritera det som verkligen är polisens basfunktioner, vilka jag anser vara för det första en fungerande utryckningsverksamhet, så att människor i akuta situationer kan få hjälp, och för det andra en fungerande utredningsverksamhet, så att människor som har blivit utsatta för brott kan komma till sin rätt? Om dessa grundfunktioner skulle värderas och prioriteras högre skulle det i förlängningen också ge avtryck i fråga om vilken typ av arbetsuppgifter som blir karriärbefrämjande inom polisen. Det skulle i sin tur också påverka attityderna.

En annan mycket viktig och helt elementär förutsättning för polisens resultat är hur det polisiära ledarskapet i framtiden är utformat och hur det ska utövas. Det är mycket viktigt.

Jag vill också peka på att den nuvarande justitie- och migrationsministern Morgan Johansson vid ett flertal tillfällen i opposition kritiserade polisens brist på effektivitet. När alliansregeringen vid några tillfällen lade

fram lagstiftningsförslag var svaret från Socialdemokraterna ofta att upplärningen av brott i stället borde bli bättre. Då undrar jag: Hur har inrikesministern tagit hand om den frågan? Hur ska man se till att upplärningen av brott, som enligt min mening är den andra av polisens basfunktioner, förbättras?

Prot. 2015/16:122

17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 94 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tror att det finns en grundläggande skillnad mellan regeringen och den moderata oppositionen i synen på vem som är bäst lämpad att göra prioriteringar utifrån den lokala brottsligheten och hur situationen ser ut. Regeringen menar att poliserna måste få vara poliser och att det är polisen som ska göra bedömningen och prioriteringen. Moderaterna lade däremot i kammaren fram förslag på 17 olika brottstyper som skulle prioriteras, men man hade inte förslag om att en enda brottstyp skulle prioriteras ned. Det är ju inte att prioritera över huvud taget.

Nu står Anti Avsan i talarstolen och räknar upp olika saker som ska prioriteras, samtidigt som inget ska prioriteras bort. Det duger inte som sätt att styra svensk polis. Vi har lämnat den pinnjakt som ni bedrev bakom oss. Vi inför nya styrmodeller, och basen för det är att polisen ska få vara polis. Vi tror på polisens profession och yrkesroll, och vi tror på förmågan och kapaciteten att tillsammans med lokalsamhället formulera problem-bild och prioriteringar för arbetet.

Sedan frågar Anti Avsan varför vi motsätter oss det moderata kravet om att sätta upp ett mål om 20 000 poliser i Sverige. Svaret på den frågan är att vi den 1 maj i år hade 20 310 poliser i Sverige, varför ett mål om 20 000 poliser knappast är en speciellt imponerande ambition.

Anf. 95 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag tror att vi är helt överens om att polisen ska göra prioriteringarna. De ska naturligtvis göras i det som polisen själv kallar den minutoperativa verksamheten.

Jag har väl inte stått här i dag och sagt vilka brott man ska prioritera. Däremot är prioriteringarna något som påverkar polisens arbetsförutsättningar. Det har ju gjorts en del granskningar av hur det ser ut i dag.

I Aftonbladets granskning, som har rubriken ”Krisen inom polisen”, säger poliser till exempel: Folk ringer om pågående brott, men vi kan inte komma. Problemen är landsomfattande, enligt granskningen. Det händer dagligen att polisen inte rapporterar brott. Brott mot knivlagen är något som man tvingas prioritera bort. Man påstår till och med att narkotika hålls ut i gatubrunnar.

Någon säger att kriminalavdelningen går på knäna och rubricerar ned ärenden som mindre allvarliga brott. En annan säger: Tänk på att toaletten inte är långt borta om ni råkar hitta ett beslag av narkotika. Så säger någon återigen: Folk ringer om pågående brott, men vi kan inte komma. Ytterligare en annan säger att hela systemet läcker som ett såll på väg till domstol: Är det inte vi som lägger ned så är det åklagarna. Man har också på framsidan en representant från Polisförbundet som säger: Poliser har när de påbörjar ett arbetspass fått rekommendationen att inte stoppa missbrukaren på den stulna cykeln.

Om bara något av detta är sant tycker jag att det är illa. Detta handlar inte om vad man säger utan om vad man faktiskt vill förändra och förbättra. Det handlar om medarbetarna inom polisen. Jag tror att alla poliser kan göra ett bra arbete om man ger dem goda förutsättningar. Det är detta det handlar om.

Slutligen vill jag önska inrikesministern en trevlig sommar.

Anf. 96 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag ska naturligtvis vara försiktig med att ställa frågor när Anti Avsan inte kan svara. Man kan dock notera att det finns en motsättning när Anti Avsan säger att det är polisen som ska prioritera samtidigt som han i kammaren har fört fram förslag om 17 olika brottslighetstyper som ska prioriteras utan att föreslå att någon enda brottslighetstyp ska prioriteras bort.

Vi möts naturligtvis av en del oroväckande bilder i massmedierna, vilket Anti Avsan gav uttryck för. Man ska vara ärlig och säga att vi också möter en del sådana oroande bilder när vi träffar poliser. Jag vet att Anti Avsan och andra ledamöter i riksdagens justitieutskott har varit runt i alla polisregioner och fått både oroväckande och positiva signaler.

Jag tror att detta kokar ned till att vår polis har haft verktyg som varit ganska dåligt anpassade till problembilden. Det finns en liten grupp brottslingar som står för en väldigt stor del av brottsligheten, och påföljder och effekter är inte riktigt anpassade efter dem. Det gör att polisens vardagliga arbetssituation blir ganska ohållbar. Man känner att man gör ungefär samma sak varje dag och upplever att man inte gör någon nytta. Där måste vi ta helt andra grepp. Jag planerar att återkomma till kammaren i annan ordning om vilka grepp det borde vara.

Det andra är naturligtvis att polisen har stått under enorm påfrestning det senaste året. Vi har haft den första gränskontrollen på 22 år. Vi har haft det största asyltrycket någonsin, mer än dubbelt så stort som tidigare, och vi har haft ett förhöjt terrorhot. Det har naturligtvis inneburit stora påfrestningar på polisens organisation. Även om vi satsar mer pengar än någonsin på polisen har den enskilda polismannen upplevt den egna arbetssituationen som frustrerande, och man har ibland känt sig otillräcklig. Detta måste vi ta på allvar när vi i höst tar emot Statskontorets utvärdering av polisreformen och ser vad vi kan göra för att förbättra ledarskap och organisation inom polisen.

Slutligen: Glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2015/16:702 om kartläggning av svarta körskolor

Anf. 97 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig om arbetet med att kartlägga problematiken med svarta körskolor har påbörjats och vad kartläggningen i så fall innehåller, eller vad den skulle kunna innehålla om den

ännu inte är påbörjad, samt vilka åtgärder jag har vidtagit för att i samarbete med myndigheter och branschföreträdare hitta lämpliga åtgärder för att få bukt med de svarta trafikskolorna.

För att bedriva trafikskola krävs tillstånd, vilket regleras genom lagen om trafikskolor. Tillstånd till trafikskoleverksamhet och övningskörning ges av Transportstyrelsen som också svarar för tillsynen över de företag som har tillstånd.

För övningskörning krävs det att eleven har ett körkortstillstånd, och det krävs även en godkänd handledare som innehar ett handledartillstånd. Den som vill vara handledare ska ha genomgått en utbildning tillsammans med eleven som handledaren ska övningsköra med.

Det som kallas "olaglig körskoleverksamhet" är ofta olaglig övningskörning. År 2012 ändrades reglerna för hur många elever en handledare får ha till högst 15 elever. Detta gjordes med syftet att det skulle motverka illegal övningskörning. Branschen och Transportstyrelsen har fått signaler om att förändringen inte har fått det genomslag som den förväntades få. Transportstyrelsen planerar därför att genomföra en utvärdering av regel­förändringen.

Vad avser en mer exakt kartläggning av brottslig verksamhet har polisen det huvudsakliga uppdraget att genomföra detta, och Transportstyrelsen har i dag en dialog med Polisen, Skatteverket och Ekobrottsmyndig­heten kring frågor om olaglig trafikskoleverksamhet eller olaglig övningskörning.

Ett bra sätt att motverka svart körskoleverksamhet är att göra det enkelt för branschen att följa reglerna, vilket gynnar de företag som gör rätt för sig samtidigt som det motverkar svart verksamhet. Regeringen gav därför år 2015 Transportstyrelsen i uppdrag att analysera regleringen av trafikskolor och förarutbildare och föreslå författningsändringar i syfte att åstadkomma enkla och ändamålsenliga regler för tillträde och tillsyn av verksamheterna. Regeringsuppdraget har genomförts i samarbete med branschorganisationerna. Arbetet har resulterat i konkreta förslag från Transportstyrelsen på regeländringar som underlättar för företag i branschen genom regelförenklingar. Transportstyrelsen går nu tillsammans med branschen vidare för att utveckla bättre möjligheter att arbeta med egenkontroll. Uppdragets slutrapport har varit på remiss, och ärendet bereds nu vidare inom Regeringskansliet.

Regeringen anser att rättvisa konkurrensvillkor är en mycket viktig fråga oavsett bransch. Företag som gör rätt för sig ska inte utkonkurreras av dem som inte följer lagar och regler. En god förarutbildning är viktig för att ge blivande körkortstagare nödvändiga kunskaper för att kunna framföra fordon på ett säkert sätt. Det handlar i det stora perspektivet om nollvisionen.

Anf. 98 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tycker att det är upp­rörande att ministern säger att det som kallas för olaglig körskoleverksamhet ofta är olaglig övningskörning. Det är en grov underdrift och en ba­gatellisering av problemet. På senare tid har medierna uppmärksammat omfattningen av så kallade svarta körskolor. Nyligen avslöjade Göteborgs-Posten hur lätt det är att frånga maxgränsen på 15 tillstånd per handledare.

SVT visade ett program i ämnet. Och Nya Kristinehamns-Posten skrev om svarta körskolor i Värmland med omnejd.

Olagliga körskolor är välorganiserade och har bilar med dubbelkommando. De distribuerar de rätta svaren på teoriprovetns frågor på hela världens språk och marknadsför sig oblygt i sociala medier. Ändå väljer ministern att se detta som olaglig övningskörning. Det är minst sagt upprörande. Dessvärre är ministern inte ensam om detta. När vi moderater i trafikutskottets betänkande om trafiksäkerhet krävde ett krafttag mot olagliga körskolor blev svaret från majoriteten: Transportstyrelsen har vidtagit åtgärder för att stävja trafikskoleverksamhet som bedrivs utan tillstånd. Vilka åtgärder är det? Och hur verkningsfulla är dessa åtgärder? Det är två frågor som jag skulle vilja få svar på i dag.

Ja, det är ett steg i rätt riktning att Transportstyrelsen planerar att göra en utvärdering av begränsningen av antalet tillstånd till 15. Men 15 är på tok för många. I Finland är antalet tillstånd för privat övningskörning tre, på tre år.

Jag delar ministerns uppfattning att det är positivt att Transportstyrelsen samarbetar med Polisen, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten för att stävja olaglig körskoleverksamhet. Olaglig körskoleverksamhet har många dimensioner som berör dessa myndigheters arbetsområden.

Svarta körskolor parasiterar på samhället. De betalar varken arbetsgivaravgifter, moms, F-skatt, tillsynsavgifter till Transportstyrelsen eller några andra skatter och avgifter. Ännu värre är att de saknar försäkringar. De lurar ungdomar och utsätter dem för fara. I värsta fall riskerar de människoliv.

Det är sant som ministern skriver att det är polisens uppgift att kartlägga brottslig verksamhet. Dessvärre är svarta körskolor inte ett område som prioriteras av polisen. Det saknas resurser. Straffvärdet är lågt, och det krävs omfattande bevismaterial. Risken att bli stoppad på vägen av en kontrollerande trafikpolis är minimal, inte minst med tanke på hur regeringen har dragit ned på antalet trafikpoliser. Visst har det hänt att polisundersökningar av svarta körskolor har lett till åtal. Det har till och med hänt att åtal har lett till fällande domar, men påföljderna har varit mycket ringa och inte haft någon avskräckande effekt.

Anf. 99 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Borian Åberg och jag är väldigt överens om allvaret i förekomsten av svarta körskolor. Min avsikt var inte att negligera eller förminska problemet genom att hänvisa till att det här är olaglig övningskörning. Det handlar om att det antal personer som man har rätt att vara handledare för överskrids. Därmed är det en olaglig övningskörningsverksamhet. Det är varken mer eller mindre allvarligt än att det också är olaglig körskoleverksamhet. Jag har svårt att förstå upprördheten i den delen.

Sedan är problemet med den här typen av brottslig verksamhet att det är svårt att kartlägga någonting som till sin natur är dolt. Det är alltid lättare att kartlägga saker när man kan begära in uppgifter och snabbt få en bild av hur någonting ser ut. Här är det en verksamhet som av uppenbara orsaker befinner sig i en gråzon eller en svartzon. De som utnyttjar de här körskolorna har naturligtvis väldigt lite intresse av att anmäla dem, och de kan vara svåra att upptäcka eftersom det inte är en uppenbar verksamhet.

De åtgärder som nu bereds inom Regeringskansliet hoppas jag kommer att vara av den arten att de kommer att göra det lättare att komma åt den här typen av verksamhet. När Transportstyrelsen råkar på den här typen av verksamhet tar man i första hand kontakt med verksamheten och ger den möjligheten att ansöka om ett tillstånd. Om det inte sker har man för vana att polisanmäla. Men Transportstyrelsen har varken befogenheter eller resurser för att utöva tillsyn över en olaglig verksamhet. Transportstyrelsen har ett mandat och ett uppdrag att utöva tillsyn över den verksamhet som har tillstånd men inte över olaglig verksamhet – det är en polisiär fråga.

Sedan 2012 är antalet elever som en handledare får ha 15. Det var den tidigare regeringen som fattade beslut om det. Man kan i alla fall misstänka att den förändringen har haft rakt motsatt effekt. Tidigare, när en handledare kunde ha ett större antal elever, kunde man nämligen ganska lätt identifiera dem som kanske hade 40 eller 50 elever. Det var ganska lätt att hitta dem och ställa följdfrågor om huruvida det handlade om en affärsdrivande verksamhet som inte följde de regler som fanns. Med begränsningen till 15 kan man möjligen misstänka att det faktiskt har blivit svårare att upptäcka dem. Innan man går vidare och säger att man ska begränsa antalet ytterligare tror jag att man ska värdera risken att det blir en verksamhet som i ännu högre grad går under radarn men inte minskar. Då har vi inte vunnit så mycket.

Regeringen har ett stort fokus på att minska skattefusket och att se till att vi har sjysta konkurrensvillkor mellan olika företag. Det handlar om att säkerställa att staten får in de inkomster som vi behöver. Det handlar också om att seriösa företag inte ska få en konkurrensnackdel i förhållande till sådana som medvetet bryter mot lagar och regler. Vi kommer att fortsätta det arbetet i många olika branscher. Det här är naturligtvis en sådan.

Anf. 100 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det är viktigt att kalla saker för deras rätta namn. Olaglig och brottslig verksamhet är just olaglig och brottslig. Det har också ett pedagogiskt värde när man riktar sig till dem som köper dessa tjänster, så att de vet att de gör något som inte är bra och att de bryter mot lagen.

Det är onekligen ett problem att svarta körskolor inte hamnar under något egentligt ansvar för tillsyn. Det är mycket riktigt att Transportstyrelsen bara utövar tillsyn över de registrerade verksamheterna.

Ministern säger i sitt svar: Ett bra sätt att motverka svart körskoleverksamhet är att göra det enkelt för branschen att följa reglerna, vilket gynnar de företag som gör rätt för sig samtidigt som det motverkar svart verksamhet. Menar ministern att de som fuskar gör det för att reglerna är för krångliga? Jag är självklart för alla former av regelförenklingar för företagen, men förenklade regler biter inte på den växande branschen av svarta körskolor. Skalan av olaglig körskoleverksamhet har många nyanser, från privatpersoner som bedriver utbildning utan tillstånd och tar emot svart betalning till personer som bedriver utbildning i företagsliknande verksamheter – i egna lokaler och med bilar med dubbelkommando – utan att ha trafikskoletillstånd eller några andra tillstånd. Mitt emellan finns det företagsverksamheter som har alla erforderliga tillstånd men fuskar med skatt och moms.

De som bedriver svarta körskolor gör det medvetet, inte för att de inte förstår reglerna eller för att dessa regler är krångliga. Det är en farlig kultur som sprider sig. Dessa verksamheter bedrivs av och riktar sig dessvärre i första hand till människor som kommer från andra länder där man inte har samma traditioner av att betala skatt.

Det är ytterst olyckligt att det första som händer när man kommer till Sverige är att man dras in i olika typer av illegala och svarta verksamheter, antingen som kund eller som utförare. Det ger dessa människor en helt felaktig bild av hur vårt samhälle fungerar, och de riskerar att hamna i en felaktig och många gånger destruktiv situation som det är väldigt svårt att ta sig ur. Det kanske är enklare, snabbare och billigare, men det är moraliskt förkastligt och undergräver tilltron till samhället hos dem som är med och bidrar med skatteintäkterna.

Det är den ena sidan. Den andra är förstås farorna på våra vägar: Vad händer när människor utan kunskaper och utbildning ger sig ut och övningskör eller kör, om de mot förmodan lyckas får körkort? Hur många liv står på spel?

Särskilt tragiskt är det att unga människor luras. De luras på både pengar och trygghet när de anlitar en svart körskola och det visar sig att lektionerna har varit så bristfälliga att de inte klarar av uppkörningen. Då är pengarna som man sparar under lång tid också borta.

Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att man kan börja med att konstatera att det finns ett skäl till att vi har reglerat hur övningskörningsverksamheten och trafikskoleverksamheten i Sverige ska bedrivs. Att det krävs både utbildning och tillstånd också för att privat övningsköra med någon och att det krävs speciella tillstånd för att bedriva körskoleverksamhet beror ju på att vi har en tradition i Sverige av att sätta trafiksäkerheten väldigt högt. Det handlar också om ordning och reda på arbetsmarknaden med skatter och annan lagstiftning men också när det gäller sådana saker som Borianna Åberg nämnde i sitt tidigare inlägg: försäkringar, ansvar gentemot kunden och så vidare. Det finns många goda skäl till varför vi har en reglerad verksamhet här.

Det är naturligtvis ytterst de seriösa företagen som drabbas av illojal konkurrens, men även, precis som Borianna Åberg säger, de som anlitar de här svarta körskoleföretagen. De riskerar naturligtvis att få en dålig och bristfällig utbildning som gör att de har svårare att klara sin uppkörning. De bidrar också till att den här typen av verksamhet fortsätter att bedrivs. Det finns alltså goda skäl att bekämpa den här verksamheten.

Tyvärr finns det inga enkla svar när det gäller den här typen av brottslighet. Det vi vet har fungerat i andra branscher är när till exempel Skattemyndigheten, Polisen och exempelvis Arbetsmiljöverket gör samordnade insatser. Därför tycker jag att det är viktigt att Transportstyrelsen nu har en utvecklad samverkan med andra myndigheter för att se på vilket sätt man kan komma åt den här verksamheten.

Jag tror inte heller att de flesta körskolor bedrivs i den formen för att regelverket är krångligt. Däremot tror jag att om man gör regelverket enklare och därmed kanske också billigare för de seriösa körskolorna så kommer också prisskillnaden gentemot de svarta körskolorna att minska, vilket gör att det blir mer attraktivt att välja de seriösa körskolorna. De får

bättre förutsättningar att bedriva sin verksamhet på ett effektivt sätt. I den delen tror jag alltså att det finns ett samband.

Vi vill naturligtvis att de som driver körskola ska ha goda förutsättningar att göra det kostnadseffektivt. Vi ska ha tydliga regler som bidrar till att upprätthålla trafiksäkerhet, men vi ska inte göra det krångligt i onödan. Därför är det viktigt också med den här regelöversynen.

Jag ser också fram emot att ta del av resultatet av Transportstyrelsens utvärdering av begränsningen av antal körkortselever så småningom. Men det är viktigt att framhålla att det här är en olaglig verksamhet, en brottslig verksamhet, och det är därför en polisiär fråga. Upptäcker man därför eller hör ryktas om att den här typen av verksamhet försiggår är det polisanmälan som är rätt sak att göra.

Det går nämligen inte att komma åt detta bara genom att förbättra regelverken. Regelverken finns där; ändå finns det de som väljer att bryta mot dem. Därför är risken för upptäckt naturligtvis också en viktig fråga.

Anf. 102 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag och ministern är eniga om vikten av bra körkortsutbildning, sjysta villkor för företag, rättvis konkurrens och fortsatt hög säkerhet på våra vägar. Nu är det ministern som har makten i sin hand och kan se till att förverkliga alla dessa önskemål.

Jag kan drista mig till att ge ministern några tips, till exempel att begränsa antalet övningskörningstillstånd till ungefär fem eller färre, att förbjuda att privatpersoner registrerar sig som ägare till bilar med dubbelkommando och självklart att göra en översyn av hela verksamheten.

Sommaren är här. Många elever har slutat skolan och har börjat övningsköra och blickar mot den frihet som ett körkort ger. Det är vår uppgift att se till att det sker på ett säkert och bra sätt.

Jag vill också önska ministern en trevlig sommar.

Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket, Boriana Åberg!

Jag tror som sagt var att vi är överens om vikten av att minimera risken för att den här typen av verksamhet fortsätter.

Jag tror dock att innan man går vidare med ett skarpt förslag om att minska antalet handledarelever till exempelvis fem bör man nog också beakta risken för att det ytterligare ökar risken för mörkertal, därför att när du inte kan registrera fler än fem är det risk för att det är ännu fler som har betydligt fler, men det blir ännu svårare att upptäcka dem i registren.

Det kan också finnas fullt legitima skäl till att ha 10–13 handledarelever samtidigt. Det kan till exempel vara i en glesbefolkad del av landet där det är långt till närmsta körskola. Det kan handla om att de befintliga körskolorna inte kan erbjuda körskoleverksamhet på olika språk.

Jag tror därför att man ordentligt ska utreda vilka konsekvenserna blir när man vill införa regelförändringar. Grundproblemet här, vidhåller jag, är inte att det är brister i regelverket. Grundproblemet är att människor, trots att det finns ett bra, tydligt och väldigt kraftfullt regelverk väljer att bryta mot dessa regler.

Därför är det också viktigt att polisen får kännedom om den här typen av verksamhet och också får möjlighet att utreda dessa brott. Det är som sagt var brott med lågt straffvärde och ofta svåra bevislägen.

Det här är ett område som vi fortsätter att arbeta med, och jag ser fram emot Transportstyrelsens fortsatta arbete med det. Jag önskar också Boriana Åberg en trevlig sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2015/16:668 om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svensk utvecklingspolitik

Anf. 104 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Hans Linde har frågat mig hur jag avser att öka den andel av den svenska biståndsbudgeten som går till SRHR samt vilka initiativ jag avser att vidta för att Sida och UD ska utveckla bättre uppföljningssystem för svenskt SRHR-bistånd.

Jag vill först understryka att jag helt instämmer i Hans Lindes syn på vikten av SRHR för mänskliga rättigheter, jämställdhet och social och ekonomisk utveckling. SRHR är, och kommer fortsatt att vara, en högt prioriterad fråga för regeringen och en central del av vår feministiska utrikes- och utvecklingspolitik.

Regeringens starka politiska stöd för jämställdhet och SRHR omsätts också i en tydlig politisk vilja att avsätta de resurser som krävs. Sverige är redan i dag en betydande givare till SRHR globalt. Omkring 7 procent av biståndsverksamheten går till SRHR. Detta är en hög siffra, även i internationell jämförelse.

Samtidigt vill jag påminna om att precis som SRHR hänger ihop med andra politikområden hänger andra politikområden ihop med SRHR. Ett förbättrat rättsväsen och ett utbyggt utbildnings- och hälsosystem stärker också sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Grundläggande samhällsfunktioner och institutioner är en förutsättning för effektiva SRHR-insatser.

Regeringen har särskilt värnat SRHR i ett svårt budgetläge. Kärnstödet till FN:s befolkningsfond, UNFPA, har höjts och kärnstödet till Unids har värnats. Dessa två är de organisationer inom FN-systemet vars hela verksamhet ägnas åt SRHR, till skillnad från Globala fonden som ägnar sin verksamhet även åt tuberkulos och malaria. Regeringens stöd till Globala fonden är fortsatt mycket stort. År 2016 avsattes 550 miljoner kronor. Sammanlagt under perioden 2014–2016 avsätter Sverige 2,2 miljarder till Globala fonden, vilket är en ökning med 200 miljoner från tidigare period. Sverige är i dag den näst största enskilda givaren till både UNFPA och Unids, vilket understryker den vikt regeringen lägger vid dessa frågor.

I regleringsbrevet till Sida 2016 gav regeringen Sida i uppdrag att särskilt värna SRHR-insatser inom ramen för gällande strategier eller motsvarande. Detta har bland annat inneburit att volymen på stödet till SRHR-insatser inom ramen för den globala strategin för socialt hållbar utveckling har bibehållits. Regeringen har också fattat beslut om att inkludera SRHR som ett resultatområde i tre nya landstrategier som tidigare inte innehöll SRHR. Det är strategierna för Moçambique, Liberia och Etiopien. Detta är en tydlig styrsignal från regeringen till Sida som på sikt kommer att innebära ökade volymer för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. An-

slagsposten för stöd till organisationer i det svenska civila samhället värdades också i budgeten för 2016. Inga neddragningar i anslagsposten har gjorts mellan 2015 och 2016.

Regeringen avser att återkomma till SRHR-stödet inom ramen för budgeten för 2017. Sverige är också aktivt pådrivande för att EU-kommissionen och andra givare ska öka sitt stöd till SRHR.

Utrikesdepartementet har i samarbete med Sida sedan 2011 tagit fram detaljerad statistik över Sveriges stöd till hälsa och SRHR. Statistiken tas fram enligt samma metod varje år för att möjliggöra uppföljning och jämförelser över tid. Redovisningen utgår från den statistik Sida och Regeringskansliet rapporterar till OECD-Dac.

Som vid all statistikrapportering finns det utmaningar även vad gäller SRHR-statistiken. SRHR är ett brett verksamhetsområde som innefattar frågor kopplade till bland annat mänskliga rättigheter, jämställdhet, hälsa och demokrati. En konsekvens av detta är att vissa SRHR-insatser klassificeras som jämställdhets- eller demokratiinsatser och därmed osynliggörs i SRHR-statistiken. Vi vet därför att det svenska stödet till SRHR är större än vad OECD-Dac-statistiken visar. För att råda bot på detta har Sida börjat se över möjligheten att lägga in en särskild markör för att hitta alla insatser med koppling till SRHR.

Jag kan försäkra Hans Linde att Sverige kommer att fortsätta vara ett av de länder som starkast står upp för SRHR.

Anf. 105 HANS LINDE (V):

Herr talman! Tack, Isabella Lövin, för svaret!

Vi kan väl börja med att konstatera att vi av vår egen historia här i Sverige har lärt oss vikten av att satsa på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

När min mormor föddes 1926 hade Sverige förbud mot både preventivmedel och abort. Vi hade också en mödradödlighet på en nivå som motsvarar den vi i dag ser i Rwanda.

När min mamma föddes 1953 hade man äntligen tillåtit preventivmedel och börjat bedriva sexualupplysning. Men vi hade fortfarande abortförbud, och vi hade en mödradödlighet på en nivå som motsvarar den vi i dag ser i Nicaragua.

När jag föddes 1979 hade man äntligen legaliserat abort och startat de första ungdomsmottagningarna, och när jag var åtta månader gammal slutade man klassa homosexualitet som en sjukdom. Mödradödligheten låg på en nivå som motsvarar den vi i dag ser i Litauen.

Vi i Sverige har lärt oss den hårda vägen att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter. Vi har också sett att satsningar på området – om man gör rätt saker – leder till jämställdhet, ekonomisk utveckling och demokratisering.

Tyvärr är det alltför många länder på jorden som ännu inte har gjort den resa som vi i Sverige har gjort. Varannan minut dör en kvinna eller en flicka i världen på grund av en graviditet. Var tolfte minut dör en kvinna eller en flicka på grund av en osäker illegal abort. Vi ser att abortförbud, förbud mot preventivmedel och begränsad sexualupplysning, som en gång i tiden var ett enormt utvecklingshinder i vårt land, i dag slår sönder förutsättningarna för utveckling i Nicaragua, Egypten och Sierra Leone.

Behoven är stora och uppenbara. Samtidigt är Sverige ett land där vi har det politiska modet och ett brett stöd i Sveriges riksdag för att jobba med SRHR. Vi har också erfarenhet och kompetens när det gäller de här frågorna. Tyvärr kan vi konstatera när vi blickar ut över världen att vi är alldeles för ensamma om att ha de förutsättningarna. Därför är det svårt att se något annat politikområde där vi har ett större mervärde internationellt än just sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Jag tycker därför att det är viktigt att Isabella Lövin i dag är så tydlig med att det här är en högt prioriterad fråga och säger att regeringens starka politiska stöd för jämställdhet och SRHR omsätts i en tydlig politisk vilja att avsätta de resurser som krävs. Jag välkomnar att man lyfter fram SRHR i de nya landstrategier som har nämnts. Jag välkomnar också att regeringen så tydligt lyfter fram SRHR, till exempel vid det världshumanitära toppmötet i Istanbul nyligen.

Jag har nu diskuterat frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svenskt bistånd med tre biståndsministrar – först Gunilla Carlsson, sedan Hillevi Engström och nu Isabella Lövin. Jag har under alla dessa debatter haft samma skäl att välkomna starkt engagemang från statsråden och löften som de har gett. Men jag har också behövt ställa samma frågor: Var är pengarna? När kommer satsningarna? När börjar engagemanget synas i budgeten?

Trots att vi nu har haft tre statsråd på raken som har hållit engagerade tal om SRHR ser vi inte att andelen av den svenska biståndsbudgeten som går till SRHR ökar. Tvärtom ser vi att nivån under de senaste tio åren har legat på mellan 6 och 7 procent, konstant över tid. Det visar på ett problem: Trots att vi hör och ser det här engagemanget ligger vi i dag under den nivå för bistånd till SRHR som Sverige hade 2006, alltså för tio år sedan. Då låg det på 8 procent.

Därför vill jag fråga Isabella Lövin: Är statsrådet nöjd med nivån 7 procent? Är det en bra nivå för andelen av det svenska biståndet som går till SRHR? Eller är det statsrådets ambition att Sverige under de kommande åren ska öka andelen som går till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter?

Anf. 106 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Hans Linde! Vi delar verkligen analysen om vikten av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som en grundval för inte minst kvinnors men också hela familjers möjlighet att utvecklas.

Utvecklingen på det här området har också möjliggjort för kvinnor att i högre utsträckning delta i det ekonomiska livet, få makt över sin egen situation, gå vidare i utbildning och därmed lägga grunden för bättre möjligheter i livet för sina barn och hela sin familj.

Vi ser att stora utmaningar återstår, inte minst i Afrika, när det gäller antalet barn som föds som inte nödvändigtvis är planerade. Barnäktenskap och att flickor väldigt tidigt tvingas in i moderskap är ett stort hinder för utveckling.

När det gäller vårt stöd specifikt till SRHR är det som jag sa i mitt svar knutet till väldigt många insatser där man stärker SRHR men inte nödvändigtvis klassar den insatsen som SRHR eftersom det också kan handla om jämställdhet, utbildning och att stärka rättsväsendet så att kvinnor får hjälp

när de har utsatts för sexuellt våld. Det kan handla om att stärka civilsamhället, som också jobbar för kvinnors rättigheter, för att det ska kunna driva politik och utveckling i de länder som det handlar om.

Vi har nu gett Sida i uppdrag att utveckla en ny markör, så att vi tydligare ska kunna spåra hur mycket av svenskt bistånd som faktiskt går till SRHR-insatser. Det är också någonting som vi ämnar driva inom OECD-Dac-kretsen. Det finns nämligen inte riktigt en jämförbarhet där, eftersom man inte rapporterar om SRHR. Genom att ha en särskild markör där skulle vi också kunna pressa på andra givare att leverera bättre i dessa sammanhang.

Sverige är också, till skillnad från andra givare, en givare som törs gå in i de mer kontroversiella sammanhangen när det handlar om hbtq-personers rättigheter och när det handlar om rätten till abort. Där kan man se en kvalitativ skillnad mellan hur Sverige och hur vissa andra givare agerar i dessa sammanhang. De kanske koncentrerar sig mer på ren mödravård eller möjligen på preventivmedelstillgång och rådgivning.

Vi har under mycket besvärliga budgetförhållanden under förra året ändå prioriterat värnandet av SRHR-frågorna. Vi har ökat vårt stöd till bland andra UN Women, som är helt systembärande i dessa frågor. Vi har kvar vårt stöd till Un aids. Vi har också skyddat UNDP, som är den organisation som på marknaden faktiskt kan utföra dessa insatser och är helt systembärande för FN-systemet. Vi har dessutom introducerat SRHR i tre nya landstrategier och antagit en ny regional strategi för hela Afrika söder om Sahara, helt fokuserad på SRHR.

Vi prioriterar alltså detta. Jag kan inte säga att jag är nöjd med 7 procent, men vi måste också titta noggrannare på helheten.

Anf. 107 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tar ändå fasta på det sista som Isabella Lövin sa, att man ändå inte är riktigt nöjd med 7 procent utan vill öka detta lite till. Det tycker jag är ett välkommet besked.

För två år sedan samlades 260 parlamentariker från 134 länder just i denna kammare för den så kallade IPCI-konferensen, som handlade om mödradödlighet, befolkningsfrågor och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Då gjordes en mycket tydlig uppmaning till jordens länder att de skulle avsätta minst 10 procent av sina biståndsbudgetar till just sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det skulle vara snyggt om också Sverige, som stod värd för denna konferens, skulle kunna leva upp till detta åtagande. Jag skulle gärna vilja höra från Isabella Lövin att man är beredd att sätta upp ett mål om att minst 10 procent av det svenska biståndet ska gå till SRHR.

Det är klart att dessa frågor om markörer och uppföljning kanske inte låter som de allra mest spännande. Men de är viktiga och centrala, eftersom de handlar om ansvarsutkrävande och om att jag som folkvald riksdagsledamot av svenska väljare, och våra partner i andra delar av världen, ska kunna utkräva ansvar av den svenska regeringen. Då måste det finnas transparens och statistik. Tyvärr har detta brustit. Det har varit svårt att få information om hur stor andel av den svenska budgeten som går till SRHR. Jag vill verkligen understryka vikten av detta, så att vi kan värna transparensen och ansvarsutkrävandet.

Jag har i dag och tidigare berömt Isabella Lövins engagemang för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det är just därför som jag också har varit lite besviken det senaste året över en del av de vägval och prioriteringar som regeringen har gjort. Globala fonden är en sådan sak. Regeringen valde att fatta beslut i december om att minska anslagen till Globala fonden med 300 miljoner. Man bröt ett ingånget avtal, och minskade det med 35 procent. Denna neddragning motsvarar kostnaden för att ge 100 000 människor som lever med hiv livräddande medicinering och behandling.

Tyvärr är detta inte det enda exemplet på att man faktiskt har valt bort SRHR-insatser. IPPF, International Planned Parenthood Federation, som jobbar i 170 länder och oftast med de mest sårbara grupperna och med de mest kontroversiella SRHR-frågorna får i år en neddragning av sitt stöd från Sverige. Det drabbar såklart deras verksamhet.

Tidigare i vår meddelade Sida att man kommer att skära ned stödet till ramorganisationerna med i genomsnitt drygt 7 procent. Det kommer också att drabba en rad svenska frivilligorganisationer som jobbar internationellt med dessa frågor. Stödet från Sida till organisationer som Kvinna till Kvinna, RFSU och Diakonia dras ned. Det kommer såklart att drabba Sveriges arbete med SRHR-frågorna.

Det sägs ibland att politik är att vilja. Men det handlar också om att välja och att göra prioriteringar. Jag tycker att det skulle ha funnits en möjlighet för denna regering att göra andra prioriteringar om den hade menat allvar med att man vill värna SRHR.

Jag vill även lyfta fram en annan fråga eftersom jag inte bara vill titta bakåt utan också titta framåt när det gäller hur vi kan förstärka detta arbete. Vi ser att de stora utmaningarna som nu ligger på vårt gemensamma bord – både för mig och för Isabella Lövin – är att hantera de stora humanitära kriser som skapas av sviktande stater, av klimatförändringar och av väpnade konflikter.

Vi vet att de människor som nu flyr – de är fler än någonsin sedan andra världskriget – inte bara behöver filter, tält och matpaket. De behöver också preventivmedel, sexualupplysning, mödravård och säkra aborter. Vi vet nämligen att sambandet mellan mödradödlighet och väpnade konflikter är glasklart.

Nederländerna har gjort tydliga åtaganden om att stödja UNFPA:s arbete i humanitära katastrofer. Jag vet att IPPF har vänt sig till Sverige för att få hjälp med sitt arbete i humanitära kriser. Är detta någonting som den svenska regeringen är beredd att hörsamma?

Anf. 108 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Låt mig först understryka att jag har svårt att se vi hade kunnat göra andra prioriteringar under förra året. Vi värnade SRHR-insatser klart och tydligt. De neddragningar som Hans Linde refererar till och som Sida gjorde under förra året baseras på ett missförstånd som jag väldigt gärna reder ut. Sida fick ovanligt stora återbetalningar under 2014 och kunde därför under befintliga avtal betala ut sammanlagt 92 miljoner kronor till ett antal ramorganisationer i december 2014. Detta var alltså från ett anslagssparande, och om vi inte hade delat ut det hade det inte gynnat några organisationer alls.

Däremot blev återbetalningarna under 2015 ovanligt små. Det var ett mycket svårt budgetår, som vi alla minns, vilket inte möjliggjorde att motsvarande belopp fördes över till 2016.

Det som nu upplevs som en nedskärning är i själva verket en extra tilldelning som var utöver anslag som annars skulle ha gått till de organisationer som arbetar med bland annat SRHR-frågor. Detta baseras alltså på ett missförstånd.

Vi värnade, som Hans Linde vet, SRHR-insatserna under ett extremt ansträngt budgetläge. Vi var tvungna att göra vissa tuffa prioriteringar. När det gäller Globala fonden är vi fortfarande en oerhört stor givare. Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria är ensam fortfarande en av de absolut största utgiftsposterna i svenskt bistånd. Den låg på ungefär 800 miljoner, och vi skar ett år ned till en halv miljard. 800 miljoner är det som vi ger till vårt största biståndsland, nämligen Afghanistan.

Vi är därför fortfarande en oerhört stor givare till Globala fonden. Men det är också viktigt att komma ihåg att Globala fonden inte har något arbete på marken. Det är en fond. Vi ansåg därför att det var mycket viktigare att värna de partner som har utförarmöjligheter på marken, alltså de partner som finns på landnivå. Då har vi Un aids. Vi har också UNDP, UN Women och WHO som är systembärande och där effekterna skulle bli så oerhört mycket större om vi drog oss ur.

Vi har verkligen haft en tuff situation när vi har varit tvungna att göra en prioritering. Inom ramen för det har vi verkligen värnat SRHR när det gäller Globala fonden. När det gäller insatser för social och hållbar utveckling är det SRHR som har värnats av Sida enligt regeringens instruktioner. Prioriteringen kvarstår alltså.

Det är också viktigt att se vad som är vad. Utbildningsinsatser som hjälper unga att gå i skolan förebygger även tonårsgraviditeter. Och om vi satsar på hälsosystem är det en förutsättning för att hjälp till preventivmedelsrådgivning eller mödravård ska kunna levereras.

Hjälper vi det civila samhället eller rättsinstitutioner hjälper vi också kvinnor som har utsatts för sexuella övergrepp eller liknande.

När det slutligen gäller den humanitära frågan är det en viktig aspekt, som vi också tog upp under det humanitära toppmötet, att kvinnor är extremt utsatta i flyktingsituationer. Sverige prioriterar redan det arbetet och kommer att fortsätta göra det, även genom att övertyga andra givare och genom att arbeta på systemnivå för att få organisationer att uppmärksamma och prioritera arbetet.

Anf. 109 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag ska ta upp några olika saker.

Missförstånd eller inte när det gäller ramorganisationerna – faktum kvarstår att vi har en rad ramorganisationer som i dag sitter med sin verksamhet och tvingas skära i den eller skjuta upp olika insatser. De tvingas skicka negativa besked till sina partner i syd. Det är klart att det kommer att påverka vårt arbete i år och kommande år när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa runt om i världen.

När det gäller Globala fonden gör jag en annan prioritering än Isabella Lövin. Men om vi blickar framåt vet jag nu också att regeringen ska sätta sig ned och förhandla om ett nytt avtal med Globala fonden för en kom-

mande treårsperiod. Jag hoppas verkligen att regeringen är beredd att upprätthålla ett starkt engagemang för Globala fonden och att man kan sluta ett nytt treårigt avtal med hög ambitionsnivå.

Slutligen ska jag ta upp de humanitära insatserna, för jag tycker att det är en av de kanske viktigaste frågorna just nu. Vi ser att Sverige ökar sitt humanitära stöd kraftigt, och det är mycket välkommet. Men det är viktigt att i det arbetet inte glömma bort arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Jag besökte i december ett flyktingläger i Jordanien, lägret Azraq. Där beskrev man hur många desperata föräldrar gifter bort sina döttrar vid en ålder av 13, 14 eller 15 år, därför att de tror att det är det enda sättet att bevara deras säkerhet. När jag besökte flyktinglägret beskrev man från FN hur man tvingats stänga lägrets sjukhus eftersom man saknade finansiering. Det fanns inga möjligheter att erbjuda mödravård till lägrets gravida kvinnor och flickor.

Det visar varför dessa frågor är viktiga också inom ramen för det humanitära arbetet, och det är tyvärr alldeles för få givare som är beredda att gå in. Vi såg tidigare att Australien var inne och finansierade mycket av IPPF:s arbete i till exempel Syrien men att landet nu har skurit ned sitt stöd. Det är viktigt – och det är min kanske tydligaste signal till Isabella Lövin i dag – att inom ramen för det humanitära arbetet öka stödet till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Anf. 110 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Aldrig har vi haft så många människor i behov av humanitär katastrofhjälp som vi har i dag. Det rör sig om 125 miljoner människor i världen. 60 miljoner människor är på flykt, och vi har ett humanitärt system som är kroniskt underfinansierat. Sverige är ett av de tio länder i världen som står för 90 procent av allt finansiellt stöd till dessa 125 miljoner människor. Det är helt oerhört vilket ansvar vi tar.

Systemet är bara finansierat till hälften. Vad är det då som prioriteras av dem som är tvungna att leverera hjälpen på marken? Jo, man prioriterar mat, man prioriterar tält och man prioriterar vatten. Man prioriterar de mest elementära sakerna. Det första som faller bort är sådant som gör människors liv värdiga, till exempel utbildning och de sociala bitarna.

Vi är nu ordförande i ett initiativ som heter Call to Action, som just prioriterar sexuell och reproduktiv hälsa och kvinnors situation i humanitära situationer. Vi jobbar där för att få andra länder att förstå att detta är helt centralt. Kvinnor, flickor och barn är ju de som är allra mest utsatta i dessa katastrofsituationer när människor är på flykt. Den sexuella utsattheten för kvinnor fortplantar sig också i generationer på grund av ofrivilliga graviditeter, social uteslutning och allt det som kan hända när kvinnan är offer flera gånger om – och även barnen. Det skapar ytterligare söndring i dessa situationer.

Detta är alltså oerhört viktigt, och det är viktigt att vi använder biståndet och vår politiska energi till att förhindra nya krig och konflikter från att uppstå. Det är också en prioritering i svenskt bistånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 111 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):
Herr talman! Hans Linde har frågat mig

1. om jag avser att ta några initiativ med anledning av kritiken i Statskontorets rapport om bristande styrning från Regeringskansliet
2. om jag avser att verka för att regeringen ställer krav på obligatoriska risk- och konsekvensanalyser för myndigheters och statsägda bolags insatser inom utvecklingssamarbetet
3. vad jag avser att göra för att öka transparensen kring myndigheters och statsägda bolags insatser inom utvecklingssamarbetet
4. vilka initiativ jag avser att ta för att motverka ändringar i OECD-Dacs regelverk för privatsektorbiståndet och för att försvara åtagandena i agendan om biståndseffektivitet när det gäller obundenhet och lokalt ägarskap.

Låt mig först slå fast att Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda med fokus på utvecklingsfinansiering samt klimatavtalet i Paris tydliggör behovet av stärkta partnerskap och mobilisering av fler aktörer samt ökade resurser för hållbar utveckling och klimatinvesteringar – däribland privat sektor och dess resurser.

Ökad inhemsk resursmobilisering och bistånd är fortsatt centralt, men inte tillräckligt, för att möta behoven för att utrota den extrema fattigdomen. Stora investeringar behövs. Biståndsmetoder för att engagera privat sektor och investeringar för utveckling är ett komplement till traditionellt utvecklingssamarbete. Det kan vara särskilt relevant till exempel i arbetet med att säkerställa finansiering för investeringar i förnybar energi i utvecklingsländer.

I syfte att inhämta underlag för den fortsatta utvecklingen av styrningen av Sidas och Swedfunds verksamhet vad gäller samverkan med privat sektor inom biståndet gav regeringen i juli 2015 Statskontoret i uppdrag att se över rollfördelningen mellan Sida och Swedfund på området, med anledning av den tidigare regeringens omfattande uppdrag till Sida att införa privatsektorstöd i biståndet.

Statskontoret fann att det inte fanns något betydande problem när det gäller denna rollfördelning. Sida och Swedfund har kompletterande roller och olika inriktning på sina verksamheter och instrument. Samtidigt ser Statskontoret möjligheter till förbättrad samordning och samarbete mellan dessa två aktörer som borde kunna ge en ökad effekt av det samlade utvecklingssamarbetet.

Beredning av initiativ med anledning av Statskontorets rapport pågår för närvarande i Regeringskansliet. Effektiv användning av biståndets resurser är förstås centralt för regeringen. Jag ser därför fram emot att återkomma i frågan när beredningen är avslutad.

Hans Linde tar även upp frågan om risk- och konsekvensanalyser i verksamheten och refererar till EBA-rapporten *Business and Human*

Rights in Development Cooperation – has Sweden incorporated the UN Guiding Principles? Regeringen beslutade i juli 2015 att ändra Sidas instruktion för att säkerställa att myndighetens verksamhet bedrivs i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. I statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande, som även omfattar Swedfund, har regeringen identifierat samma principer och riktlinjer som väsentliga att följa för företag med statligt ägande.

Hans Linde tar också upp transparens. Transparensen är en hörnsten i svenskt utvecklingssamarbete, och Sverige är en starkt pådrivande kraft globalt för att främja ökad transparens också i det internationella utvecklingssamarbetet. För Sidas verksamhet som rör samverkan med privat sektor och innovativ finansiering gäller samma krav som för myndighetens övriga verksamhet. Swedfunds prisbelönta årsredovisning är ett exempel på en transparent och offensiv redovisning av bolagets verksamhet. Information om beslut om det svenska biståndet finns bland annat på informationstjänsten openaid.se.

Hans Linde nämner slutligen även OECD-Dac. Vid ministermötet i OECD-Dac den 18–19 februari fattades beslut om på vilket sätt stöd till offentliga institutioner som mobiliserar privata resurser för utvecklingsändamål ska få räknas som bistånd. OECD-Dac slog då fast att en grundförutsättning för att sådana stöd ska få räknas som bistånd är att deras huvudsyfte är att bidra till ekonomisk utveckling och välfärd i fattiga länder. Den principen är fundamental, och Sverige kommer att fortsätta verka för att regelverket ska spegla givarländernas ansträngningar och vara transparent.

Principen om obundenhet i biståndet är fortsatt central för svenskt bistånd, och vi förespråkar ett lokalt ägarskap. Allt utvecklingssamarbete ska bidra till hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Anf. 112 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet också för detta svar.

Det är uppenbart att om vi ska lyckas nå de stora målsättningarna i Agenda 2030 om att utrota fattigdomen, minska ojämlikheten mellan män och kvinnor, stoppa klimatförändringarna och skapa en socialt och miljömässigt hållbar utveckling måste vi involvera den privata sektorn. Det går inte att bedriva ett framgångsrikt och långsiktigt utvecklingsarbete utan att förhålla sig till konsekvenserna av handel, investeringar och privata företag. Och det saknas inte goda exempel på när näringslivets intressen sammanfaller med utvecklingspolitikens mål. Jag vill vara tydlig på den punkten.

Jag besökte Nicaragua när Sverige fortfarande hade ett utvecklingssamarbete med landet. I Nicaragua hjälpte Sida genom programmet Fondeagro småbönder som odlade kaffe att bli krav- och rättvisemärkta. Svenska ambassaden, som vi då hade i Managua, såg sedan till att koppla ihop dessa småbönder med det svenska kaffebolaget Arvid Nordquist, som var på jakt efter kaffeböner av god kvalitet som var både krav- och rättvisemärkta. Det slutade med att det i Sverige nu säljs kaffe från de här småbönderna i Nicaragua. Det var en vinst för alla inblandade.

Men det är inte så svårt att se exempel på motsatsen. År 2013 besökte jag koppargruvan Mopani i norra Zambia, som ägs av det schweiziska bolaget Glencore. Det var då en utan tvekan framgångsrik verksamhet. Kopparpriset var skyhögt och lönsamheten mycket god. Men bara ett stenkast

från smältverken levde zambier i den djupaste fattigdom. Ägarna till Mopani blåste den zambiska staten på över 800 miljoner kronor i skatt varje år. Det var fyra gånger mer än det samlade svenska biståndet till Zambia samma år.

Det är här någonstans det börjar bli komplicerat. Hur agerar Sverige och hur använder vi vårt utvecklingssamarbete när vinstintressena i den privata sektorn hamnar i direkt konflikt med målen för svensk utvecklingspolitik?

Expertgruppen för biståndsanalys och Statskontoret har nyligen publicerat två bra rapporter om det svenska biståndet och den privata sektorn. Båda rapporterna pekar på brister i styrning och samstämmighet.

Jag tycker att det är bra att Isabella Lövin är tydlig med att hon tar Statskontorets kritik på allvar och nu förbereder initiativ för att svara på den kritik som har framkommit. Här kommer vi att följa statsrådets arbete framöver.

Expertgruppen för biståndsanalys efterlyser att man inför ett obligatoriskt krav på statliga företag och myndigheter att genomföra risk- och konsekvensanalyser i situationer med hög risk för kränkningar av mänskliga rättigheter.

I sitt svar säger Isabella Lövin att regeringen identifierar FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter som väsentliga att följa för företag med statligt ägande. Jag måste erkänna att jag inte riktigt förstår vad det innebär, och jag skulle gärna vilja få ett förtydligande från statsrådet.

Andra har valt att vara tydliga. Svenska Concord har krävt att Sverige inför en lagstiftning med krav på obligatoriska konsekvensanalyser för företag som verkar i särskilda riskmiljöer och risksektorer. Är regeringen beredd att gå vidare med en sådan lagändring, så att det blir tydligt och klart att vi ställer den här typen av krav på konsekvensanalyser för företag som agerar i riskmiljöer och risksektorer?

Något som också är lite oroande är att när Expertgruppen för biståndsanalys gjorde sin granskning kunde inga av de myndigheter eller statliga bolag som kontaktades lämna ut relevanta dokument som visade på de riskbedömningar som hade gjorts i aktuella projekt. I vartenda fall hänvisade man till sekretess. Tycker Isabella Lövin att det är en rimlig ordning?

Anf. 113 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Vi delar naturligtvis uppfattningen att om inte näringslivet och den privata sektorn tar ett ansvar och uppträder ansvarsfullt i utvecklingsländer kommer vi aldrig att se ett förverkligande av Agenda 2030. Biståndets roll är ändå en liten droppe i det enorma finansiella hav som rör sig globalt sett. Om investeringarna leder till en ohållbar utveckling kommer vi aldrig att kunna komma vidare med biståndet som kämpar motströms.

Vi ser en nödvändighet och en möjlighet att samarbeta med den privata sektorn, som också var en del av Sveriges delegation i förhandlingarna om Agenda 2030 och inte minst Financing for Development. Vi behöver få genomslag för FN:s principer för mänskliga rättigheter inom företagandet och global hållbarhet för näringslivet som sådant.

När det gäller Statskontorets kritik – om vi ska kalla det för kritik – tar vi påpekandena på allvar. Jag vill understryka att det var regeringen själv som bad Statskontoret att titta på de olika roller som Sida nu har tagit när det gäller privatsektorsamverkan och Swedfunds uppdrag att helt och hållet ägna sig åt frågan och om det finns en komplementaritet. Det tyckte Statskontoret. Annars kunde man tänka sig att helt låta Swedfund ägna sig åt frågan. Att vi skulle tjäna på bättre synergier och samverkan eller en bättre kommunikation mellan de två tar vi på allvar, och det kommer vi att återkomma till.

Vad gäller EBA:s kritik vill jag understryka att rapporten skrevs innan regeringen beslutade om den nationella handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter och innan vi gav Sida instruktion att genomföra FN:s vägledande principer om företagande och mänskliga rättigheter i sitt privatsektorbistånd. Även de analyser som gjordes av företag gjordes innan Sida hade hunnit införliva de här principerna i styrningen.

Vi tycker givetvis att det är väldigt viktigt med uppföljning, konsekvensanalys och transparens. Regeringen har instruerat Sida att bedriva verksamheten i enlighet med internationella riktlinjer och principer för hållbart företagande.

Hur gör då Sida sin analys? Jo, man bereder projektförslag väldigt noggrant. Man har nyligen uppdaterat sina riktlinjer för MR-analys när det gäller företagande och MR och man har ett ramverk för hållbarhetsbedömning av privata aktörer. Riksrevisionen tittar på om Sida följer de lagar, förordningar och myndighetsinstruktioner som finns och gör en årlig uppföljning av hur Sida följer regeringens instruktioner.

Swedfund har också mycket väl utarbetade system för risk- och konsekvensanalyser. Man jobbar med både miljö- och social riskanalys under hela investeringsprocessen.

Vi följer naturligtvis redovisningen noga, och regeringens instruktioner är tydliga.

Anf. 114 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att regeringen så tydligt lyfter fram FN:s principer om mänskliga rättigheter och företagande. Men det blir väldigt svårt för mig som riksdagsledamot i Sveriges riksdag att utkräva ansvar, eftersom det är otydligt vilka krav som ställs på svenska myndigheter och de statliga bolagen på flera områden. Framför allt är det nästan omöjligt att göra en uppföljning. När myndigheter och statliga bolag får frågor om hur de jobbar med det här hänvisar de till sekretess och vill inte lämna ut några uppgifter. Då blir det väldigt svårt att ha något ansvarsutkrävande för folkvalda, för svenska skattebetalare och för människor i syd.

Det här är ändå frågor som är centrala i svensk utvecklingspolitik. Vi kräver gång på gång av regeringar i syd, av FN-organ och av det civila samhället att det ska vara transparens, öppenhet och möjlighet till ansvarsutkrävande. Då måste vi rimligen också kunna ställa kraven på oss själva och på våra statliga företag och myndigheter.

Möjligheten till ansvarsutkrävande gäller inte framför allt mig. Det handlar framför allt om människor i syd. Jag tänker på de bönder i Liberia som fick sina möjligheter till försörjning sönderslagna av statliga Vattenfall och Swedfund när de gick in och investerade i bioenergi i företaget

Buchanan Renewables – ett projekt som lämnade många bönder långt fattigare än vad de var innan projektet inleddes.

Wilken möjlighet har dessa bönder att få insyn i de beslut som togs och i de konsekvensanalyser som gjordes för att kunna utkräva ansvar av dem som fattade dessa beslut? Här är dörrarna på många sätt stängda. Det är en viktig fråga ur ett rättighetsperspektiv.

I min interpellation lyfte jag fram den diskussion om att utreda hur privatsektorbistånd ska definieras som pågår inom OECD:s biståndskommitté Dac. Vid mötet i februari beslutade man att tillsätta en sådan utredning, och resultatet ska presenteras i oktober.

Starka krafter vill vidga definitionen av vad som får räknas som bistånd. Något som man tittar på är begreppet additionalitet. I detta sammanhang handlar additionalitet om att biståndsmedel endast får användas inom det privata näringslivet om insatsen annars inte skulle ha genomförts. Det handlar också om vad som får räknas som bistånd när det finns blandad finansiering från privata och offentliga källor. Man ska även titta på offentliga garantier till privata investeringar och när det kan räknas som bistånd.

Detta gör mig ganska oroad. Risken är uppenbar att fler insatser som vi i nord gör för att främja våra företag och vår export ska börja betraktas som bistånd. Det skulle innebära att biståndet urholkas och att det blir mer bundet och givarstyr.

Jag hoppas verkligen att Sverige kommer att hålla emot dessa förslag till vidgad definition av vad som får räknas som bistånd.

En förutsättning för att det privata näringslivet ska kunna bidra till en socialt och miljömässigt hållbar utveckling i Sverige eller någon annanstans är att det finns fackliga organisationer som kan hävda löntagarnas intressen och att det finns fungerande kollektivavtal på plats. Detta blundade den borgerliga regeringen helt för, vilket kanske inte var så förvånande.

Men jag blir lite oroad när Sida i en skrivelse från juni, som har lämnats över till regeringen och som handlar om hur biståndet ska användas för att stärka den sociala dialogen, beskriver fackliga organisationer som dysfunktionella, korrumperade och i avsaknad av medlemsinflytande. Det är inte en bra signal från Sida. Här behövs uppenbarligen en tydligare styrning från regeringen till Sida vad gäller att fackliga rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter.

Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Hans Linde ställer många frågor. Jag ska försöka hinna med dem.

Transparens är mycket viktigt. Vi ställer samma krav på privatsektorrelaterat bistånd som på allt annat bistånd. När organisationen Publish What You Fund kom med sitt aid transparency index 2016 hamnade Sverige på nionde plats av 46 givare, och vi fick högsta betyget väl godkänd.

Vi ska också vara stolta över att alla allmänna handlingar och all offentlig information om biståndet görs tillgängliga på den webbaserade informationstjänsten openaid.se. Där kan man följa när, till vem och för vilka ändamål biståndsmedel har betalats ut och med vilka resultat.

Prot. 2015/16:122

17 juni

Svar på
interpellationer

Sidas beslut och bedömningar är offentliga också när det gäller samarbete med företag. Alla insatser omfattas av transparensgarantin och publiceras på openaid.se.

Det är sant att i en del fall kan svaren på vissa av frågorna utgöra affärshemligheter, och då kan det inte bli offentligt. Men det är klart att Sida granskar och har rutiner och processer för detta. Sida har att respektera offentlighets- och sekretesslagen.

När det gäller OECD-Dac-kriterierna för bistånd har vi varit mycket tydliga med att det ska vara additionellt när det handlar om privatsektorbistånd. Det ska endast gå till insatser som annars inte hade ägt rum. Vi ska alltså inte stödja företagets investeringar i utvecklingsländer.

Det måste också vara obundet. Sveriges bistånd är det i allra högsta grad. Alla länder har inte den principen utan kopplar gärna sina biståndsinsatser till sitt privata näringsliv. Det gör inte Sverige och ämnar inte heller göra.

Givetvis ska vi se till att mänskliga rättigheter, sociala förhållanden och miljömässig hållbarhet uppfylls i de insatser som vi gör med biståndsmedel och det allmännas medel. Det är något helt centralt som vi också påpekar i OECD-Dac-sammanhang.

Vad gäller mötet i höst fastställdes kriterierna och principerna vid ministermötet i februari. Det som återstår är på mer teknisk nivå. Principerna om additionalitet och att fattigdomsbekämpning ska vara huvudsyftet är redan etablerade. På mötet var det tydligt att exportkrediter inte kommer att kunna klassas som bistånd. Det kan möjligtvis klassas som övrigt stöd men inte inom biståndet.

Regeringen har verkligen lyft upp fackliga rättigheter och anständiga arbetsvillkor som en central punkt inom biståndet. Vi har lyft in det i en lång rad strategier. Det var bra att Hans Linde nämnde detta. Det är givetvis ett komplement till privatsektorstödet.

Arbetstagares rättigheter och möjlighet att organisera sig är helt centrala också för en balans. Vi kan kalla det den svenska modellen, och det som ligger bakom begreppet global deal är att våra svenska framgångar på arbetsmarknadsområdet ska kunna exporteras.

Anf. 116 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vad gäller OECD-Dac har Isabella Lövin allt stöd för att fortsätta att hålla emot mot dem som vill öppna upp definitionerna. Jag välkomnar att Isabella Lövin är så pass tydlig på denna punkt.

Jag välkomnar också att Isabella Lövin är tydlig med vikten av fackliga rättigheter. Statsrådet får nog skicka en tydligare signal till Sida, för där ger man en märklig bild av hur man ser på fackliga organisationer. Det är uppenbarligen så att regeringen i sin styrning behöver klargöra att fackliga rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter. Man behöver också understryka att det behövs en social dialog i såväl den privata som den offentliga sektorn som inkluderar både fack och arbetsgivare och att svenskt bistånd har en viktig roll här.

En del av diskussionerna kan kännas lite tekniska och komplicerade, men en nyckelfråga är: Varför har vi inte uppnått mer med svenskt bistånd? Jag får ofta den frågan, och det tror jag att statsrådet också får.

Svaret är att mycket av det vi gör med biståndet slås sönder av insatser på andra områden. I exempelvis Liberia har vi de senaste åren gjort stora

insatser för fred, säkerhet och fattigdomsbekämpning. Samtidigt har det svenska statliga företaget Vattenfall gått in i ett bioenergiprojekt som har kastat ut människor i fattigdom och slagit sönder möjligheterna för småbönder att försörja sig. Detta visar vikten av samstämmighet.

I förra veckan lanserade regeringen sin nystart för Sveriges politik för global utveckling. Det är välkommet med en nystart, för detta är en nyckelutmaning om vi ska få en utvecklingspolitik som håller ihop och som gör skillnad.

Vi måste se att när det kommer till exportfrämjande insatser, handelspolitik och statliga företag har vi tyvärr fortfarande en stor målkonflikt kvar att hantera och lösa.

Anf. 117 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Regeringen har verkligen höjt ambitionsnivån vad gäller hållbart företagande och mänskliga rättigheter både nationellt och internationellt. Det är i helt i linje med vår nystart för politiken för global utveckling.

Sverige är ett av de första länder som har införlivat FN:s principer för hållbart företagande och mänskliga rättigheter inom företagandet nationellt. Det är helt nödvändigt om vi ska kunna se ett uppfyllande av Agenda 2030, de globala mål som världen så högtidligt antog förra året.

Detta kommer att bli fullständigt omöjligt om vi blundar för eller ser mellan fingrarna med giriga vinstintressen i fattiga länder som gynnar korruption eller struntar i miljömässig eller social hållbarhet på ett sätt som göder konflikter.

Det finns alltför många exempel på hur multinationella företag som har en omsättning som är långt större än ett fattigt lands hela bnp mycket lätt förhandlar till sig villkor som är fullständigt oanständiga vad gäller miljömässig och social hållbarhet. Det kan vara att flytta hela byar eller att förstöra stora havsområden.

Här är det viktigt att vi driver på från Sverige, inte minst genom EU, för att företag ska uppträda ansvarsfullt och anständigt. Genom politiken för global utveckling har vi ett helhetsperspektiv i den svenska regeringen.

När det gäller fackförbunden är det givetvis oerhört viktigt att vi stöder sjysta fackförbund som fungerar med sant demokratiska metoder, men vi ska inte blunda för att det kan finnas kriminalitet eller korruption inom olika delar av samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2015/16:690 om Finanspolitiska rådets granskning av klimatpolitiken

Anf. 118 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig hur jag och regeringen ser på den kritik mot klimatpolitiken som Finanspolitiska rådet framför och vilka åtgärder jag avser att vidta till följd av slutsatserna i Finanspolitiska rådets rapport.

Prot. 2015/16:122

17 juni

Svar på
interpellationer

Låt mig först säga att det redan när klimatkonventionen antogs 1992 stod klart att de industrialiserade länderna ska gå före genom att minska utsläppen i snabbare takt än utvecklingsländerna och göra det utifrån ansvar och förmåga. Det är inget vi kan välja att göra eller inte. Det är beklagligt att den tidigare regeringen inte agerade för att skapa större tydlighet kring ansvarsfrågan och tydligt visa att Sverige är berett att visa ledarskap. Desto mer glädjande är det att den parlamentariska miljömålsberedningen nu har enats om förslag till gemensamma målsättningar.

Regeringen genomför viktiga klimatsatsningar i Sverige. Exempel är Klimatklivet, stadsmiljöavtal och supermiljöbilspremierna, som stöttar ambitionen om fossilfria resor och transporter och klimatsmarta städer. Vi satsar på järnvägsunderhåll och kollektivtrafik. Det kostar; regeringen satsar stora medel på detta.

Kostnadseffektiviteten i klimatsatsningar är viktig, men det leder fel att enögt fokusera på klimatnyttan av vår klimatpolitik. Satsningarna skapar attraktivare städer med renare luft och skapar innovation och jobb i hela Sverige. Vi investerar i det hållbara samhällsbygget.

De många nyttorna av vår klimatpolitik låter sig inte enkelt analyseras i makroekonomiska modeller; det är väl känt. Jag konstaterar att varje beslut om nya mål har föregåtts av debatt om kostnader för klimatpolitiken. De ekonomiska modellerna har visat på höga kostnader. I backspegeln har vi dock nått våra nya mål både lättare och billigare än de samhällsekonomiska analyserna och modellerna har gjort gällande, samtidigt som den förnybara energin nu slår igenom inte bara i Sverige utan globalt.

Det är mycket förvånande att interpellanten och Finanspolitiska rådet har uppfattningen att regeringen minskar på internationella klimatsatsningar. Det hade räckt att läsa vår senaste budget för att se att det inte stämmer.

Det behövs enorma klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Därför har regeringen drivit igenom en rekordstor svensk finansiering av Gröna klimatfonden. Den svenska finansieringen meddelades redan 2014 och fick andra länder att följa samma exempel. Det är ett tydligt exempel på hur ledarskap kan få andra länder att följa efter.

Betydande satsningar görs också på klimatområdet inom ramen för bilaterala och regionala utvecklingssamarbetsstrategier. Sverige använder också sitt inflytande i det multilaterala samarbetet och i de internationella finansiella institutionerna för att investeringar i och stöd och subventioner till fossil energi ska fasas ut och att investeringar i förnybar energi ska öka.

I min roll som minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat möts jag av respekt för Sveriges politik och agerande, som ger hög trovärdighet. Jag möter ett stort intresse för de styrmedel vi använder men även våra tekniska lösningar och innovationer. Efterfrågan på samarbete med Sverige är stor. Genom en ambitiös klimatpolitik och en offensiv näringslivs-, innovations- och exportpolitik är regeringen övertygad om att kunna bidra till globala målsättningar och fortsatt stark konkurrenskraft för svenska företag.

Klimatavtalet från Paris innebär en avsevärd höjning av de globala klimatambitionerna. Alla länder är nu förbundna att bidra till att stärka sitt klimatarbete och till att begränsa klimatförändringen så långt under 2 grader som möjligt och helst under 1,5 grader. Ska vi lyckas med det fungerar inte den vänta-och-se-attityd som interpellanten är inne på. I stället måste

alla länder kliva fram och presentera hur det egna arbetet kan stärkas. Det gäller även Sverige.

Prot. 2015/16:122

17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 119 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag får börja med att tacka klimatminister Lövin för svaret, även om jag tycker att det är ett lite märkligt svar, av några skäl.

Det första som slår mig som anmärkningsvärt är tonen i delar av svaret, kanske framför allt mot slutet. Jag upplever att statsrådet använder sig av ett klassiskt debattknep: det som man brukar kalla för en halmgubbe. Det betyder att man hittar på att motdebattören har en uppfattning, och sedan argumenterar man mot den i stället för att bemöta det som motdebattören faktiskt säger. Jag hade nog förväntat mig lite mer av klimatministern än så, särskilt i en så här viktig fråga.

Statsrådet påstår nämligen i svaret att jag skulle förespråka en ”vänta-och-se-attityd”. Då vill jag be klimatministern visa var någonstans i min interpellation jag skriver något som kan uppfattas på det viset. För det gör jag verkligen inte.

Min interpellation består i princip av ett citat med tre punkter från Finanspolitiska rådets rapport, följt av mina frågor där jag ber statsrådet att redogöra för dels hur hon ser på den kritik som rapporten innehåller, dels vilka eventuella åtgärder statsrådet avser att vidta med anledning av rapporten.

Det mest allvarliga är att statsrådet inte alls bemöter kritiken från Finanspolitiska rådet. När man läser statsrådets svar får man snarast intrycket att hon antingen inte har läst rådets rapport eller inte riktigt har förstått vad rapporten faktiskt säger.

Det ägnas stor kraft i svaret åt att kritisera ekonomiska modeller i största allmänhet men framför allt åt att bemöta ett påstått argument, där någon – oklart vem – skulle vara emot alla former av kostnader i klimatpolitiken. Jag får anta att statsrådet menar att antingen jag eller Finanspolitiska rådet skulle vara av den uppfattningen.

Men det är ju inte alls detta som kritiken handlar om. Kritiken handlar om kostnadseffektivitet. Det är väsentlig skillnad på kostnader och kostnadseffektivitet. Kostnadseffektivitet handlar inte om hur mycket pengar vi ska spendera utan om hur vi ska få ut så mycket som möjligt av varje spenderad krona.

Om klimatministern verkligen är så besjälad av att minska utsläppen av växthusgaser som hon ger sken av och som jag i och för sig också tror att hon är borde hon ta denna fråga på lite större allvar. För vad det handlar om är hur vi kan minska utsläppen av växthusgaser så mycket som möjligt för de pengar vi väljer att satsa, oavsett hur stor den summan för stunden råkar vara.

Finanspolitiska rådet uttrycker det så här: ”En kostnadseffektiv klimatpolitik ligger i allas intresse då den sparar resurser och därmed möjliggör ytterligare insatser inom klimatpolitiken eller andra politikområden.”

Herr talman! Klimateffekterna är globala, och utsläppen av växthusgaser påverkar oss alla på hela jordklotet, oavsett var utsläppen sker. Därför är det lika viktigt att bli av med ett tons koldioxidutsläpp i exempelvis Kina som ett tons koldioxidutsläpp i Sverige. Och om vi kan åstadkomma fyra, fem eller kanske tio gånger större utsläppsminskningar för samma pengar

genom insatser utanför Sveriges gränser är det väl åtminstone något som man borde vara beredd att diskutera.

Klimatministern verkar ta både Finanspolitiska rådets rapport och min interpellation närmast som en förolämpning och tolka den som en uppmaning till att Sverige ska göra mindre eller ingenting alls. Men så är det inte.

Jag tycker att Finanspolitiska rådet har många intressanta poänger, även om jag inte är säker på att jag delar och fullt ut köper deras slutsatser om vad Sverige bör göra eller inte göra när det gäller exempelvis transportsektorn. Men just därför hade det varit intressant att höra klimatministerns syn på detta.

Anf. 120 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att be om ursäkt om jag i mitt svar har misstolkat den attityd som interpellanten har i klimatfrågan. Jag gläds åt att interpellanten inte tycker att vi ska vänta och se. Jag gläds också åt det parlamentariska arbete som sker inom Miljömålsberedningen, där vi har en bred enighet över blockgränserna kring ambitiösa miljömål och kring att Sverige ska bli koldioxid neutralt till 2045.

Det är ett föredöme för resten av världen. Så sent som för två dagar sedan framhöll jag detta, liksom energiöverenskommelsen om 100 procent förnybart till 2040, i Bryssel. Vi kan jobba tillsammans och se de gemensamma intressen som Sverige har och det ansvar vi också har i och med att vi har de bästa förutsättningarna med en mycket stor tillgång till förnybar energi och ett fredligt samhälle med ett näringsliv som är intresserat av att delta i den här omställningen. Om inte vi kan, vilka skulle då kunna?

Det stämmer inte att jag inte skulle ha läst Finanspolitiska rådets kapitel som handlar om klimatfrågan. Här finns det ett påstående som säger att det inte finns något empiriskt stöd för Miljömålsberedningens påstående att det skulle stärka Sveriges konkurrenskraft med en striktare klimatpolitik.

Jag vill nämna ett exempel som användes flitigt av den tidigare regeringen och som handlar om när Sverige 1991, som ett av de första länderna i världen, introducerade en koldioxidskatt. Det var då väldigt omdebatterat om Sverige skulle gå före, vilka konsekvenser det skulle få för svenskt näringsliv och om inte hela landet skulle hamna bakom alla andra på grund av den här så kallade straffskatten. Men sedan dess, 1991, har utsläppen minskat med 25 procent och bnp ökat med 60 procent.

I dag framhåller näringslivet mycket ofta de striktare regler som Sverige har haft på lagstiftningsområdet som en absolut konkurrensfördel. Vi är ju ett exportberoende land. Som minister för internationellt utvecklings-samarbete upplever jag att man efterfrågar smarta svenska miljö- och tekniklösningar och innovationer på det här området. Här är det lagstiftning och målsättningar som har skapat stabila planeringsförutsättningar för svenskt näringsliv som i sin tur har drivit de här frågorna framåt.

Det andra som är direkt felaktigt i Finanspolitiska rådets rapport är att vi har minskat våra satsningar utomlands. Som ansvarig minister för det här området vad gäller klimatarbetet via biståndet har jag mycket klara besked att ge: Det har vi inte.

Vi är en av de absolut största givarna till Anpassningsfonden, Gröna klimatfonden och fonden för de minst utvecklade länderna. Vi jobbar via Sustainable energy for all. Vi har introducerat förnybar energi i en lång rad bilaterala biståndsstrategier. Vi jobbar med det regionalt i Asien, Oceanien och Afrika söder om Sahara. Vi ingår i initiativet Power Africa, som ska förse 600 miljoner människor med förnybar energi. Här har Sida utlovat att bidra med 1 miljard dollar inom tio år.

Det här är exempel på hur vi satsar där det är billigare, men vi måste också gå före. Vi som kan har ansvar att göra det.

Anf. 121 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka klimatministern för ursäkten. Jag förstår att det kan vara svårt och att man kan misstolka eller missuppfatta formuleringar ibland. Då har vi rätt ut det.

Jag vill bemöta några av de påståenden som finns i det skriftliga svaret och som det kopplades till här i klimatministerns anförande.

Statsrådet kritiserar alliansregeringen i det skriftliga svaret och hävdar att man inte har visat ledarskap, men faktum är att alliansregeringen satsade mycket på att minska utsläpp här på hemmaplan men också genom internationella klimatinvesteringar. Vi ser nu att utvecklingen i svensk miljöpolitik har bromsat in med den rödgröna regeringen.

Ett exempel är att utsläppen av växthusgaser bara minskade med ungefär 1 procent förra året medan minskningen var ungefär 3 procent 2014. Framför allt gäller detta trafiksektorn, där vi vet att utsläpp från vägtrafiken står för ungefär en tredjedel av de totala utsläppen. Utsläppen från personbilar dominerar.

Det finns mycket som tyder på att minskningen som vi har sett under tidigare år nu har avstannat. Vi vet att det är viktigt att få nya styrmedel och regler för transportsektorn på plats. Man kan konstatera att vi inte har sett så mycket från regeringen ännu, men vi får hoppas att det kommer någonting inom en snar framtid.

När det gäller den gröna klimatfonden beslutades det om den vid klimatmötet i Köpenhamn 2009. Då var vi faktiskt drivande i att få den till stånd. Det stämmer att vi till en början har varit lite avvaktande när det gäller att lägga in pengar till den här fonden under uppbyggnadsskedet eftersom vi var tveksamma då den inte har varit i funktion förrän ganska nyligen. Vi har tyckt att det är mer seriöst att investera i insatser som faktiskt minskar i stället för i byråkrati, som det till viss del handlade om. Men nu fungerar fonden sedan en tid. Den har fått struktur och har börjat bli mer funktionell. Vi satsade också en del pengar i den mot slutet av förra mandatperioden. Regeringen har nu ökat den satsningen.

Statsrådet tycker att både Finanspolitiska rådet och jag, vilket upprepas här, feltolkar regeringen när det gäller hur utsläppsminskningarna ska nås. Men det står faktiskt i regeringens budgetproposition för 2016: Regeringens ambition är att i ökad utsträckning genom nationella insatser nå målet 2020. Det är regeringens egen formulering.

Det är just detta som Finanspolitiska rådet ifrågasätter. Det handlar inte om hur mycket pengar man satsar utan om huruvida det är kostnadseffektivt, eller med andra ord om man verkligen får ut störst klimatnytta per satsad krona genom att göra på det viset.

Rådets slutsats är: Nej, det är inte kostnadseffektivt. Då tvingas jag återigen konstatera att statsrådet inte bemöter detta i sak. Det hade varit intressant att höra mer om hur regeringen ser på den här kritiken, för det kan ju finnas skäl till att man väljer det här tillvägagångssättet även om det inte är kostnadseffektivt. Men då vill jag gärna höra argumenten för det.

Statsrådet tar upp en del annan kritik från Finanspolitiska rådet. När det gäller det här med att det inte skulle finnas något empiriskt stöd för att det är bra för Sverige att gå före vill jag hävda att det är klart att det finns exempel på att det kan vara bra att gå före i vissa fall. Jag delar den bedömningen och är inte säker på att Finanspolitiska rådet har helt rätt här. Jag är glad att det åtminstone bemöts här så att vi kan ha ett samtal om detta.

När det gäller styrmedlen tror jag att klimatministern, Finanspolitiska rådet, jag och många andra är överens om att de effektivaste styrmedlen är koldioxidskatt och utsläppshandel. Det fungerar som allra bäst om man kan göra det här globalt, men det är bra om det åtminstone görs på en större marknad än den nationella, där man riskerar att verksamheter i stället flyttar till andra länder.

Anf. 122 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Den här regeringen har gjort en unikt stor satsning på miljö- och klimatsidan på väldigt kort tid. Vi har nu satsningar på 4 ½ miljard i budgeten. Det är 600 miljoner till Klimatklivet som ska kunna leverera laddstolpar och biogasanläggningar regionalt och kommunalt. Vi ser en enormt stor efterfrågan på de här pengarna. Det kommer att behövas mer. Vi satsar på järnväg, kollektivtrafik även på landsbygden och energi-effektivisering av miljonprogrammen. Det är en vinn-vinnsituation då det inte bara är en klimatsats utan också en insats för att rusta upp våra bostadsområden som håller på att förfalla. Här finns många lågt hängande frukter att plocka som tyvärr har blivit eftersatta på senare år under tidigare regering.

Om vi i ökad utsträckning vill genomföra klimatsatser nationellt betyder inte det att vi inte tänker investera internationellt. Clean development mechanism, som var kopplad till klimatavtalet, är på väg att avvecklas.

Nu tittar man på en ny mekanism för hur man ska jobba mer direkt med länderna, för en grön omställning till förnybar energi och även för anpassning.

Jag nämnde vad vi gör inom det bilaterala arbetet. Jag glömde att nämna att vi har gett Swedfund, den statliga investeringsfonden, ett tillskott på närmare 400 miljoner för att man ska jobba med förnybar energi. Jag glömde också att säga något om det arbete vi gör inom Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken och Europeiska investeringsbanken. Sverige är en stor bidragsgivare till alla dessa banker.

Vi jobbar nu med en strategi för att få bankerna att sluta investera i fossila bränslen, i huvudsak kol och olja, och börja investera i förnybara bränslen. Vi talar om miljarder dollar som årligen investeras i olika energislag i utvecklingsländer.

Genom vårt policyarbete gör vi en enorm skillnad. Vi ägnar oss alltså inte åt att bara ställa om Sverige. Det är en irriterande argumentation när man säger att Sverige bara står för 0,1 procent av jordens utsläpp och därför inte behöver göra särskilt mycket här utan borde göra mycket mer någon annanstans. Vi gör mycket mer någon annanstans! Men argumentationen om 0,1 procent av jordens utsläpp gäller också Danmark, som står för mindre än 0,1 procent. Spanien står också för 0,1 procent. Irland står också för 0,1 procent. Finland står också för 0,1 procent. Portugal står också för 0,1 procent. Det är 16 länder inom Europa som står för mindre än 0,1 procent av jordens utsläpp. Varje region eller stad eller liknande kan argumentera likadant: Vi står bara för 0,1 procent.

Vi tycker att det är kostnadseffektivt för världen att vi, som har utbildning, ett miljömedvetande, en vilja och ett näringsliv som är villigt att investera och ser konkurrensfördelar, gör det. Att vi går före kommer att innebära väldigt bra förutsättningar för våra barn och barnbarn och för ekonomin i Sverige.

Det har visat sig om och om igen att koldioxidskatten, Sveriges höga miljöambitioner och hårda lagstiftning på området inte har lett till att svensk industri har gått i kvav – tvärtom. Nu har vi konkurrensfördelar, inte minst när det gäller energieffektivisering. När energi kostar mycket är det energismarta anläggningar som vinner.

Anf. 123 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Jag vill gå in på den senare delen som klimatministern tog upp. Jag tror att det har blivit ett litet missförstånd i debatten. Problemet är inte påståendet att Sverige står för en liten del av utsläppen och att vi därför inte behöver göra någonting.

Det handlar om var man kan göra insatser som ger störst effekt till lägst kostnad. Om insatserna kan göras mest kostnadseffektivt här, oaktat hur stor Sveriges andel av utsläppen är, ska de också göras här. Men om insatserna ger större resultat om de görs någon annanstans tycker jag att man åtminstone bör resonera kring om man borde lägga en större andel någon annanstans. Om man inte ska göra det bör man motivera varför så inte är fallet.

Det är ingen som påstår, i alla fall inte jag, att vi inte ska göra någonting alls i Sverige. Men om det är bråttom att komma till rätta med växthusgasutsläppen – det tror jag att vi båda tycker att det är – borde detta vara ganska relevant. Hur kan vi använda de resurser som vi avsätter för detta mest effektivt? Hur får vi ned utsläppen mest för de pengar vi lägger in? Vi borde kunna vara mer överens här.

Det blir en balansgång. Jag håller med om att vi behöver göra saker nationellt också. Och jag tror att det finns ett stort behov av att göra saker nationellt, till exempel när det gäller transportsektorn. Det finns en nationell logik i det. Transportsektorn står för en stor del av våra utsläpp i Sverige. Men man behöver titta på det i det större perspektivet.

Det som Finanspolitiska rådet kritiserar är bland annat formuleringen att regeringen anser att ska man göra en större andel nationellt för att nå målet. Det blir inte kostnadseffektivt. Det borde ligga i klimatministerns intresse att titta lite närmare på detta.

Prot. 2015/16:122
17 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 124 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Eftersom jag sitter i den rådgivande styrelsen för generalsekreterarens initiativ Sustainable energy for all vet jag att världen tittar på Sverige. Världen beundrar Sverige. Om inte Sverige levererar när det gäller klimatmålen, vem ska då göra det? Vi har de allra bästa förutsättningarna. Om vi skulle vänta på att Kina eller några andra stora utsläppare skulle lösa problemen innan vi hoppar på tåget skulle inte Kina vara lika intresserat.

När det gäller Gröna klimatfonden gick Sverige in först. Det stämmer. Om vi inte hade gått in hade inte andra givare kommit med. Vi har vittnesmål om att vårt bidrag på 4 miljarder var helt avgörande för att fonden skulle kunna sättas upp. Det gjorde man cirka ett år före Pariskonferensen. Det var också helt avgörande – psykologiskt – för världen att vi skulle leverera utifrån de löften som bland andra Fredrik Reinfeldt ställde ut i Köpenhamn när man bestämde att den gröna klimatfonden skulle etableras.

Det fanns en stor osäkerhet i utvecklingsländerna: Ska vi tro på de rika länderna? Det var ingen som ställde upp. Men Sverige ställde upp. Den här regeringen ställde upp med 4 miljarder. Det gjorde att Norge, Kanada och andra sedan gick in, trots att de inte hade tänkt gå in.

Vi drev dessutom på så att fyra projekt kunde godkännas i oktober, före decemberkonferensen i Paris. Det visar också praktiskt att det här kommer att fungera.

Vi ska hjälpa de små önationerna. Vi ska hjälpa dem som håller på att drabbas av ökenutbredning och dem som behöver ställa om till förnybar energi.

Vi arbetar i allra högsta grad internationellt. Det är min poäng. Clean development mechanism är inte det enda sättet vi arbetar på. Vi arbetar med så många andra instrument. Och vi är erkända för det internationellt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 25 Svar på interpellation 2015/16:700 om gasledningen Nordstream 2

Anf. 125 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Maria Weimer har frågat mig vad jag anser om den planerade utbyggnaden av Nordstream 2 och kopplingen till att uppnå Parismålen samt hur jag agerar inom EU för att uppmärksamma EU-kommissionen och viktiga länder, som Tyskland, på problematiken med att EU fortsätter utbyggnaden av fossila energikällor.

Låt mig börja med att instämma i interpellantens positiva bedömning av klimatavtalet i Paris. Det är ett oerhört viktigt avtal. Världens länder enades om att begränsa den globala uppvärmningen till så långt under två grader som möjligt, och helst under en och en halv grad. Jag påminner också om att de industrialiserade länderna har ett ansvar att gå före genom att minska utsläppen i snabbare takt än utvecklingsländerna.

EU förbereder nu genomförande av klimatavtalet genom konkret klimatlagstiftning på EU-nivå. Sverige arbetar för att lagstiftningen ska komma på plats så snart som möjligt och utformas på ett sätt som möjliggör att EU fullt ut kan delta i klimatavtalets femåriga översynscyklar för att höja ambitionsnivån.

Herr talman! Maria Weimer är orolig för naturgas och Nordstream 2. Jag delar oron för att inlåsnig i fossil energi kommer att göra det svårare att nå våra klimatmål. Ska vi lyckas med målsättningarna från Paris måste större delen av den fossila energin stanna där den är i dag – i marken.

Regeringen anser därför att Sverige ska använda sitt inflytande i det multilaterala samarbetet och i de internationella finansiella institutionerna för att investeringar och stöd till fossil energi ska fasas ut på sikt. Sverige verkar för att avsevärt minska sådana investeringar och betydligt öka investeringar i förnybar energi som ett förstahandsval för att trygga länders långsiktigt hållbara energiförsörjning.

Regeringen driver också på inom EU så att investeringar som finansieras av bland annat fonder kopplade till EU:s utsläppshandelssystem bidrar till uppfyllandet av EU:s långsiktiga klimat- och energimål, främst genom att investera i förnybar energi, energieffektivisering och elinfrastruktur.

Regeringen arbetar för fossilfrihet och 100 procent förnybar energi och driver aktivt på för en ambitiös klimatpolitik på EU-nivå. Samtidigt kan jag konstatera att det specifika valet mellan olika energislag är upp till varje medlemsstat att bestämma. Självklara utgångspunkter för detta arbete är att EU:s regelverk ska följas och att klimat- och energimålen ska respekteras.

Om Nordstream 2 ansöker om regeringens tillstånd för sträckningen av en ny rörledning i svensk ekonomisk zon kommer bolagets ansökan att prövas noggrant enligt svensk och internationell rätt.

Anf. 126 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Tack, klimatministern, för svaret!

Planerna på att bygga en andra rysk gasledning genom Östersjön oroar av många skäl. Det finns en utrikes- och säkerhetspolitisk oro, som jag diskuterade i morse med utrikesminister Margot Wallström. Vi anser att det strider mot den utrikes- och säkerhetspolitiska inriktning som Sverige och EU har.

Det finns försvarspolitiska orosmoln. Det får negativa konsekvenser för säkerheten i vårt närområde. Jag anser att det även energipolitiskt bryter mot de mål som energiunionen har om att diversifiera gasmarknaden. Men det är de klimatmässiga skälen som interpellationen handlar om och som vi ska fokusera på.

Det är överflödigt att säga att klimathotet är vår största framtidsutmaning. Parisavtalet har ju gett världen lite av en spark i baken för att öka tempot i klimatarbetet.

Vi vet också att den största boven i de globala koldioxidutsläppen är energin. Energisektorn på global nivå släpper ut mer än industrin, mer än jordbruket och mer än transportsektorn.

Ska vi uppfylla målen från Paris är det energisektorn som är en av våra stora utmaningar. Klimatministern och jag är nog överens om att vi ska minska utsläppen från fossila energikällor. Vi har lite olika syn på vägen dit. För oss liberaler behöver världen satsa både på förnybar energi och på

kärnkraft för att tränga bort de fossila energikällorna. Fokuserar vi bara på förnybart tror jag att vi tappar fart och kommer att få mycket svårt att hinna minska utsläppen i tid.

För svensk del behöver vi inte oroa oss just för elsektorn. Vi har nästan en helt utsläppsfri elsektor. De stora utmaningarna finns, som sagt, hos våra grannländer. Tyskland är ett sådant land.

I Tyskland har man valt att snabbstänga kärnkraften, och därmed har man ökat sitt beroende av kol och gas. Det finns visserligen en utbyggnad av förnybart, men den kommer inte att räcka till.

Tyskland var ett av de länder som var pådrivande för att bygga Nordstream 1. Redan då var det ett felaktigt beslut att upplåta Östersjöns känsliga botten till en gasledning och att bygga ut fossila energikällor. Redan då var det fel att satsa på gas. Redan då skulle ledningen ha stoppats. Nu driver Tyskland på för Nordstream 2, och det är ett dubbelfel.

Herr talman! Den stora skillnaden mellan i dag och när Nordstream 1 byggdes 2009 är just Parisavtalet. Vi har nu en global enighet om att minska utsläppen, och gas är och förblir ett fossilt bränsle. Därav min interpellation till statsrådet Lövin, som nu är Sveriges klimatminister.

Lövin är också partiledare för Miljöpartiet, som vill vara ett grönt parti. Att bygga Nordstream 2 skulle öka Europas beroende av beroende av en fossil energikälla.

Min fråga är då: Vad gör en grön klimatminister åt saken? Hur avser Lövin att agera i den här klimatfrågan?

Anf. 127 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag definitivt delar Maria Weimers engagemang för klimatfrågan och övertygelsen om att det är viktigt med en energisjälvständighet, både för Sverige och för Europa. Det var ju också utgångspunkten för energiunionen och för den breda energiöverenskommelse som slöts här i Sverige förra veckan där Liberalerna valde att ställa sig utanför. Vi är många som har väldigt svårt att förstå att Liberalerna inte ville vara delaktiga i att ge svensk energisektor de förutsättningar för långsiktig planering som man så väl behöver. Övriga borgerliga partier var med på överenskommelsen, vilket vi uppskattar väldigt mycket. Såväl kärnkraftssektorn som övriga energisektorn uppskattar denna överenskommelse.

Som grön är jag väldigt stolt över de framsteg som har gjorts i energipolitiken i Europa bland annat av de gröna krafterna som har arbetat för gemensamma mål. Där har Liberalerna tyvärr inte levererat när det gäller de ambitioner som finns för energieffektivisering. Det är ett av de stora problemen på kontinenten, i Tyskland och inte minst i Östeuropa. Där skulle man kunna minska energibehovet högst väsentligt, om man kunde fokusera på energieffektivisering i bostadsbestånden och inom tillverkningen. Här var det lite tråkigt att Liberalerna under sin tid i regering var med och försökte att sänka Sveriges mål när ramarna för energiunionen skulle tas fram 2014.

Beträffande Nordstream 1 och 2 har vi att förhålla oss till internationell rätt och till havsrättskonventionen Unclos. Här finns det också internationella överenskommelser sedan 1982 om rätten att dra kablar eller pipelines på havsbotten.

Den ansökan som kom in 2013, under den förra regeringen, har ännu inte behandlats, men vi måste förhålla oss till den och ingenting annat. Tysklands energiförsörjning och energipolitik ingår ju i medlemsstatens egen kompetens. Det är ingenting som vi kan ha synpunkter på mer än att arbeta mycket aktivt med att se till att EU:s energipolitik och EU:s klimatpolitik nu anpassas efter klimatavtalet från Paris, som säger att det är nödvändigt att vi höjer ambitionerna och att vi öppnar för nya översyner vart femte år. Ska vi nå upp till 1,5-gradersmålet duger faktiskt inte de målsättningar som vi hittills har åtagit oss att leva upp till. Det är detta som vi arbetar för nu.

Anf. 128 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Men regeringen har höga ambitioner i klimat- och miljöpolitiken, i synnerhet Miljöpartiet. Framför oss har vi en viktig klimatpolitisk fråga. Min konkreta fråga är: Hur tänker regeringen agera i EU? Tänker man sitta still och titta på hur EU:s beroende av fossila energikällor ökar och hänvisa till att andra länder får fatta sina egna beslut, hur skadliga de än kan vara för klimatet?

Jag tror att Sverige kan spela en roll här. Lövin är en av 28 klimatministrar i EU som kan påverka sina kollegor när man träffas. Ministern deltar i EU:s klimatmöten, där hon skulle kunna bidra till att lyfta den här frågan.

Det har nog inte heller undgått regeringen att det finns en väldigt stark opinion i EU i dag mot den nya gasledningen. Tio medlemsländer har skrivit ett brev till kommissionen där de uttrycker stor oro för Nordstream 2. Lövin skulle alltså inte behöva att stå ensam i Bryssel. Det finns redan en mycket aktiv grupp av medlemsländer som är kritiska till planerna. Tio medlemsländer utgör en tredjedel av EU:s medlemmar, så det är en rätt stark opinion.

Inte minst har Peter Eriksson, när han var Europaparlamentariker, uttryckt sin kritik mot planerna på att bygga gasledningen. Så det finns företrädare även i det egna partiet som har insett problemen med planerna. Det är alltså inte svårt för Sverige eller ministern att ansluta sig den kritiken eftersom det redan finns en opinion.

Ministern hänvisar också till att EU:s klimatmål ska respekteras. De målen talar ju sitt tydliga språk, att utsläppen måste fasa ut. Parisavtalet är glasklart om att koldioxidutsläppen måste minska.

Min enkla fråga till ministern blir då: Anser ministern att planerna på en ny gasledning i Östersjön är i linje med EU:s klimatmål?

Anf. 129 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det var inte riktigt så jag sa, att vi måste respektera EU:s klimatmål. Jag sa att vi i ljuset av Parisavtalet måste vi nu öppna för att revidera EU:s klimatpolitik, eftersom det i Parisavtalet ingår en femårscykel. Utifrån IPCC:s kommande rapport 2018 och det transparensramverk som just nu håller på att förhandlas fram inom ramen för IPCC ska man se hur vi kommer att kunna att leva upp till 1½–2-gradersspannet som vi kom överens om i Paris. Intended nationally determined contributions, som hittills har lämnats in, kommer att leda till en temperaturhöjning globalt på troligtvis kring 2,7 grader.

Vi kommer att behöva växla upp det här arbetet och vara betydligt ambitiösare. Därför måste vi nu – och jag kommer att närvara vid det första miljö- och klimatmötet nu på måndag – vara väldigt tydliga med att vi i utsläppshandelssystemet och i de andra delarna av klimat- och energi-paketet behöver ha öppningar för en översyn av EU:s mål till 2020 och även längre fram. Det är oerhört centralt.

Vi hade gärna sett ambitiösare mål för EU som helhet. Men nu har vi de vi har. Det är väldigt viktigt att jobba med de instrumenten och stärka dem. Inte minst är utsläppshandelssystemet viktigt i detta sammanhang, liksom målen för energieffektivisering.

Det är riktigt att Tyskland och andra länder har ett beroende av gas för tillfället. Energiunionens mål handlar väldigt mycket om diversifiering och att man ska kunna vara självförsörjande. Det hör egentligen inte till min portfölj. Men det är också en energisäkerhetsfråga. Det finns alltså mycket att vinna för unionen.

Vi måste titta på Nordstream utifrån gällande internationell rätt. Det går inte att på något sätt frånse det. Det är havsrättskonventionen som gäller.

Vi får återkomma till diskussionen om huruvida ledningen ska byggas eller inte, men för att kunna stoppa den måste det finnas uppenbara skäl utifrån klimathänseenden. Ett argument för att stoppa den som man skulle kunna använda är att det handlar om att bygga in sig i infrastruktur som sedan är svår att avveckla. Det är en väldigt dyr investering, och vi önskar att investeringar i energi i post-Paris-landskapet ska ske i hållbara energiinfrastrukturer. Inte minst behöver vi mer transmissions- och överföringskapacitet mellan EU-länder för att kunna överföra förnybar energi, som i mycket större utsträckning behöver kunna delas över landsgränserna. Här finns det stora behov som vi måste titta på.

Anf. 130 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Om det är ett klimatministermöte på måndag är det ett ypperligt tillfälle att diskutera den här frågan med kollegorna i Bryssel. Om man menar allvar med den oro som flera regeringsrepresentanter har uttryckt över de här planerna är detta ett bra tillfälle att knyta kontakt med de andra tio länder som har uttryckt kritik mot projektet och ge dem stöd.

När regeringen får en ansökan om tillstånd för en ny gasledning kommer den att prövas noggrant, sa ministern i sitt svar på min interpellation. Vi hörde i morse att utrikesminister Wallström var beredd att inkludera de säkerhetspolitiska aspekterna i en sådan prövning. Att miljöfrågorna kommer att finnas med är en självklarhet. Man tittar på Östersjöns känsliga botten, precis som man gjorde förra gången, och måste bedöma hur stor skada en ny gasledning kan göra på ett redan mycket ansträngt innanhav. Men eftersom den här frågan också har en stark klimatpolitisk anknytning vill jag fråga minister Lövin om hon är beredd att inkludera även klimat-aspekterna i den prövning som regeringen kommer att göra.

Anf. 131 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Det här är en regering med mycket höga ambitioner inom miljö och klimat. Det är en av våra tre prioriteringar, förutom jobb och skola – vi ska lämna efter oss en hållbar planet till våra barn. Det är klart

att det faller sig alldeles naturligt att ta med de här aspekterna i de bedömningar som vi gör av vilket projekt det än handlar om. Sedan måste man titta på handlingsutrymmet i den specifika frågan.

Jag är väldigt stolt över de framsteg vi gör på många områden när det gäller internationella investeringar i projekt som gäller det förnybara. Inom Världsbanken och de internationella institutionerna arbetar vi nu väldigt aktivt på policynivå för att ändra investeringspolicier, så att man ska gynna investeringar i förnybar energi. Genom arbete med policier, elnät och liknande kan man underlätta för investeringar i förnybar energi och fasa ut det stöd som ges till fossil energi. Detta sker framför allt i utvecklingsländer, men även på europeisk nivå. Vi har ett brett engagemang internationellt genom utvecklingssamarbetet, vårt bidrag till Gröna klimatfonden och vårt nationella arbete.

Här är det viktigt att visa ledarskap, och det tycker jag att Sverige gjorde förra veckan när partier brett gick samman i en energiöverenskommelse. Tyvärr ställde sig Liberalerna utanför överenskommelsen och försvagade den därigenom på ett ganska obegripligt och onödigt sätt. Men annars delar jag Maria Weimers engagemang för klimatfrågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 26 Svar på interpellation 2015/16:709 om brist på studentbostäder

Anf. 132 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman, Roger Hedlund och övriga i bänkarna! God eftermiddag!

Roger Hedlund har frågat mig vad regeringen avser att göra för att säkerställa tillgången på bostäder till studenter. Det är en viktig och rimlig fråga.

Jag anser i likhet med Roger Hedlund att det är mycket olyckligt om studenter ska tvingas tacka nej till en utbildningsplats för att de inte kan få en studentbostad på studieorten.

Studentbostadsbyggandet var under en rad år mycket lågt. Till exempel byggdes det under åren 2008–2012 i genomsnitt färre än 500 studentbostäder per år, samtidigt som antalet studieplatser blivit större under de senaste åren och den allmänna bostadsbristen ökat. Mot denna bakgrund har det vidtagits en rad åtgärder för att öka studentbostadsbyggandet.

Det aviserade investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande underlättar finansieringen av studentbostäder. Stödet avses gälla retroaktivt för byggande som påbörjats från den 25 mars 2015. Dessförinnan trädde nya byggregler, i form av ändrade utformningskrav, i kraft under 2014, vilket möjliggjorde byggande av studentbostäder med en boyta om 16 kvadratmeter; tidigare var motsvarande siffra ca 25. Härvid görs inte avkall på tillgängligheten.

Förra året beslutade regeringen om en förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Förordningen innehåller särskilda riktvärden för små bostäder under 35 kvadratmeter och har gjort det lättare att bygga studentbostäder i centrala kollektivtrafikhöga lägen där många vill bo.

Regeringen har förtydligt uppdraget för Akademiska Hus. Sedan 2015 har bolaget därför full möjlighet att självt bygga och äga studentbostäder. En viktig del i bolagets uppdrag är en långsiktigt hållbar campusutveckling, vilket också innefattar att möjliggöra nya studentbostäder. Akademiska Hus har som en följd av detta ytterligare intensifierat sina satsningar för att skapa förutsättningar för nya studentbostäder genom externa aktörer eller i egen regi. Bolaget har i dag drygt 10 000 studentbostäder i sin planering för de kommande fem sex åren.

Åtgärderna för att öka studentbostadsbyggandet ser ut att ha gett ordentligt resultat. Under 2015 påbörjades drygt 3 000 studentbostäder, enligt Statistiska centralbyrån. Kommunerna bedömer i årets bostadsmarknadsenkät att det kommer att påbörjas drygt 4 000 studentbostäder i år och 6 000 nästa år.

Anf. 133 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Tack så mycket, Peter Eriksson, för det svar som du har levererat på min fråga när det gäller vad regeringen avser att göra för att garantera att studenterna får möjlighet till en bostad på studieorten!

Vi kan nog enas, statsrådet och jag, om att Alliansen inte alls tog situationen på allvar. I många avseenden har de varit med och skapat den situation som vi i dag ser för studenterna. Det råder stor bostadsbrist generellt i Sverige i dag. Det gäller såklart också de studenter som behöver ett boende. Vi såg förmodligen alla de rubriker som fanns i lokaltidningar runt om i landet, och även i de stora tidningarna, om hur studenter saknade bostäder när de till hösten skulle studera på det program de hade kommit in på. Det är oerhört allvarligt när man ser att vissa studenter blir tvungna att campa i tält i väntan på en bostad.

Det är också allvarligt att vi har en situation där människor har varit tvungna att avstå från studier på den utbildning de har kommit in på på grund av att de inte har möjlighet att få en bostad, att pendla eller att på andra sätt lösa det hela – kanske genom att ha kapital för att köpa en bostad.

Detta är såklart ett allvarligt läge för hela landet och för arbetsmarknaden eftersom vi har en hög arbetslöshet i Sverige. Den beror i mångt och mycket på att företagen inte får tag i rätt kompetens på arbetsmarknaden. Det kanske inte alltid behövs fler jobb, utan det kan snarare behövas utbildad personal som kan ta de jobb som finns att ta. Därför är det en allvarlig situation när studenter saknar möjlighet att studera – något som är så pass viktigt för att man ska kunna bidra till en god arbetsmarknad där vi får in skattepengar för att kunna ordna tillgången till välfärd och liknande.

Sverigedemokraterna har lyft frågan i ett flertal debatter. Jag har tagit upp den sedan jag kom in i riksdagen hösten 2014. Jag kan erkänna att vi har börjat se lite resultat från regeringens sida när det gäller att ta tag i situationen utifrån den lamslagna situation som rådde med Alliansens regering under tidigare år.

Jag känner inte riktigt att jag får svar på hur ungdomarna på de mindre orterna och andra som vill studera på universitet och högskolor ska få möjlighet att studera. Visst talar man om att skapa bättre generella förutsättningar, men finns det kanske andra lösningar för att möjliggöra också för dem som har det allra svårast – de på de mindre orterna – att komma till studieorten där högskolan eller universitetet ligger? Vilken möjlighet ska

de få till en bra utbildning och kanske i första hand kunna bidra till att utveckla den landsbygd eller mindre ort där de bor? Tyvärr ser vi en avfolkning av de mindre orterna på grund av att det saknas jobb. Det i sin tur beror också på att företagen saknar utbildad personal på arbetsmarknaden på de mindre orterna. Detta är i allra högsta grad en fråga som berör hela Sverige.

I dag kom en undersökning som visar att det är en stor andel ungdomar som hänvisar till att avsaknaden av bostad gör att de inte har möjlighet att utveckla sin studiekarriär.

Min fråga blir: Hur många år ska man behöva vänta på att få en balans på bostadsmarknaden för studenterna? Och är de åtgärder som presenteras i interpellationssvaret från statsrådet tillräckliga, enligt bostadsministern?

Anf. 134 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Är åtgärderna tillräckliga? Bostadsbyggande tar viss tid. Problemet är inte bara att det byggdes för lite förut utan också att barnkullarna var stora under de här åren. Det handlar om att de barn som föddes under åren kring 1990 och som nu är ungdomar är väldigt många. De har gått ut gymnasiet, och de är nu i många fall inne i universitetet. De har också redan börjat gå ut från universitetet. Det gör att vi har en topp precis nu.

Så här i efterhand kan vi se att man borde ha byggt betydligt mer betydligt tidigare. Då hade man kunnat möta denna topp på ett bra sätt, och det hade på många vis underlättat. Men nu ser vi att inom några få år kommer barnkullarna att minska, och det kommer att vara en kraftig minskning av studerande från det hållet. Å andra sidan har vi en kraftig invandring, som vi har haft under ett antal år. Det balanserar antagligen det här i ganska hög grad.

Den bedömning jag gör är att det kommer att krävas ytterligare nybyggnation av studentbostäder under de kommande åren. I den plan och i det planerade byggande som vi ser har vi också en rejäl utbyggnad av antalet studentbostäder. De investeringsstöd som vi har fattat beslut om riktar sig till de mindre bostäderna. Akademiska Hus har god planering för att bygga mer. Jag tror att vi kommer att kunna hantera frågorna ganska bra.

Jag skulle säga att den totala bostadssituationen i Sverige är mer bekymmersam, speciellt under de närmaste åren. Svensk ekonomi går bra. Även bostadsbyggandet går bra. Det har ökat kraftigt de senaste åren, och vi är nu uppe på en nivå av påbörjade lägenheter det senaste kvartalet som motsvarar 60 000 lägenheter per år till skillnad mot 25 000–30 000, som det låg på under förra mandatperioden. Det är alltså mer än en fördubbling av bostadsproduktionen totalt sett. Men vi kommer att behöva ännu mer, särskilt i det korta perspektivet 2017–2018, för att hantera den totala bostadssituationen. Jag tror att också antalet studentbostäder kommer att öka ganska kraftigt. Det kommer vi att klara av att hantera.

Anf. 135 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Tack återigen för svaret, Peter Eriksson! Jag kan liksom du konstatera att det ökade bostadsbyggandet förmodligen beror på konjunkturen i Sverige snarare än på de regelförenklingar eller liknande som Alliansen ofta lyfter fram som en orsak till det ökande byggandet.

Det är viktigt att se på studenternas boende utifrån bostadsmarknaden i dess helhet. 72 procent av alla de studenter som har en bostad bor i det allmänna bostadsbeståndet och inte i en särskild studentbostad. Det föranleder oss att se över den situation som vi hade i höstas med en stor asylvåg till Sverige, vilket har skapat stor bostadsbrist. Vi har haft en situation där man har pressat fram boenden i olika former överallt. Vi har till exempel haft människor som har bott i tältläger i Sverige.

Den 1 mars införde regeringen ett tvång för kommunerna att ta emot flyktingar, vilket har tvingat vissa kommuner att köpa bostäder, villor och liknande, för att möjliggöra att flyktingarna har någonstans att bo. Ansvaret ligger nu alltså på kommunen och inte på staten.

Detta föranleder en fråga: Hur ser då situationen ut i höst för de studenter som har kommit in på sina utbildningar och behöver en bostad utifrån den flyktingvåg som vi såg till Sverige hösten 2015? Har situationen förvärrats? En stor del av studenterna – 72 procent, som jag sa – bor i det allmänna bostadsbeståndet. Vet statsrådet hur situationen har förändrats för studenterna i och med detta när det gäller boende?

Boverket har kommit med en rapport där man säger att det behövs 700 000 bostäder generellt i Sverige för att få någon form av balans på bostadsmarknaden. Det var en rapport som kom före flyktingvågen hösten 2015. Hur stort behovet är i dag vet vi inte, för det har inte kommit någon ny inventering på området. Vi kan dock alla konstatera att situationen ganska säkert har förvärrats oerhört mycket med tanke på att det kom 114 000 asylsökande till Sverige mellan september och december 2015.

Min fråga är: Vilka möjligheter att få ett boende under hösten kommer studenterna att ha? Det undrar jag med tanke på den situation som har uppstått i och med flyktingvågen och att så många studenter i dag bor i det allmänna bostadsbeståndet.

Anf. 136 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag får väl erkänna att jag inte har lyckats lösa alla problem på de här veckorna. Till exempel tror jag att det fortfarande kommer att vara ett dilemma för studenterna i höst. För en hel del studenter kommer det att ta tid att hitta en bra bostadslösning även i höst. Det är min bedömning. Jag tror att relativt många kan behöva hitta en lösning som handlar om att vara inneboende, att bo i en villa eller en lägenhet hos någon annan. Det behöver inte alltid vara en dålig lösning.

Vi tittar nu också på om vi kan hitta modeller för att ytterligare gynna uthyrning i andra hand som en del av en lösning på bostadsproblemet generellt i Sverige. Men det handlar också om situationen för studenter.

När det gäller ungdomar och studenter som kommer från kranskommuner eller från landsbygdskommuner utanför studieorterna är det en speciell fråga. Där är ofta bostadsproblemet mindre än vad det är i studieorterna. Det handlar ibland om att hitta smarta lösningar med lite bättre kollektivtrafik och bättre samordning, så att kanske inte alla, i alla fall inte omedelbart, behöver flytta till en studentbostad alldeles intill universitetet eller högskolan. Då kan de bo kvar åtminstone till dess att de hittar en bra lösning.

Det är min erfarenhet att det finns en hel del kommuner och kommunpolitiker som är beredda att göra insatser för att hjälpa till i den frågan. Det är många som gör så redan. Jag har hört diskussionen. En del säger: Nu ökar bostadsbyggandet ordentligt, och det beror på vad vi gjorde under förra mandatperioden. Roger Hedlund säger att det beror på konjunkturen. Jag säger: Det beror väldigt mycket på politisk vilja. Ansvaret för bostadsbyggandet ligger i huvudsak, får man ändå säga, på kommunerna. Och i dag har vi kommuner som vill bygga. De jobbar väldigt hårt i många fall för att se till att klara av bostadsutmaningen och skapa förutsättningar så att företagen och de allmännyttiga bostadsbolagen kan göra de insatser och byggnationer som de vill och så att det ska kunna gå snabbare. Det finns många bra exempel i en hel del kommuner på att man ser till att använda regelverket, som jag tycker är alldeles för krångligt, på bästa möjliga sätt. Man ser till att man genom en bra och smart planering faktiskt får upp bostadsbyggandet rejält.

Min bedömning är att det är viktigt med politisk vilja. Det finns en vilja hos regeringen. Det finns en större vilja hos många kommuner, ska jag säga. Det bidrar starkt till att vi också bygger mer i dag.

Anf. 137 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Bostadsministern talar om att gynna andrahandsuthyrning. Riksdagen och regeringen har ju i ett tidigare skede ändrat reglerna så att det är ganska gynnsamt i dag. Man kan hyra ut för upp till 40 000 kronor skattefritt innan man behöver börja betala. Det gör att det är gynnsamt i dag. Jag vet inte riktigt hur vi mer kan gynna detta utan att det samtidigt innebär att vi gynnar dem som tjänar väldigt mycket pengar på centrala bostäder i Stockholm och andra storstadsregioner. Men det är i alla fall bra att man ser över olika saker för att förbättra situationen.

Det har visat sig att det finns ett behov av över 21 000 bostäder för studenterna – förmodligen många fler. Det är återigen gamla utredningar från förra året som jag refererar till. Detta kan säkert ha förändrats. Det kommer alltså att ta väldigt lång tid utifrån det som regeringen presenterar i dag, tillsammans med utvecklingen, innan det blir någon form av balans och säkerhet för studenter, så att de kan ha ett boende på studieorten. Frågan är om man skulle kunna knyta bostäderna till studenterna på studieorterna just för att garantera att det finns bostäder till studenter. Det är ju oerhört viktigt för hela samhället att det finns bostäder till studenter när de behöver studera.

Jag hoppas att Regeringskansliet med dess enorma resurser kan se över den här situationen. Jag hör i alla fall att statsrådet har ambitionen att titta på det. Jag hoppas också att regeringen använder de resurserna till att faktiskt se över situationen ordentligt under sommaren. Några snabba lösningar till hösten kanske är för mycket att förvänta sig. Men jag hoppas att vi i alla fall framöver ska slippa se de rubriker som vi förmodligen kommer att få se i höst som handlar om att studenter saknar bostäder.

Anf. 138 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Sammanfattningsvis kan jag i alla fall säga att vi bygger mer studentbostäder i dag än vad vi har gjort tidigare, och vi kommer att bygga ännu mer nästa år. Vi vidtar också ett antal åtgärder och ser över om

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 27 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 juni

2015/16:734 Handelsavtalet CETA

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Ann Linde (S)

2015/16:735 Hemmasittare

av *Michael Svensson* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:736 Lärarlösa lektioner

av *Michael Svensson* (M)
till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:738 Transportinfrastrukturen i Norrland

av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:737 Kultur- och demokratiministerns hantering av tillkännagivanden

av *Olof Lavesson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:739 Beredskapsjobb

av *Edward Riedl* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 28 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 juni

2015/16:1349 Försvarsmaktens verksamhet i Blekinge

av *Allan Widman* (L)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1350 Epatrakterer

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1351 Vindkraftsetablering i Hanöbukten

av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:1352 CETA-avtalet

av *Håkan Svenneling* (V)
till statsrådet Ann Linde (S)

2015/16:1353 Handlingsprogram enligt EU:s infrastrukturdirektiv

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1354 Entreprenöriellt lärande och Snilleblixtarna

av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:1355 Fler manliga sökanden till högskolan

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:1356 Sexuella ofredanden vid offentliga evenemang

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1357 Myndigheters neutralitet

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1358 Isoleringar utförda av Sis

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1359 Skattepengar till tvivelaktiga organisationer

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:1360 Migrationsverkets avtal om asylboenden

av *Lena Asplund* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1361 Läkemedelsverkets oberoende

av *Karin Rågsjö* (V)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1362 EU-kommissionens förslag om hormonstörande ämnen

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2015/16:1363 Hotet från terrorism

av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1364 Arbetsförmedlingen och pilotprojekt

av *Annika Qarlsson* (C)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:1365 Arbetsförmedlingens myndighetsuppdrag

av *Annika Qarlsson* (C)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:1366 Regelverk för tandblekning

av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1367 Översynen av Arbetsförmedlingen

av *Annika Qarlsson* (C)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2015/16:122 § 29 Kammaren åtskildes kl. 16.16.
17 juni

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med § 11 anf. 33 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 73 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 23 anf. 114 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Olof Pilo

§ 1 Aktuell debatt om situationen i utsatta stadsdelar.....	1
Anf. 1 ROGER HADDAD (L).....	1
Anf. 2 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 3 JOHAN FORSSELL (M)	3
Anf. 4 KENT EKEROOTH (SD).....	4
Anf. 5 MARIA FERM (MP)	6
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C).....	8
Anf. 7 LINDA SNECKER (V).....	10
Anf. 8 ROGER HADDAD (L).....	11
Anf. 9 ANDREAS CARLSON (KD).....	12
Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	14
Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M)	15
Anf. 12 KENT EKEROOTH (SD).....	16
Anf. 13 MARIA FERM (MP)	17
Anf. 14 JOHAN HEDIN (C).....	18
Anf. 15 LINDA SNECKER (V).....	19
Anf. 16 ROGER HADDAD (L).....	20
Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD).....	21
Anf. 18 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	22
Anf. 19 JOHAN FORSSELL (M)	23
Anf. 20 KENT EKEROOTH (SD).....	23
Anf. 21 MARIA FERM (MP)	24
Anf. 22 JOHAN HEDIN (C).....	25
Anf. 23 LINDA SNECKER (V).....	25
Anf. 24 ROGER HADDAD (L).....	26
Anf. 25 ANDREAS CARLSON (KD).....	26
Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	27
§ 2 Justering av protokoll.....	27
§ 3 Avsägelse	28
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	28
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	28
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning	29
§ 7 Anmälan om faktagromemoria	29
§ 8 Anmälan om granskningsrapports.....	29
§ 9 Ärende för hänvisning till utskott	29
§ 10 Ärenden för bordläggning.....	29
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:699 om säkerhetsrisker med Nordstream.....	30
Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	30
Anf. 28 MARIA WEIMER (L)	30
Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	31
Anf. 30 MARIA WEIMER (L)	32
Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
Anf. 32 MARIA WEIMER (L)	33
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	33
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:692 om ökande utanförskap.....	34

Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M).....	34
Anf. 36 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	35
Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M).....	37
Anf. 38 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	38
Anf. 39 ELISABETH SVANTESSON (M).....	39
Anf. 40 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	40
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:693 om försvårade omständigheter för extratjänster	40
Anf. 41 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	40
Anf. 42 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	41
Anf. 43 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	42
Anf. 44 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	43
Anf. 45 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	44
Anf. 46 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	45
Anf. 47 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	46
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:696 om regeringens snabbspår	46
Anf. 48 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	46
Anf. 49 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	47
Anf. 50 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	48
Anf. 51 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	49
Anf. 52 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	49
Anf. 53 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	50
Anf. 54 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	51
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:701 om beredskapsjobb och andra jobblöften	51
Anf. 55 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	51
Anf. 56 ERIK ANDERSSON (M)	52
Anf. 57 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	53
Anf. 58 ERIK ANDERSSON (M)	54
Anf. 59 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	55
Anf. 60 ERIK ANDERSSON (M)	56
Anf. 61 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	56

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:703 om utvisning på grund av brott	57
Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	57
Anf. 63 ANTI AVSAN (M)	58
Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	59
Anf. 65 ANTI AVSAN (M)	60
Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	61
Anf. 67 ANTI AVSAN (M)	62
Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	62
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:694 om frihandelsmöjligheter för minskad antibiotikaresistens	63
Anf. 69 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	63
Anf. 70 ÅSA COENRAADS (M)	64
Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	65
Anf. 72 ÅSA COENRAADS (M)	66
Anf. 73 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	66
Anf. 74 ÅSA COENRAADS (M)	67
Anf. 75 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	67
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:714 om franskt förbud mot bisfenol A.....	68
Anf. 76 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	68
Anf. 77 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	69
Anf. 78 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	70
Anf. 79 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	70
Anf. 80 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	71
Anf. 81 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	71
Anf. 82 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	72
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:715 om livsmedelsstrategin.....	72
Anf. 83 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	72
Anf. 84 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	73
Anf. 85 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	74
Anf. 86 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	75
Anf. 87 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	76
Anf. 88 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	77
Anf. 89 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	77
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:706 om polisens prioritering av pågående brott.....	78
Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	78
Anf. 91 ANTI AVSAN (M)	78
Anf. 92 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	79
Anf. 93 ANTI AVSAN (M)	80
Anf. 94 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	81
Anf. 95 ANTI AVSAN (M)	81
Anf. 96 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	82

§ 21 Svar på interpellation 2015/16:702 om kartläggning av svarta körskolor	82
Anf. 97 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	82
Anf. 98 BORIANA ÅBERG (M).....	83
Anf. 99 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	84
Anf. 100 BORIANA ÅBERG (M).....	85
Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	86
Anf. 102 BORIANA ÅBERG (M).....	87
Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	87
§ 22 Svar på interpellation 2015/16:668 om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i svensk utvecklingspolitik	88
Anf. 104 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	88
Anf. 105 HANS LINDE (V)	89
Anf. 106 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	90
Anf. 107 HANS LINDE (V)	91
Anf. 108 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	92
Anf. 109 HANS LINDE (V)	93
Anf. 110 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	94
§ 23 Svar på interpellation 2015/16:669 om det privata näringslivets roll i svensk utvecklingspolitik	95
Anf. 111 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	95
Anf. 112 HANS LINDE (V)	96
Anf. 113 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	97
Anf. 114 HANS LINDE (V)	98
Anf. 115 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	99
Anf. 116 HANS LINDE (V)	100
Anf. 117 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	101
§ 24 Svar på interpellation 2015/16:690 om Finanspolitiska rådets granskning av klimatpolitiken	101
Anf. 118 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	101
Anf. 119 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	103
Anf. 120 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	104
Anf. 121 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	105
Anf. 122 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	106
Anf. 123 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	107
Anf. 124 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	108
§ 25 Svar på interpellation 2015/16:700 om gasledningen Nordstream 2	108
Anf. 125 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	108
Anf. 126 MARIA WEIMER (L)	109
Anf. 127 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	110
Anf. 128 MARIA WEIMER (L)	111
Anf. 129 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	111
Anf. 130 MARIA WEIMER (L)	112
Anf. 131 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	112
§ 26 Svar på interpellation 2015/16:709 om brist på studentbostäder	113
Anf. 132 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	113
Anf. 133 ROGER HEDLUND (SD).....	114

Anf. 134 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	115	Prot. 2015/16:122
Anf. 135 ROGER HEDLUND (SD)	115	17 juni
Anf. 136 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	116	-----
Anf. 137 ROGER HEDLUND (SD)	117	
Anf. 138 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	117	
§ 27 Anmälan om interpellationer	118	
§ 28 Anmälan om frågor för skriftliga svar	118	
§ 29 Kammaren åtskildes kl. 16.16	120	